Pk-yritysten näkemykset kapitalismin ja vastuullisuuden tärkeydestä Turussa

Elisa Rauvala

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Tradenomi
Amk-opinnäytetyö
2024

Tiivistelmä

Tekijä(t)
Elisa Rauvala

Tutkinto
Tradenomi

Raportin/Opinnäytetyön nimi
Pk-yritysten näkemykset kapitalismin ja vastuullisuuden tärkeydestä Turussa

Sivu- ja liitesivumäärä
109 + 15

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Turun alueen pienet ja keskisuuret yritykset yhdistävät kapitalistisen toiminnan ja vastuullisuuden osaksi liiketoimintaansa sekä miten nämä yritykset sopeutuvat jatkuvasti muuttuviin markkina- ja yhteiskuntaympäristöihin. Työssä taustoitettiin pk-yritysten roolia alueellisen talouden, työllisyyden ja kestävän kehityksen edistäjinä sekä pohdittiin yritysten mahdollisuuksia vastata yhä kasvaviin vastuullisuusvaatimuksiin säilyttäen samalla taloudellinen kannattavuus. Opinnäytetyötä tehtiin elokuusta marraskuuhun 2024.

Tietoperustana käytettiin Turkuun, kapitalismiin, vastuullisuuteen ja päätöksentekoon liittyvää kirjallisuutta ja aiempia tutkimuksia. Toteutus perustui dokumentti- ja trade-off -analyysiin, kyselytutkimukseen ja haastatteluihin, joissa yritysten strategioita ja arvojen priorisointia tarkasteltiin monimenetelmällisesti. Haastattelut ja kyselyt analysoitiin määrällisen pisteytysmallin avulla, mikä mahdollisti yritysten päätöksenteon tarkastelun vastuullisuuden ja kapitalististen tavoitteiden valossa. Tutkimuksen ajankohtaisuus ja menetelmällinen triangulaatio tukivat tulosten luotettavuutta.

Johtopäätöksenä todettiin, että vastuullisuuden merkitys Turun alueen pk-yrityksille on kasvanut merkittävästi, ja se on noussut taloudellisten tavoitteiden rinnalle yhä keskeisemmäksi tekijäksi yritysten strategiassa. Yritykset ovat entistä sitoutuneempia vastuullisuuteen ja näkevät sen sekä kilpailuetuna, että pitkäaikaisena investointina, joka parantaa niiden kestävyyttä ja yhteiskunnallista arvoa. Varsinkin asiakkaiden ja lainsäädännön kasvavat vaatimukset ovat kannustaneet yrityksiä panostamaan laajasti kestäviin ratkaisuihin, mutta myös yritysjohtajien omat aatteet vastuullisuudesta ovat tärkeässä osassa tätä siirtymää. Kasvanut painotus vastuullisuuteen tukee pk-yritysten taloudellista kannattavuutta ja luo pohjan kestävämmälle liiketoimintamallille, joka auttaa niitä vastaamaan nykyajan markkina- ja yhteiskuntapaineisiin. Vastuullisuudesta on tullut yrityksille strateginen painopiste, jonka avulla ne voivat sopeutua nopeasti muuttuviin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin tarpeisiin.

Asiasanat
Pk-yritykset, kapitalismi, vastuullisuus, liiketoiminta, päätöksenteko

Sisällys

1 Johdanto ... 1
2 Turku ja Turun pk-yrityskenttä ... 5
3 Kapitalismin merkitys liiketoiminnassa ... 8
3.1 Kapitalismista yleisesti ... 8
3.2 Kapitalismin perusperiaatteet pk-yritysten toimintaympäristössä ... 10
3.3 Kapitalismin haasteet pk-yrityksille ... 13
3.4 Kapitalistisen toimintaympäristön muutokset 2000-luvulla ... 15
4 Vastuullisuuden merkitys liiketoiminnassa ... 20
4.1 Yleisesti vastuullisuudesta ... 20
4.2 Yritysvastuullisuuden osa-alueet ... 22
4.3 Motivaatiot vastuullisuudelle ... 26
5 Päätöksenteko liiketoiminnassa ... 29
5.1 Intuitiivinen ja rationaalinen päätöksenteko ... 29
5.2 Porterin kilpailustrategiat ... 31
5.3 Trade-off -analyysi ... 33
6 Tutkimuksen menetelmät ja kapitalismin sekä vastuullisuuden tarkastelu Turun pk-yrityksissä dokumenttianalyysin avulla ... 35
6.1 Valitut tutkimusmenetelmät ... 35
6.2 Turun Pk-yritysten strategiat kapitalistisessa ympäristössä ... 40
6.3 Vastuullisuuden toteuttaminen pk-yrityksissä Turussa ... 43
6.4 Turun kapitalistisen toimintaympäristön muutokset ... 45
7 Tutkimuksen toteutus ... 48
7.1 Haastattelu- sekä kyselylomakkeen kuvaus ... 49
7.2 Aineiston analyysimenetelmät ... 50
8 Tulokset ... 53
8.1 Dokumenttianalyysin tulokset ... 53
8.2 Haastatteluiden ja kyselytutkimuksen tulokset ... 58
8.2.1 Vastaajien taustatiedot ... 58
8.2.2 Kapitalismin ja vastuullisuuden määrittely ja priorisointi ... 60
8.2.3 Valittu strategia ... 65
8.2.4 Turun alueen ja eri toimialojen erityispiirteet ... 70
8.3 Trade-off -analyysin tulokset haastattelu- ja kyselyvastauksista ... 73
8.4 Tulosten tarkastelu ... 82
9 Pohdinta ... 89
9.1 Tulosten yhteenveto ... 89

9.2 Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitukset ... 91
9.3 Tutkimuksen eettisyys ja aineistonhallinta ... 92
9.4 Johtopäätökset sekä kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset ... 93
9.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen reflektointi ... 96
Lähteet ... 99
Liitteet ... 110
Liite 1. Haastattelu- ja kyselylomake ... 110
Liite 2. Pylväsdiagrammi kapitalismin ja vastuullisuuden priorisointiin vaikuttavista tekijöistä . 118
Liite 3. Pylväsdiagrammi asiakasodotusten vaikutuksesta yritysten vastuullisuusstategioihin . 119
Liite 4. Pylväsdiagrammi markkinapaideiden vaikutuksesta yritysten vastuullisuuskäytäntöihin 120
Liite 5. Pylväsdiagrammi yritysten päätöksenteon prioriteeteista ja haasteista vastuullisuuden ja kapitalismin välillä ... 121
Liite 6. Ympyrädiagrammi Turun alueen ominaisuuksista ja yrityskulttuurista ... 122
Liite 7. Pylväsdiagrammi yritysten näkemyksistä kapitalismin ja vastuullisuuden tasapainottelusta ... 123
Liite 8. Pylväsdiagrammi trade-off -analyysin pisteytyksestä ... 124

1 Johdanto

Aiheeni opinnäytetyölle on ” Pk-yritysten näkemykset kapitalismin ja vastuullisuuden tärkeydestä Turussa”. Päädyin juuri tähän aiheeseen, koska se tarjoaa mahdollisuuden tutkia, miten Turun paikalliset pienet ja keskisuuret yritykset tasapainottavat taloudelliset tavoitteensa ja yhteiskuntavastuunsa. Vastuullisuus on erittäin ajankohtainen ja kasvava teema, joka on noussut yhä merkittävämpään asemaan niin kuluttajien, sijoittajien sekä lainsäätäjien keskuudessa. Yritysten on löydettävä uusia tapoja yhdistää taloudellinen ja sosiaalinen menestys sekä ympäristövastuu. Tämä asettaa yrityksille paljon uusia vaatimuksia ja mahdollisuuksia. (Businesscredit 1.4.2021.) Pk-yritysten kyky hallita tätä tasapainoilua vastuullisuuden ja kapitalismin välillä herättää kiinnostusta, koska pienemmillä resursseilla operoiminen vaatii luovia ja innovatiivisia ratkaisuja, mikä tekee niiden toimintatavoista erityisen mielenkiintoisen tutkia.

Pk-yritykset ovat talouden selkäranka, ja ne muodostavat merkittävän osan koko Suomen sekä Varsinais-Suomen taloudesta. Pk-yritykset kohtaavatkin usein paineita säilyttää kilpailukykynsä globaaleilla markkinoilla, joissa kapitalistiset arvot, kuten voitontavoittelu ja tehokkuus, ovat edelleen keskeisiä. Tasapainon löytäminen kapitalististen tavoitteiden ja vastuullisuusvaatimusten välillä on ratkaisevaa paitsi pk-yritysten menestykselle myös kestävälle talouskehitykselle laajemmin. (Capitalbox 2.10.2023; Hellström & Parkkonen 30.6.2022, 4, 40-41.)

Opinnäytetyön aihe on lisäksi relevantti myös laajemmassa yhteiskunnallisessa keskustelussa, jossa pohditaan yritysten roolia kestävän kehityksen edistämisessä sekä ilmastokriisissä. Tämä kokonaisuus kattaa yritysten yhteiskuntavastuun (Corporate Social Responsibility, CSR) sekä kokonaisuudessaan vastuullisuuden periaatteet, kapitalismin muutospaineet sekä pk-yritysten roolin taloudessa ja alueellisessa talouskehityksessä. (Businesscredit 1.4.2021.)

Tutkimuksen päätavoite on ymmärtää, miten Turun alueen pk-yritykset tasapainottavat kapitalistiset tavoitteensa, kuten taloudellisen menestyksen, ja vastuullisuusvaatimukset, jotka liittyvät kestävään kehitykseen, eettisyyteen ja yhteiskuntavastuuseen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, kumpi näistä arvoista on yrityksille tärkeämpi ja miten ne käytännössä sovittavat yhteen näiden arvojen asettamat vaatimukset päivittäisessä toiminnassaan. Alatavoitteena on tutkia, mitkä tekijät, kuten markkinapaineet, lainsäädäntö ja asiakasodotukset, vaikuttavat pk-yritysten päätöksentekoon. Tutkimus pyrkii myös selvittämään, millaisia strategioita pk-yritykset käyttävät säilyttääkseen kilpailukykynsä ja sopeutuakseen muuttuvaan liiketoimintaympäristöön, jossa vastuullisuus on kasvavassa määrin esillä. Yksi tutkimuksen tavoitteista on myös ymmärtää, miten alueelliset erityispiirteet, kuten Turun paikallinen yrityskulttuuri ja markkinat, vaikuttavat näihin prosesseihin.

Päätöksentekoa liiketoiminnassa ja siihen liittyviä valintamenetelmiä käsitellään luvussa viisi, kapitalismia ja vastuullisuutta koskevien kappaleiden jälkeen, jotta voidaan havainnollistaa, miten päätöksentekoprosessit toimivat yritysten strategisen ja operatiivisen toiminnan ytimessä. Kapitalismi ja vastuullisuus muodostavat ne perusarvot ja tavoitteet, joiden välillä yritykset joutuvat tekemään valintoja. Kun nämä periaatteet ja niiden merkitys yrityksille on ensin käsitelty, voidaan paremmin havainnollistaa, kuinka päätöksenteko liittyy käytännössä niiden väliseen tasapainotteluun. Näin päätöksenteko ja valintamenetelmät asettuvat oikeaan asiayhteyteen, ja lukija ymmärtää paremmin, miksi ja miten yritykset tekevät päätöksiä esimerkiksi taloudellisen menestyksen ja vastuullisuuden ristipaineessa.

Kyseessä on empiirinen tutkimus, joka tehdään käyttäen laadullisia, eli kvalitatiivisia, tutkimusmenetelmiä. Tutkimus toteutetaan haastatteluiden, kyselyn sekä dokumenttianalyysin avulla. Kyselyaineiston keruussa hyödynnetään Webropol-alustaa, joka on käyttäjäystävällinen verkkopohjainen kyselytyökalu. Haastattelut pidetään livenä, jotta keskustelu on luontevaa ja voidaan esittää lisäkysymyksiä. Haastatteluissa ja kyselyssä käytetään samoja kysymyksiä ja ne suunnitellaan huolellisesti vastaamaan tutkimuksen tavoitteita ja teemoja. Tulosten selkeyttämiseksi vastaukset haastatteluista siirretään samaan Webropol-kyselyyn kuin kyselyvastauksetkin, jotta tuloksia on helpompi analysoida ja vertailla keskenään. Vastausaineiston analysointiin käytetään sisällönanalyysia ja teemoittelua, jotka auttavat jäsentämään haastatteludataa ja erottamaan keskeiset teemat. (Uotila 19.6.2024.) Tutkimuksen otos koostuu henkilökohtaisista kontakteistani, jotka joko omistavat pk-yrityksen Turussa tai työskentelevät johtoasemassa sellaisessa sekä Turun alueen pk-yrityksien henkilöstöstä, jotka valitaan eri toimialoilta. Tämän monipuolisen ja kattavan otannan avulla pyritään laajentamaan tulosten soveltuvuutta ja yleistettävyyttä koko toimialan tai alueen tasolla.

Keskeisiä käsitteitä opinnäytetyössä ovat kapitalismi, joka viittaa talousjärjestelmään, jossa yksityinen omistus, kilpailu ja voitontavoittelu ovat keskeisiä tekijöitä, sekä yritysvastuu (Corporate Social Responsibility, CSR), joka kattaa yritysten vastuun huomioida toimintansa vaikutukset ympäristöön, yhteiskuntaan ja talouteen. Yritysvastuu ja yleisesti vastuullisuus jakautuu edelleen kolmeen pääalueeseen ja keskeiseen käsitteeseen: ympäristövastuu, joka käsittelee yritysten toiminnan vaikutuksia luonnonvaroihin ja ekosysteemeihin, sosiaalinen vastuu, joka liittyy yrityksen rooliin työntekijöiden hyvinvoinnin ja yhteisöjen tukemisessa, sekä taloudellinen vastuu, joka korostaa pitkäjänteistä taloudellista kannattavuutta ja kestävyyttä. (Vares 16.10.2023 ; Yrittäjät s.a. a.) Näiden käsitteiden ohella keskeinen termi on pk-yritykset, eli pienet ja keskisuuret yritykset. Pk-yrityksillä tarkoitetaan yrityksiä, jotka työllistävät alle 250 henkilöä, joiden vuosittainen liikevaihto on alle 50 milj. euroa sekä taseen loppusumma enintään 43 milj. euroa. (Tilastokeskus s.a. a.)

Rajasin aiheen maantieteellisesti Turkuun, koska alueella on vahva ja monipuolinen pk-yrityskenttä, joka on keskeinen osa alueen taloudellista dynamiikkaa. Lisäksi Turku on historiallisesti ollut merkittävä teollisuus- ja kauppakeskus, ja se on nykyään tunnettu myös teknologiayrityksistään sekä kasvavasta startup-kulttuuristaan. (Business Turku 18.1.2024.) Tämä monipuolisuus tekee alueesta erityisen kiinnostavan kohteen, kun tutkitaan miten pk-yritykset navigoivat muuttuvassa liiketoimintaympäristössä, jossa vastuullisuuden merkitys korostuu. Valitsemalla Turun tutkimuskohteeksi voin myös tuottaa alueellisesti relevanttia tietoa, joka voi olla hyödyllistä sekä paikallisille päättäjille että yrityksille itselleen, kun he pyrkivät edistämään vastuullisuutta ja talouskasvua. Tämä rajaus auttaa pitämään tutkimuksen myös hallittavana ja tarjoamaan käytännönläheisiä havaintoja alueen yrityksistä. Olen myös kiinnostunut ymmärtämään, miten juuri Turulle tyypilliset olosuhteet ja alueen yrityskulttuuri vaikuttavat pk-yritysten päätöksentekoon. Tämä tutkimus voi antaa laajemman näkökulman siihen, miten yritystoiminnan arvot ja prioriteetit kehittyvät nykyisessä muuttuvassa talousympäristössä.

Tutkimus keskittyy pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin (pk-yritykset), koska ne kohtaavat usein erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia verrattuna suuryrityksiin, joten niiden näkemykset ja strategiat ovat erityisen kiinnostavia. Suuryritysten näkökulmat eivät ole tutkimuksen pääkohteena, vaikka ne voivat olla relevantteja vertailun kannalta. Lisäksi tutkimus keskittyy pääasiassa kapitalismin ja vastuullisuuden väliseen suhteeseen ja siihen, miten nämä kaksi arvoa sovitetaan yhteen käytännön liiketoimintakäytännöissä. Vaikka kapitalismi ja vastuullisuus ovat laajoja teemoja, tarkastelen niitä erityisesti pk-yritysten perspektiivistä ja niiden käytännön toteutusta. Tutkimus keskittyy myös vain nykytilanteeseen ja viimeaikaisiin kehitystrendeihin. Historialliset näkökulmat tai pitkän aikavälin kehityshistoria eivät ole tutkimuksen pääkohteena, vaikka ne voivat tarjota taustatietoa. Näin voidaan syventyä ajankohtaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Käytän tutkimuksessa pääasiassa vain kvalitatiivisia menetelmiä, kuten haastatteluja ja kyselytutkimuksia, jotta voin saada syvällistä tietoa pk-yritysten käytännöistä ja näkemyksistä. Kvantitatiiviset menetelmät, kuten laajat numeropainotteiset kyselytutkimukset, eivät ole keskiössä, vaikka ne voivat täydentää tutkimusta.

Peittomatriisi (Kuva 1.) havainnollistaa miten opinnäytetyön teoreettinen viitekehys, haastattelu- ja kyselykysymykset sekä tulokset liittyvät toisiinsa tutkimusongelmien kautta. Se auttaa näkemään, mistä kappaleista löytyy teoriaa kuhunkin tutkimusongelmaan liittyen, mitkä haastattelukysymykset on suunnattu minkäkin tutkimusongelman selvittämiseen ja missä kappaleessa tulokset esitetään. Tämä matriisi on hyödyllinen työkalu tutkimuksen rakenteen ja loogisuuden tarkasteluun sekä datan keruun ja analyysin suunnittelussa. (Opinnäytetyökoordinaattorit 2022, 4.)

Alatutkimusongelmat	Teoreettinen viitekehys	Haastattelu-kysymykset	Tulokset
Miten pk-yritykset Turussa määrittelevät kapitalismin ja vastuullisuuden, ja mitkä tekijät vaikuttavat näiden arvojen priorisointiin?	Kappaleet 3, 3.1, 3.2, 3.4, 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1, 5.2	Kysymykset 1 - 8	Kappaleet 8.1, 8.2, 8.4, 9.1
Miten pk-yritykset Turussa sovittavat yhteen taloudelliset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset käytännössä, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia he kohtaavat tässä prosessissa?	Kappaleet 3, 3.1, 3.3, 3.4, 4, 4.2, 4.3, 5, 5.3, 6, 6.2, 6.3	Kysymykset 9 - 15	Kappaleet 8.1, 8.3, 8.4, 9.1
Miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat pk-yritysten näkemyksiin ja toimintaan kapitalismin ja vastuullisuuden suhteen?	Kappaleet 2, 3.4, 4, 4.2, 4.3, 5, 5.2, 5.3, 6, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4	Kysymykset 16 - 18	Kappaleet 8.1, 8.3, 8.4, 9.1

Kuva 1. Peittomatriisi

Tutkimuksen päätutkimusongelma on ”Miten pk-yritykset Turussa tasapainottavat kapitalistiset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset?”. Peittomatriisissa (kuva 1.) näkyviä alatutkimusongelmia, joiden kautta päätutkimusongelmaan saadaan vastaus, on tässä tutkimuksessa kolme. ”Miten pk-yritykset Turussa määrittelevät kapitalismin ja vastuullisuuden, ja mitkä tekijät vaikuttavat näiden arvojen priorisointiin?”, ”Miten pk-yritykset Turussa sovittavat yhteen taloudelliset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset käytännössä, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia he kohtaavat tässä prosessissa?” sekä ”Miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat pk-yritysten näkemyksiin ja toimintaan kapitalismin ja vastuullisuuden suhteen?”. Kappaleessa 7 käydään läpi perustelut tutkimusongelmien valintaan sekä kerrotaan tarkemmin, mihin kaikkeen tutkimusongelmat liittyvät ja mihin kysymyksillä koitetaan saada vastaus.

2 Turku ja Turun pk-yrityskenttä

Turun pk-yrityskenttä on hyvin monimuotoinen ja merkittävä osa alueen taloutta. Pk-yritysten rooli ulottuu moniin talouden osa-alueisiin, ja niiden merkitys näkyy erityisesti alueen työllisyydessä, talouskasvussa sekä alueen elinvoimassa. Turussa on yhteensä n. 22 000 yritystä, mutta pk-yritysten määrää ei ole erikseen mainittu missään (Turku s.a. a.) Suomessa kuitenkin keskimäärin 95,5 % kaikista yrityksistä on alle 10 hengen yrityksiä, joten Turussa tämä tarkoittaisi, että n. 21 010 yritystä kaikista Turun yrityksistä olisi pk-yrityksiä (Yrittäjät s.a. b.). Kaupungissa toimii suuri määrä pieniä ja keskisuuria yrityksiä eri toimialoilta, kuten teollisuus, palvelut, kauppa sekä teknologia- ja startup-sektorit. Nämä yritykset muodostavat tärkeän osan alueen taloudellista infrastruktuuria ja erityisesti innovatiiviset yritykset teknologiasektorilla ovat saaneet osakseen yhä enemmän huomiota ja investointeja. Turku on pitkään tunnettu teollisuudestaan ja kaupallisista perinteistään, mutta nykyään kaupungin yrityskenttää värittää erityisesti kasvava teknologia- ja startup-sektori, mikä heijastaa kaupungin pyrkimystä edistää innovatiivista ja kestävää liiketoimintaympäristöä. (Sustain Europe 29.9.2021.)

Pk-yritysten talousnäkymät Varsinais-Suomessa ovat parantuneet vuoden 2023 aikana. Yrittäjät suhtautuvat tulevaisuuteen hieman optimistisemmin kuin edellisinä vuosina, vaikka merkittävää kasvua ei olekaan odotettavissa. (Y-lehti 11.9.2024.) Saldoluku on menetelmä, jolla kuluttajien luottamusta mittaavien kyselyiden kvalitatiivisia vastauksia muunnetaan numeerisesti tulkittavaan muotoon. Luku lasketaan vähentämällä kielteisten vastausten prosenttiosuus myönteisten vastausten prosenttiosuudesta, huomioiden vastausten painotus. Saldoluvun arvo voi liikkua välillä -100 ja +100, missä positiivinen arvo viittaa taloudelliseen optimismiin ja negatiivinen pessimismin ilmapiiriin. (Tilastokeskus s.a. b.) Vaikka talouskasvua kuvaava liikevaihdon saldoluku on kohonnut kevään 2023 jälkeen arvoon +11, kannattavuus on yhä haasteena, ja sen saldoluku on -10. Tämä tarkoittaa, että yritykset kokevat kannattavuusongelmia kasvaneesta liikevaihdosta huolimatta. Investointihalukkuus on edelleen matalalla tasolla, sillä investointeja kuvaava saldoluku on -19, mikä on myös laskenut hieman vuodesta 2022. Toisaalta pk-yritysten kasvuhakuisuus on nousussa, sillä 40 % yrityksistä ilmoittaa tavoittelevansa kasvua, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 35 %. Tämä kertoo, että pk-yritykset ovat varovaisen optimistisia ja pyrkivät kasvattamaan toimintaansa, vaikka taloudelliset haasteet jatkuvat. (Y-lehti 11.9.2024.)

Yksi keskeinen piirre Turun pk-yrityksissä on niiden monipuolinen toimialarakenne. Perinteisillä aloilla, kuten meriteollisuudessa ja valmistavassa teollisuudessa, toimii merkittäviä pk-yrityksiä, jotka hyödyntävät alueen logistista sijaintia ja pitkää historiaa teollisuuden keskuksena. Samalla alueella toimii myös paljon palvelualan yrityksiä, jotka palvelevat sekä paikallista väestöä että kansainvälistä liiketoimintaa. Kehitystrendeissä korostuu myös pk-yritysten digitalisaation ja

automatisoinnin lisääntyminen. Tämä trendi tarjoaa yrityksille mahdollisuuden parantaa tehokkuuttaan ja laajentaa markkinoitaan. Kansainvälistyminen on toinen keskeinen kehityssuunta, sillä yhä useammat Turun pk-yritykset etsivät mahdollisuuksia laajentua kansainvälisesti. (Sustain Europe 29.9.2021.)

Teknologia- ja startup-sektori ovat nousseet merkittäviksi toimialoiksi Turun taloudessa. 2023 Turussa oli 113 aktiivista startup-yritystä. Turussa toimivien startup-yritysten lisäksi Turun alueella startup-yrityksiä oli Kaarinassa kuusi, Naantalissa kolme ja Raisiossa yksi, nostaen Turun alueen startup-yritysten kokonaismäärän 125 aktiiviseen yritykseen. Lähes puolet Turun alueen startup-yrityksistä, 49 %, toimivat teknologia-alalla. Lopuista startup-yrityksistä 18 % toimii terveydenhuollon ja terveysteknologian aloilla, kun taas peliteollisuus on kolmanneksi suurin startup-sektori 10 % osuudella. (Business Turku 25.4.2023.)

Erikseen juuri Turun pk-yritysten toimialajakaumaa ei ole saatavilla julkisesti mistään lähteestä, ei edes kaupungin omilta verkkosivuilta tai paikallisista yrittäjäjärjestöistä. Kuitenkin kaiken kokoisista yrityksistä Turun alueella kiinteistöpalvelut muodostavat suurimman toimialan, jolla toimii 854 yritystä. Toiseksi suurin toimiala on terveyspalvelut, joita tarjoaa 792 yritystä, ja kolmantena tulevat rakennuspalvelut 685 yrityksellä. Muita merkittäviä toimialoja ovat konsultointi 554 yrityksellä, parturi-kampaamot 413 yrityksellä sekä kauneudenhoito 339 yrityksellä. IT-palvelut kattavat 325 yritystä, liikennöintiala 285 yritystä, mainonta 269 yritystä ja järjestöt 249 yritystä. Näiden lisäksi toimialalla ”muut” toimii yhteensä 6 164 yritystä, mikä osoittaa Turun yritystoiminnan laajan kirjon. (Finder s.a.)

Vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat myös tärkeitä teemoja Turun pk-yrityksille. Yhä useammat yritykset pyrkivät sisällyttämään liiketoimintaansa ympäristöystävällisiä toimintatapoja ja kiertotalousratkaisuja. Tämä kasvutrendi vastaa laajempiin maailmanlaajuisiin muutoksiin, joissa vastuullisuus korostuu kilpailukyvyn säilyttämisen ja yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta. Turussa onkin nähtävissä, että yritykset ovat heränneet ympäristökysymyksiin, ja niiden liiketoimintastrategioihin sisällytetään entistä enemmän kestävyyttä ja vastuullisuutta. (Sustain Europe 29.9.2021.)

Pk-yritysten menestystä Turussa tukevat myös erilaiset paikalliset organisaatiot ja ohjelmat sekä erimerkiksi kaupunkiin syntynyt kasvava startup-yhteisö, jota tukevat esimerkiksi SparkUp-yhteisö ja paikalliset yrityskiihdyttämöt. SparkUp-yhteisö on erikoistunut startup-yrityksiin ja kokoaa saman katon alle Business Turun palveluita, verkostoitumista sekä tapahtumia. Business Turku tarjoaa laajan kirjon yrityspalveluita, kuten neuvontaa, rahoitusmahdollisuuksia ja koulutusta, joiden avulla mm. pk-yritykset voivat vahvistaa kilpailukykyään ja kasvaa kestävällä tavalla. Lisäksi alueella toimivat yrittäjäjärjestöt, kuten Varsinais-Suomen Yrittäjät ja erityisesti pk-yritysten tukemiseen painottuva Turun Yrittäjien Säätiö, tarjoavat yrityksille tukea ja edistävät mahdollisuuksia verkostoitua,

jotka ovat tärkeitä etenkin pienille ja keskisuurille toimijoille. Åbo Akademi, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun yliopisto tarjoavat myös yrittäjyyskursseja ja -ohjelmia sekä mahdollisuuksia liiketoimintayhteistyöhön ja innovaatioihin, joiden tutkimus- ja kehitysyhteistyö on vahvaa erityisesti teknologiasektorilla. Tämä yhteistyö vahvistaa innovatiivisuutta ja mahdollistaa Turun pk-yrityksille kilpailuedun nopeasti muuttuvassa liiketoimintaympäristössä. (Business Turku s.a.)

Turussa, niin kuin monissa muissakin isommissa kaupungeissa, kilpailua on runsaasti useilla eri sektoreilla. Erityisesti teknologiateollisuudessa, bioteknologia- ja IT-sektoreilla kilpailu on kovaa, sillä alueella toimii paljon innovatiivisia start-up -yrityksiä. Palvelualalla, kuten ravintola- ja asiakaspalveluissa, kilpailu on myös intensiivistä. Ravintoloiden ja palvelujen on erottauduttava tarjoamalla ainutlaatuinen asiakaskokemus, sillä alueella on runsaasti tarjontaa. Kaupan alalla kilpailua käydään tuotteiden hinnoista ja tarjonnasta, ja verkkokaupan kasvu on tuonut uusia haasteita perinteisille kivijalkakaupoille. Kilpailu ei rajoitu vain pk-yritysten väliseen kamppailuun; myös suuret, vakiintuneet yritykset voivat vaikuttaa markkinoihin merkittävästi. Suurilla yrityksillä on usein etulyöntiasema, kuten laajat resurssit, vahva markkinointivoima ja globaali verkosto, mikä voi vaikeuttaa pk-yritysten toimintaa. (Yrityksen-perustaminen.net s.a.)

Turussa toimii myös paljon ulkomaisia yrityksiä, mikä tuo lisähaasteita pk-yrityksille. Kansainväliset yritykset voivat käyttää globaaleja käytäntöjä ja resursseja, mikä vaikuttaa pk-yritysten kykyyn päästä osaksi markkinoita sekä yritysten hinnoittelustrategioihin. Paikallisessa ympäristössä kilpailutekijät, kuten alueelliset taloudelliset olosuhteet ja kulttuuriset tekijät, vaikuttavat myös kilpailuun. Yritysten on ymmärrettävä paikallisten asiakkaiden tarpeet ja toiveet sekä sopeuduttava alueellisiin markkinakäytäntöihin. Yritysten kilpailukyvyssä korostuu nykyään yritysten kyky vastata globaaleihin megatrendeihin, kuten esimerkiksi vastuullisuuteen tai digitalisaatioon. Pk-yrityksillä innovaatioiden läpivieminen saattaa olla nopeampaa ilman suurta byrokratiaa ja halukkuus keksiä uusia toimintatapoja on yleisesti myös suuria yrityksiä korkeammalla. Kuten aikaisemmin mainittu, Turussa yrityksiä kiinnostaa jatkuvasti enemmän mm. vastuullisuus ja kestävät toimintatavat. Tämä lisää pk-yritysten kilpailukykyä Turussa ja mahdollistaa laajenemista tulevaisuudessa. (Leppänen 11.8.2021.)

Tilastojen mukaan Turun seudun pk-yritysten liikevaihto on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja ne muodostavat noin 60 % alueen kokonaisliikevaihdosta. Tämä korostaa pk-yritysten merkitystä paikalliselle taloudelle ja niiden kykyä menestyä kapitalistisessa ympäristössä. Suomessa pk-yritykset myös työllistävät yli puolet kaikista yksityisen sektorin työntekijöistä, ja ne ovat merkittävässä asemassa sekä paikallisten että kansainvälisten markkinoiden toiminnassa. 2000-luvun aikana eniten uusia työpaikkoja onkin syntynyt pk-yrityksiin. (Yrittäjät s.a. b. ; Boettke & Heilbroner 12.9.2024.)

3 Kapitalismin merkitys liiketoiminnassa

Kapitalismi on talousjärjestelmä, joka korostaa yksityisomistusta, kilpailua ja markkinaehtoisuutta. Se perustuu tuotantovälineiden, kuten tehtaiden, koneiden ja raaka-aineiden, yksityiseen omistukseen. Kapitalismissa taloudelliset päätökset tehdään pääasiassa markkinoiden, eli kysynnän ja tarjonnan perusteella. Kapitalistinen järjestelmä kannustaa yrittäjyyteen, innovaatioihin ja tehokkuuteen, sillä yritykset ja yksilöt pyrkivät maksimoimaan voittonsa, mikä puolestaan edistää taloudellista kasvua ja elintason nousua. Järjestelmä antaa yksilöille ja yrityksille mahdollisuuden päättää itsenäisesti omaisuutensa käytöstä ja investoinneista, mikä tarjoaa myös pienille ja keskisuurille yrityksille kasvumahdollisuuksia sekä valtaa päättää mitä tavaroita tai palveluita he haluavat tuoda markkinoille. Järjestelmä on erityisen merkityksellinen pienille ja keskisuurille yrityksille, sillä ne muodostavat suuren osan talouden rakenteesta ja työllisyydestä niin kansallisella kuin paikallisellakin tasolla, esimerkiksi Turussa. (Yrittäjät s.a. b. ; Boettke & Heilbroner 12.9.2024.)

Kapitalismi eroaa järjestelmistä, kuten sosialismista tai feodalismista, joissa taloudellisia päätöksiä tehdään keskitetysti esimerkiksi hallituksen tai hallitsijoiden toimesta. Kapitalismissa taloudelliset päätökset syntyvät hajautetusti, eli yksittäiset yritykset ja henkilöt tekevät itsenäisiä ja kilpailuun perustuvia päätöksiä, kuten mitä tuotteita valmistaa, miten hinnoitella ne ja kuinka käyttää resursseja. Taloudellinen toiminta perustuu pääasiassa markkinaehtoisuuteen, jossa kysyntä ja tarjonta ohjaavat hintoja ja tuotantomääriä Monet nykyajan kapitalistiset taloudet ovat kuitenkin niin sanottuja sekatalouksia, joissa valtio säätelee joitakin talouden osa-alueita, kuten työoloja, kuluttajansuojaa tai ympäristövaikutuksia, vaikka pääasiallinen talouden perusta onkin kapitalistinen. (Liberto 8.5.2024; Piketty 10.3.2020, luvut 2, 11 & 12.)

3.1 Kapitalismista yleisesti

Kapitalismin keskeisin periaate on tuotantovälineiden yksityisomistus, ja näiden tuotantovälineiden omistajia kutsutaan kapitalisteiksi. Kapitalistit organisoivat ja rahoittavat tuotannon ja palkkaavat työntekijöitä hoitamaan varsinaista työtä. Työntekijät käyttävät näitä tuotantovälineitä työnantajansa puolesta ja saavat vastineeksi rahallisen palkkion. Tärkeä ero kapitalistien ja työntekijöiden välillä on siinä, että työntekijät eivät omista tuotantovälineitä, joita he käyttävät. Tämä tarkoittaa myös sitä, että työntekijät eivät omista osaa tuotannon tuottamista voitoista, vaikka heidän työpanoksensa onkin olennaista tuotannossa. Voitot kuuluvat kapitalisteille, jotka omistavat ja hallinnoivat tuotantovälineitä. Työntekijöille maksetaan vain heidän työpanoksestaan sovittu palkkio, mutta heillä ei ole osuutta yrityksen tuottoihin. (Piketty 10.3.2020, luvut 2, 11 & 12.)

Kapitalismin muodot vaihtelevat maailmanlaajuisesti, heijastaen kunkin yhteiskunnan ainutlaatuisia historiallisia, kulttuurisia ja taloudellisia olosuhteita. Tämä monimuotoisuus ilmenee erityisesti

kolmessa kapitalismin perusmuodossa: laissez-faire-kapitalismi, koordinoitu markkinatalous ja sekatalous. Laissez-faire -kapitalismi edustaa kapitalismin äärimuotoa, jossa hallituksen rooli talouden sääntelyssä on minimaalinen, antaen markkinoiden toimia mahdollisimman vapaasti. Tämä muoto korostaa yrittäjyyden ja henkilökohtaisen vapauden merkitystä taloudellisessa toiminnassa, mutta se on saanut kritiikkiä lisääntyneiden tuloerojen ja sosiaalisten turvaverkkojen puutteiden vuoksi. Nykyään ei ole yhtään maata, joka noudattaisi täysin puhdasta laissez-faire -kapitalismia, mutta esimerkiksi Singaporen talous on pitkälti perustunut laissez-faire -ajatteluun. Singaporella on vahva hallitus, sen talous on hyvin markkinalähtöinen, ja se on yksi maailman kilpailukykyisimmistä ja vähiten säännellyistä talouksista. (Boettke & Heilbroner 12.9.2024 ; Liberto 8.5.2024.)

Koordinoitu markkinatalous, joka on tyypillistä useille Keski- ja Pohjois-Euroopan maille, perustuu hallituksen, yritysten ja työmarkkinajärjestöjen väliseen yhteistyöhön. Tässä mallissa taloudelliset päätökset tehdään yhteisymmärryksessä, mikä edistää taloudellista vakautta ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Samalla se voi rajoittaa markkinoiden tehokkuutta ja kilpailukykyä. Sekatalous yhdistää kapitalistisia ja sosialistisia periaatteita, tasapainottaen yksityisen sektorin dynaamisuutta ja julkisen sektorin tarjoamaa turvaa ja palveluita. Tyypillisiä sekatalouden esimerkkejä ovat Pohjois-Euroopan maat kuten Suomi, Ruotsi sekä Norja, joissa kattavat sosiaalipalvelut yhdistyvät markkinaehtoisiin toimintoihin. Näiden kolmen kapitalismin muodon ymmärtäminen tarjoaa kattavan kuvan siitä, miten erilaiset talousjärjestelmät vastaavat yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja haasteisiin, sekä kuinka ne edistävät tai rajoittavat taloudellista vapautta ja yrittäjyyttä eri puolilla maailmaa. (Boettke & Heilbroner 12.9.2024 ; Liberto 8.5.2024.)

Adam Smith ja Karl Marx ovat kaksi kapitalismin historian merkittävimmistä hahmoista, joilla on ollut suuri vaikutus taloustieteeseen ja yhteiskuntien taloudelliseen kehitykseen. Nämä kaksi ajattelijaa edustavat kapitalismin teorian kirjoa, Smithin positiivisesta vapaan markkinan mallista Marxin kriittiseen analyysiin kapitalistisen järjestelmän ongelmista. Smithin 1776 julkaistu teos "Kansojen varallisuus" on yksi merkittävimmistä taloustieteellisistä kirjoista, joka esittelee markkinoiden itseohjautuvuuden idean ja "näkymättömän käden" periaatteen. Hänen ajatuksensa yksilöiden itsekkäiden toimien yhteiskunnallisesti hyödyllisistä seurauksista ovat muovanneet liberalistisen talousajattelun ydintä ja edistäneet vapaan markkinatalouden ihanteita. Smithin teoria perustuu oletukselle, että taloudellinen vapaus ja henkilökohtainen etu johtavat resurssien tehokkaaseen käyttöön ja yleiseen hyvinvointiin, mikä on kapitalismin perusajatus. (Heilbroner 17.8.2024.)

Karl Marx, joka tunnetaan voimakkaana kapitalismin kriitikkona, analysoi perusteellisesti kapitalistisen järjestelmän rakenteita ja sen tuottamia sisäisiä ristiriitoja, kuten luokkakonflikteja ja taloudellista epätasa-arvoa. Marxin teoriat, jotka keskittyvät pääomien epätasaiseen kertymiseen ja työväenluokan hyväksikäyttöön, tarjoavat kriittisen näkökulman kapitalismin toimintaan ja sen

yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Marxin mukaan kapitalismi on historiallisesti määräytyvä talousjärjestelmä, joka synnyttää välttämättä omat vastavoimansa, mikä voi johtaa sen uudelleenjärjestelyyn tai jopa kaatumiseen. (Feuer & McLellan 23.9.2024.)

Kapitalismi voi johtaa luokkaristiriitoihin, sillä talousjärjestelmä mahdollistaa korkeat voitot kapitalisteille, mutta usein työntekijöiden palkat eivät vastaa heidän työnsä todellista arvoa. Tämä voi aiheuttaa tyytymättömyyttä ja hyväksikäyttöä sekä synnyttää merkittäviä varallisuuseroja ja yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Rikkaat voivat kertyä entistä varakkaammiksi, kun taas köyhemmän väestönosan elinolosuhteet eivät välttämättä parane. Myös korruption riski on kapitalismissa korkeampi, sillä voiton tavoittelu voi houkutella yksilöitä ja yrityksiä suosimaan epäeettisiä toimintatapoja ja suhteita, jotka edistävät heidän taloudellisia etujaan, mutta voivat olla haitallisia yhteiskunnalle. Lisäksi kapitalismi voi johtaa negatiivisiin ympäristövaikutuksiin, kuten saasteisiin ja luonnonvarojen liikakäyttöön, sillä tuotannon tehokkuus ja voiton maksimointi asetetaan usein ekologisen kestävyyden edelle. Yhteiskunta joutuu usein kantamaan näiden haittojen kustannukset. Tämän vuoksi monet maat soveltavat sekatalouden periaatteita, jossa yhdistyvät kapitalistiset markkinamekanismit ja valtion sääntelytoimet, joiden tavoitteena on korjata markkinahäiriöitä ja edistää sosiaalista hyvinvointia. (Liberto 8.5.2024.)

3.2 Kapitalismin perusperiaatteet pk-yritysten toimintaympäristössä

Pk-yritykset toimivat usein ketterästi ja voivat reagoida nopeasti markkinoiden muutoksiin, mutta ne ovat samalla hyvin riippuvaisia kapitalistisen järjestelmän keskeisistä periaatteista, kuten kysynnän ja tarjonnan dynamiikasta, kilpailukyvystä sekä innovaatioista. Kapitalismissa pienet ja keskisuuret yritykset ovat elintärkeitä talouden toimijoina, sillä ne edistävät innovaatioita, luovat työpaikkoja ja monipuolistavat markkinoita. Samalla kuitenkin vastuullisuusvaatimukset kasvavat, mikä kannustaa pk-yrityksiä pohtimaan rooliaan yhteiskunnassa ja vaikutustaan ympäristöön. (Willard 2012, 26-28.)

Kysynnän ja tarjonnan laki on taloustieteen sekä kapitalismin peruspilari, joka selittää, miten tuotteiden ja palveluiden hinnat määräytyvät markkinoilla. Kapitalistisessa talousjärjestelmässä hinnat ja tuotantomäärät määräytyvät pääasiassa kysynnän ja tarjonnan kautta, ilman merkittävää valtion puuttumista. Kun kysyntä kasvaa ja tarjonta pysyy samana, hinta yleensä nousee. Vastaavasti, kun kysyntä laskee ja tarjonta pysyy ennallaan, hinta laskee. Pk-yritykset, erityisesti ne, jotka toimivat nopeasti muuttuvilla tai erittäin kilpailuilla markkinoilla, ovat erityisen herkkiä näille muutoksille. Kysynnän kasvaessa yritykset voivat kohdata paineita lisätä tuotantoa tai palvelutarjontaa, kun taas kysynnän laskiessa on tärkeää osata skaalata toimintaa tehokkaasti alaspäin välttäen ylikapasiteettia ja tarpeettomia kustannuksia. Pk-yritykset voivat hyödyntää kysynnän ja tarjonnan dynamiikkaa esimerkiksi sesonkiluonteisesti, kohdennetuilla kampanjoilla tai hinnoittelustrategioilla,

jotka houkuttelevat asiakkaita hiljaisina aikoina ja mahdollistavat optimaalisen varastotason ylläpitämisen. (Fernando 27.6.2024.)

Kapitalismin dynaamisessa ympäristössä pk-yritysten onkin keskeistä ymmärtää ja soveltaa teoreettisia malleja, jotka auttavat heitä navigoimaan monimutkaisessa talousmaisemassa. Yksi tällainen malli on Friedrich Hayekin talousteoria, joka korostaa markkinoiden spontaania järjestystä ja kilpailun tärkeää roolia resurssien tehokkaassa allokoinnissa. Hayekin mukaan markkinat toimivat kuin itseohjautuva mekanismi, jossa hinnat välittävät tietoa, jonka perusteella yksilöt ja yritykset tekevät päätöksiään. Hinnat viestivät arvokkaita signaaleja niistä resursseista, tuotteista ja palveluista, joita yhteiskunta arvostaa, ja nämä signaalit ohjaavat niin kuluttajien kuin yritystenkin päätöksentekoa. Spontaani järjestys viittaa siihen, että markkinat järjestäytyvät itsestään ilman keskusohjausta tai suunnittelua. Yritykset eivät voi ennustaa tulevaisuutta täydellisesti, mutta Hayekin mukaan niiden tulisi luottaa markkinoiden kykyyn jakaa tietoa tehokkaasti ja reagoida kysyntä- ja tarjontatilanteiden muutoksiin. Tämä itseohjautuva prosessi kannustaa mm. pk-yrityksiä innovoimaan ja mukautumaan markkinoiden signaaleihin, kuten hintamuutoksiin, jotta ne voivat hyödyntää uusia mahdollisuuksia tai välttää liiketoiminnan uhkia. (Hayek 9/1945.)

Hayek korosti myös hajautetun tiedon roolia: jokaisella markkinoiden toimijalla on vain osittaista tietoa taloudellisesta tilanteesta, mutta hinnat yhdistävät tämän hajanaisen tiedon yhdeksi kokonaisuudeksi. Kun hinnat muuttuvat, ne kertovat yrityksille muutoksista kuluttajien tarpeissa tai resurssien niukkuudessa. Tämä on erityisen tärkeää pk-yrityksille, jotka usein toimivat kilpailluilla markkinoilla ja rajallisilla resursseilla. Hayekin kilpailunäkökulma on myös merkittävä pk-yritysten kannalta. Hänen mukaansa kilpailu ei ole vain kilpailemista olemassa olevista markkinaosuuksista, vaan se on jatkuvaa prosessia, jossa yritykset oppivat, innovoivat ja mukautuvat muuttuviin olosuhteisiin. (Hayek 9/1945.)

Pk-yritykset voivat esimerkiksi havaita kasvavan kysynnän tietylle tuotteelle tai palvelulle ja ohjata resursseja nopeasti sen kasvattamiseen, mikä voi olla ketterämpää kuin suuryrityksillä. Vastaavasti, kun hintasignaalit osoittavat resurssien niukkuutta tai kysynnän laskua, yritykset voivat vähentää tuotantoaan, välttäen ylikapasiteettia ja kustannusriskejä. Tämä luo tehokkaampia liiketoimintamalleja ja lisää kykyä vastata kuluttajien tarpeisiin nopeammin kuin kilpailijat. Hayekin teoria tarjoaa yrityksille näkemyksen siitä, miten tärkeää on olla joustava ja sopeutua jatkuvasti muuttuviin markkinavoimiin, eikä pyrkiä hallitsemaan niitä liiallisesti. Hayekin teoria antaa kehyksen, jonka avulla yritykset voivat arvioida markkinoiden signaaleja ja sopeutua niihin tehokkaasti, parantaen näin resurssien käyttöä ja liiketoiminnan tuloksellisuutta. (Hayek 9/1945.)

Kilpailukyky on kykyä tuottaa ja tarjota asiakkaille tuotteita tai palveluita, jotka ovat houkuttelevampia tai parempia kuin markkinoiden kilpailijoiden vastaavat tuotteet tai palvelut. Pk-yritysten

kilpailukyky riippuu monista tekijöistä, kuten tuotteiden laadusta, hinnoittelusta, asiakaspalvelusta sekä yrityksen maineesta ja brändistä. Yksi keskeinen tekijä on toimialan sisäinen kilpailu, joka voi pakottaa yrityksiä alentamaan hintojaan tai lisäämään markkinointipanostuksiaan. Toisaalta uusien yritysten markkinoille tulon esteet, kuten sääntelyyn liittyvät vaatimukset tai suuret aloituskustannukset, voivat suojata vakiintuneita yrityksiä lisäkilpailulta. Lisäksi toimittajien ja ostajien neuvotteluvoima voi vaikuttaa yrityksen kustannusrakenteeseen ja hinnoitteluun. Voimakkaat toimittajat saattavat pystyä vaatimaan korkeampia hintoja, kun taas ostajien suuri neuvotteluvoima voi painostaa hintoja alas. Innovatiiviset pk-yritykset, jotka kykenevät erottautumaan ainutlaatuisilla tuotteilla tai palveluilla, voivat luoda merkittävän kilpailuedun. Kuluttajien kysyntä ja mieltymykset, teknologian kehitys ja säädösten muutokset ovat kaikki tärkeitä innovaatioiden ajureita. Kilpailupaineet voivat myös pakottaa yrityksiä kehittämään uusia tuotteita ja palveluita pysyäkseen relevantteina markkinoilla. Lisäksi resurssien saatavuus, kuten rahoitus ja osaava työvoima, ovat keskeisiä innovaatiotoiminnan mahdollistajia.

Michael E. Porterin viiden voiman malli (1979) on klassinen työkalu, jonka avulla yritykset voivat arvioida kilpailuympäristöään markkinoilla ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Harvardin liiketalouskoulun professori Michael E. Porter kehitti tämän mallin, joka auttaa yrityksiä ymmärtämään, mitkä voimat muovaavat heidän toimialansa tulevaisuutta. Porterin viisi voimaa sisältävät tekijät, jotka vaikuttavat jokaiseen toimialaan. Nämä kriittiset ulottuvuudet, jotka muotoilevat kilpailullista liiketoimintaympäristöä, ovat kilpailijoiden välinen kilpailu, toimittajien valta, ostajien valta, korvaavien tuotteiden tai palveluiden uhka sekä uusien tulokkaiden uhka markkinoille.

Kilpailijoiden välinen kilpailu arvioi, kuinka monta toimijaa alalla on ja kuinka vakiintuneita ne ovat. Tiukassa kilpailutilanteessa yritykset saattavat laskea hintojaan ja investoida markkinointiin kasvattaakseen markkinaosuuttaan. Toisaalta vähemmän kilpailuilla aloilla yritykset nauttivat suuremmista voittomarginaaleista. Toimittajien valta määrittää, kuinka paljon vaikutusvaltaa toimittajilla on yritysten voittoihin. Jos vain harvat toimittajat voivat tarjota tuotteen, ne voivat määrittää ehdot ja painostaa yrityksiä hyväksymään korkeammat hinnat. Ostajien valta viittaa siihen, kuinka paljon vaikutusvaltaa asiakkailla on yritykseen. Jos alalla on vahva ostajien valta, kuluttajat voivat vaatia alhaisempia hintoja, parempaa laatua tai parannettua palvelua, mikä vaikuttaa yrityksen kannattavuuteen. (Danao & Watts 12.2.2024.)

Korvaavien tuotteiden uhka tarkoittaa sitä, kuinka todennäköistä on, että asiakkaat siirtyvät käyttämään toista tuotetta tai palvelua. Kun korvaavien tuotteiden uhka on korkea, yritykset ovat alttiita äkillisille muutoksille kuluttajien mieltymyksissä. Uusien tulokkaiden uhka arvioi, kuinka helppoa uusien kilpailijoiden on tulla markkinoille ja uhata olemassa olevia toimijoita. Korkeat esteet, kuten suuret pääomakustannukset ja rajallinen toimittajakunta, voivat estää uusia kilpailijoita

saavuttamasta menestystä nopeasti. Tämä malli on arvokas työkalu yrityksille, jotka pyrkivät kestävään kasvuun ja kilpailuetuun, tarjoten kattavan yleiskatsauksen kilpailumaisemasta. Se auttaa yrityksiä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä, tunnistamaan potentiaaliset uhat ja tunnistamaan mahdollisuudet erottautua markkinoilla, mikä on erityisesti niche-markkinoilla toimiville pk-yrityksille tärkeää. (Danao & Watts 12.2.2024.)

Innovaatiot ovat usein pk-yritysten elinvoiman lähde. Ne voivat olla esimerkiksi tuoteinnovaatioita, prosessi-innovaatioita tai jopa uusia liiketoimintamalleja. Tuoteinnovaatio tarkoittaa uusien tai paranneltujen tuotteiden kehittämistä, jotka vastaavat paremmin asiakkaiden tarpeita tai avaavat kokonaan uusia markkinoita. Prosessi-innovaatio viittaa uusien menetelmien, työkalujen tai teknologioiden käyttöönottoon, jotka tehostavat tuotantoa, vähentävät kustannuksia tai parantavat tuotteen laatua. Uudet liiketoimintamallit voivat mullistaa tapaa, jolla yritys tuottaa arvoa asiakkailleen, esimerkiksi kehittämällä uudenlaisia palveluita tai hyödyntämällä digitaalista teknologiaa uudella tavalla. Innovaatiot tarjoavat pk-yrityksille mahdollisuuden löytää uusia markkinarakoja ja palvella asiakkaita paremmin. Pienet yritykset ovat yleensä ketterämpiä kuin suuret yritysketjut, mikä mahdollistaa nopeamman ideoiden kehittämisen ja käyttöönoton. Tämä ketteryyden ja innovaatioiden yhdistelmä voi johtaa merkittävään kasvuun ja markkina-aseman vahvistumiseen. (Halme 24.8.2017.)

3.3 Kapitalismin haasteet pk-yrityksille

Kapitalismissa yritykset kilpailevat toistensa kanssa resursseista, asiakkaista ja markkinaosuuksista. Tämä kilpailu edistää teknologisia ja prosessiin liittyviä innovaatioita, jotka mahdollistavat tuottavuuden kasvun ja tuotteiden tai palveluiden laadun parantamisen, mutta vaativat myös samalla yritykseltä paljon resursseja. Pk-yritykset, joilla ei ole suurten monikansallisten yhtiöiden resursseja tai markkina-asemaa, ovat erityisen riippuvaisia näistä markkinoiden periaatteista, vaikka resurssien niukkuus saattaakin välillä aiheuttaa haasteita. Innovaatioiden avulla ne voivat kuitenkin luoda kilpailuetua ja löytää kapeita markkinarakoja, joissa suuret toimijat eivät pysty toimimaan yhtä ketterästi. (Mazzucato 2018, luvut 8-9.)

Pk-yritykset kohtaavat kapitalistisessa toimintaympäristössä monia merkittäviä haasteita, jotka vaikuttavat niiden toimintaan ja kasvuun. Näihin haasteisiin kuuluvat erityisesti rahoituksen saatavuus, teknologian omaksuminen, työvoimapula sekä kilpailu suuryritysten kanssa kansainvälisillä markkinoilla. Lisäksi pk-yritykset joutuvat vastaamaan kestävyysvaatimuksiin ja ympäristöpaineisiin, jotka voivat vaatia merkittäviä investointeja. (Rajah & Woeffray 11/2022, 7-11.) Näin ollen kapitalismi ja vastuullisuus eivät ole erillään pk-yritysten liiketoimintaympäristössä, vaan ne ovat keskeisessä asemassa näiden yritysten menestyksen ja selviytymisen kannalta. Pk-yritysten on navigoitava

näiden kahden teeman välissä, etsien tasapainoa taloudellisen kilpailukyvyn ja yhteiskunnallisen vastuullisuuden välillä. (Chapman s.a.)

Rahoituksen saatavuus ja investointihalukkuus ovat pk-yritysten suurimpia haasteita. Kevään 2023 Pk-yritysbarometrin mukaan pk-yritysten investointihalukkuus oli matalalla tasolla, ja vain 14 % pk-yrityksistä ilmoitti aikovansa kasvattaa henkilöstöään. Investointihalukkuutta kuvaava saldoluku oli -21, mikä osoittaa, että pk-yrityksillä on suuria vaikeuksia saada riittävästi rahoitusta kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Rahoituksen puute vaikuttaa erityisesti innovatiivisiin yrityksiin, jotka tarvitsevat pääomaa tutkimus- ja kehitystoimintaan pysyäkseen kilpailukykyisinä kotimaisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. (Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 16.2.2023, 15.)

Digitalisaation ja teknologian hyödyntäminen on keskeinen kilpailuetu, mutta samalla myös suuri haaste pk-yrityksille. Vaikka digitalisaatio tarjoaa valtavia mahdollisuuksia tehostaa liiketoimintaprosesseja ja laajentaa asiakaskuntaa, monet pk-yritykset kamppailevat digitalisaation omaksumisen kanssa. Vuonna 2023 vain viidennes pk-yrityksistä oli ottanut käyttöön uusia teknologioita tai digitaalisia työkaluja, kun taas suuremmat yritykset omaksuvat uudet teknologiat nopeammin ja pääsevät hyödyntämään niitä ensimmäisten joukossa markkinoilla. Teknologian käyttöönotto vaatii usein suuria investointeja, ja pk-yrityksillä ei välttämättä ole samoja resursseja tai osaamista näiden työkalujen tehokkaaseen hyödyntämiseen kuin suuryrityksillä. (Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 16.2.2023, 24.)

Työvoimapula ja osaamisen kehittäminen ovat erityisen merkittäviä haasteita pk-toimintaympäristössä, jossa korkeateknologia- ja bioteknologia-alat kasvavat nopeasti. Erityisesti teknologisesti kehittyneet yritykset, kuten ICT- ja meriteollisuuden toimijat, tarvitsevat erikoistunutta työvoimaa, mutta osaajien saaminen on haasteellista. (Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 13.2.2024, 35-36.) Vuonna 2024 lähes 40 % Suomen Yrittäjien Yrittäjägalluppiin vastanneista pk-yrityksistä raportoi vaikeuksista löytää osaavaa työvoimaa, mikä rajoittaa niiden kasvumahdollisuuksia ja kykyä innovoida (Suomen Yrittäjät 23.4.2024). Suuryritykset pystyvät tarjoamaan parempia etuja ja korkeampia palkkoja asiantuntijoille, mikä vaikeuttaa pk-yritysten kilpailua parhaista työntekijöistä. (Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 13.2.2024, 35-36).

Kansainvälinen kilpailu asettaa kaikki Suomen pk-yritykset vaikeaan asemaan, erityisesti sektoreilla, joissa kansainväliset markkinat ovat kilpailtuja ja suuret yritykset hallitsevat. Esimerkiksi meriteollisuudessa, jossa suuret yritykset, kuten Meyer, ovat merkittäviä toimijoita, pk-yritykset joutuvat kilpailemaan resursseista ja projekteista. Pk-yritysten on usein erikoistuttava niche-markkinoille tai tarjottava erikoistuneita palveluja voidakseen säilyttää kilpailuetunsa suuryritysten kanssa. Tämä vaatii kuitenkin jatkuvia innovaatioita ja mukautumiskykyä muuttuviin markkinoihin ja asiakastarpeisiin. Vaikka yritys ei tavoittelisikaan kansainvälisille markkinoille pääsyä, voi globalisaatio

kuitenkin myös tuoda lisää kilpailua kotimarkkinoille, mikä asettaa pk-yritykset suoraan kilpailuun suurten monikansallisten yhtiöiden kanssa. (Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 13.2.2024, 25-26.)

Ympäristövaatimukset ja kestävän kehityksen paineet ovat kasvaneet, ja monet pk-yritykset joutuvat vastaamaan kasvaviin vaatimuksiin siirtymällä kestävämpiin toimintamalleihin. Ympäristöystävällisten teknologioiden ja prosessien käyttöönotto vaatii kuitenkin merkittäviä investointeja, mikä voi olla haastavaa pk-yrityksille. Esimerkiksi uuden ympäristöteknologian käyttöönotto voi lisätä liiketoiminnan kustannuksia lyhyellä aikavälillä, vaikka pitkän aikavälin hyödyt olisivatkin merkittäviä. Monet hallitukset ja kansainväliset organisaatiot kuitenkin tarjoavat tukia, vihreitä lainoja sekä kannustimia pk-yrityksille, jotka pyrkivät vähentämään ympäristövaikutuksiaan. Tällaiset tukimuodot voivat auttaa lieventämään ympäristöystävälliseen teknologiaan tehtävien investointien taloudellista taakkaa. (Häkkinen & Polo 14.6.2024.)

Pk-yritysten tulevaisuuden näkymät riippuvat pitkälti niiden kyvystä vastata näihin haasteisiin ja sopeutua kapitalistisen talouden vaatimuksiin. Innovaatioiden hyödyntäminen, yhteistyö paikallisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa sekä alueellisten verkostojen hyödyntäminen ovat keskeisiä keinoja, joiden avulla pk-yritykset voivat menestyä. Vaikka haasteet ovat merkittäviä, pk-yritykset ovat osoittaneet joustavuutta ja kykyä vastata muutoksiin, mikä antaa niille mahdollisuuden selviytyä ja kasvaa myös globaalissa talousympäristössä. (OECD 2023, 62-74.)

3.4 Kapitalistisen toimintaympäristön muutokset 2000-luvulla

Kapitalistinen toimintaympäristö ja globaalit markkinat ovat muuttuneet merkittävästi 2000-luvulla digitalisaation, globalisaation, Covid-19-pandemian ja kuluttajakäyttäytymisen muutosten vuoksi. Nämä muutokset vaikuttavat monin tavoin yritysten strategioihin ja toimintatapoihin, tuoden mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita. (Qureshi 24.1.2022.)

Historiallisesti pääsy pääomamarkkinoille oli rajattu vain laitoksille ja yksityishenkilöille, joilla oli varaa käyttää aikaa, rahaa ja resursseja varallisuutensa hallintaan välittäjien ja talousneuvojien avulla. Nykyään digitalisaatio on tehnyt markkinatiedon helposti saatavaksi ja alentanut kaupankäynnin kustannuksia uuden teknologian myötä. Tämä on mahdollistanut sen, että yhä useammat ihmiset voivat käydä kauppaa milloin tahansa ja mistä tahansa. (Blake & Shah 8.9.2021.)

Vähittäissijoittajien osuus esimerkiksi Yhdysvaltojen osakemarkkinoiden kaupankäyntivolyymista on nyt arviolta 23 %, mikä on yli kaksinkertainen kasvu vuodesta 2010. Tämä lisääntyvä pääsy markkinoille on myönteinen kehitys, mutta ei ilman riskejä. Se nostaa tärkeitä kysymyksiä markkinoiden ja instituutioiden kestävyydestä sekä sijoittajien suojatoimista, ja avaa laajemman keskustelun taloudellisesta koulutuksesta. Toinen muutos on uusien varallisuuden luomismahdollisuuksien

lisääntyminen yksityismarkkinoilla. Yksityismarkkinoiden sijoitusmahdollisuudet, joilla on usein houkuttelevampia tuottoprofiileja, olivat historiallisesti saatavilla vain institutionaalisille ja hyväksytyille sijoittajille. Tämä yksinoikeus perustui näiden sijoittajien oletettuun asiantuntemukseen ja riskienhallintakykyyn. Uudet tuotteet mahdollistavat nykyään vähittäissijoittajien pääoman hajauttamisen yksityismarkkinoille. Tämä kehitys perustuu teknologiaan ja markkinasääntelyn muutoksiin, jotka ovat tehneet sijoittamisesta aiempaa helpompaa ja edullisempaa. (Blake & Shah 8.9.2021.)

Yritykset voivat hyötyä laajemmasta sijoittajapohjasta, kun markkinoille pääsyä on helpotettu markkinoiden demokratisoitumisesta johtuen. Markkinoiden demokratisoituminen tarkoittaa, että pääomamarkkinoiden osallistujien määrä kasvaa ja monimuotoistuu, mikä tuo markkinoille uusia sijoittajaryhmiä ja tekee sijoitusmahdollisuuksista entistä saavutettavampia. Markkinoiden demokratisoitumisen perusajatuksena on, että kun markkinoiden toimintaan voi osallistua aiempaa suurempi ja monipuolisempi joukko ihmisiä, markkinat kehittyvät terveemmiksi ja dynaamisemmiksi. Tämä voi puolestaan johtaa uusiin innovaatioihin ja talouden kasvuun, kun yhä useampi pääsee hyötymään taloudellisesta kasvusta. (Wolf & Beuwer 31.3.2023.)

Kasvava vähittäissijoittajien osallistuminen markkinoille voi lisätä pääoman saatavuutta ja laajentaa yritysten rahoitusvaihtoehtoja. Tämä voi johtaa entistä dynaamisempiin sekä globaalimpiin pääomamarkkinoihin, missä yritykset pystyvät keräämään pääomaa nopeammin ja tehokkaammin. Vähittäissijoittajien määrän kasvu kuitenkin korostaa taloudellisen koulutuksen ja sijoitusneuvonnan tarvetta. Yritykset voivat ottaa aktiivisen roolin tässä prosessissa tarjoamalla resursseja ja koulutusmateriaaleja, jotka auttavat sijoittajia ymmärtämään paremmin markkinoiden toimintaa ja sijoitustensa riskejä. Vähittäissijoittajat saattavat olla alttiimpia markkinoiden volatiliteetille ja vähemmän tietoisia sijoitustensa riskeistä. Yritysten on oltava valmiita kohtaamaan mahdolliset oikeudelliset haasteet ja lisääntyvä sääntely, joka voi seurata markkinoiden laajentumisesta. (Wolf & Beuwer 31.3.2023.)

Teknologiset innovaatiot ovat yksi kapitalistisen ympäristön muutoksen suurimmista ajureista. Datan ja kyberturvallisuuden huolenaiheet ovat nousseet esiin, kun markkinaprosessit ovat muuttuneet yhä digitaalisemmiksi. Markkinaosapuolet vaativat nopeampaa toteutusnopeutta ja saumatonta pääsyä tietoihin. Nämä teknologiat nopeuttavat muutoksia alalla, mutta herättävät myös huolta kyberturvallisuudesta ja datan suojelusta. Yritykset ovat hyödyntäneet tekoälyä, automaatiota ja lohkoketjuteknologiaa tehostaakseen toimintojaan, parantaakseen asiakaskokemusta ja luodakseen uusia tuotteita ja palveluita. Tämä digitalisoituminen on mahdollistanut yritysten toiminnan laajentamisen globaaleille markkinoille virtuaalisten alustojen ja e-kaupan kautta, mikä on oleellisesti muuttanut niiden tapaa tavoittaa ja palvella asiakkaita ympäri maailmaa. Vaikka digitaaliset teknologiat ovat tehneet vaikutuksen monipuolisilla ja tehokkailla sovelluksillaan, ne eivät ole

vielä täysin lunastaneet odotuksia tuottavuuskasvun osalta. Todellisuudessa monissa maailman talouksissa kokonaistuottavuuden kasvu on hidastunut viime vuosikymmeninä. (Qureshi 24.1.2022.)

Globalisaation vaikutukset ovat myös merkittäviä. Markkinoiden avautuminen on tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia sekä kilpailua. Yritykset voivat nyt operoida monilla eri mantereilla ja kulttuureissa, mikä on synnyttänyt tarpeen ymmärtää paikallisia markkinoita ja kuluttajien käyttäytymistä eri kulttuurisissa konteksteissa. Tämä on luonut paineita yritysten hinnoitteluun, kustannustehokkuuteen ja paikallisten sääntely-ympäristöjen navigointiin, joita hallitsevat erilaiset säännöt ja normit. Globalisaatio on edistänyt elintason nousua kehittyvissä maissa ja mahdollistanut yrityksille pääsyn globaaleille markkinoille. Tämä on mahdollistanut raaka-aineiden ja työvoiman hankinnan sieltä, missä ne ovat edullisimpia, mikä on usein johtanut tuotantokustannusten alenemiseen ja kuluttajahintojen laskuun. Toisaalta globalisaatio on lisännyt kilpailua työmarkkinoilla, mikä on haastanut erityisesti kehittyneiden maiden työntekijöitä kilpailemaan halvemman työvoiman kanssa. Tämä on johtanut työpaikkojen siirtymiseen alhaisemman kustannustason maihin ja paineisiin palkkojen ja työehtojen suhteen. Lisäksi globalisaation nopea eteneminen on tuonut mukanaan myös sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia, kuten tuloerojen kasvun ja työolosuhteiden heikkenemisen joissain teollisuudenaloissa, esimerkiksi Bangladeshin vaateteollisuudessa, jossa työntekijöiden palkat ovat merkittävästi matalammat kuin kehittyneissä maissa. Vaikka globalisaatio tuo mukanaan haasteita, se on pysyvä osa nykymaailmaa, jonka vaikutukset ulottuvat taloudesta kulttuuriin. (National Geographic Society 1.10.2024.)

Kuluttajakäyttäytymisen muutokset ovat pakottaneet yritykset tarkastelemaan uudelleen tapojaan tuottaa ja markkinoida tuotteitaan. Nykyaikaiset kuluttajat vaativat yhä enemmän räätälöityjä ja kestävän kehityksen mukaisia tuotteita, mikä on johtanut yrityksiä kehittämään vastuullisempia tuotantotapoja ja läpinäkyvämpiä toimitusketjuja. Tämä kuluttajien asenteiden muutos on saanut monet yritykset keskittymään asiakaskokemukseen ja -osallistumiseen uudella tavalla, hyödyntämällä esimerkiksi sosiaalisen median alustoja vuorovaikutuksen ja sitouttamisen välineinä. (Uotila 4.3.2024.)

Talouden rakenteelliset muutokset 2000-luvun jälkeen, kuten siirtyminen teollisesta tuotannosta palvelukeskeiseen ja tietopohjaiseen talouteen, ovat vaikuttaneet yritysten toimintamalleihin laajasti. Digitaaliset alustat, kuten sosiaalisen median sivustot ja verkkokauppapaikat, ovat luoneet uudenlaisia markkinapaikkoja ja työmahdollisuuksia, mutta niiden vaikutukset eivät ole yksiselitteisiä. Toisaalta ne tarjoavat mahdollisuuksia yrittäjyydelle ja joustavuudelle työmarkkinoilla. Esimerkiksi Uber ja Airbnb mahdollistavat olemassa olevien henkilökohtaisten omaisuuksien, kuten autojen ja asuntojen, kaupallisen hyödyntämisen. Nämä alustat voivat myös johtaa työn

pirstoutumiseen ja osa-aikatyön lisääntymiseen ilman perinteisiä työsuhteen etuja, mikä herättää kysymyksiä työntekijöiden turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. (Kenney & Zysman 2016.)

Tämä rakenteellinen muutos on johtanut uusien liiketoimintamallien, kuten alustatalouden ja jakamistalouden, syntyyn. Nämä mallit korostavat resurssien tehokkaampaa käyttöä ja kuluttajien aktiivista osallistumista, mikä on muuttanut tapaa, jolla yritykset luovat arvoa ja vuorovaikuttavat asiakkaidensa kanssa. Alustatalous on muovannut perinteisiä toimialoja yhdistämällä tuotteiden ja palveluiden tuottajat suoraan asiakkaisiin ja sivuuttaen perinteisiä välittäjiä. (Kenney & Zysman 2016) Alustatalouden malleissa alustan omistaja hallinnoi ja ylläpitää teknologiaa, mutta itse palvelut tuottavat ulkopuoliset yksityishenkilöt tai pienyritykset. Alustat, kuten Uber ja Airbnb, eivät omista fyysisiä resursseja, kuten takseja tai hotellihuoneita, vaan tarjoavat teknologisen infrastruktuurin, jossa itsenäiset palveluntarjoajat voivat tarjota omia palveluitaan asiakkaille. Esimerkiksi Uber mahdollistaa autojen omistajien tarjota kyytipalveluita, ja Airbnb mahdollistaa asunnonomistajien vuokrata tilojaan matkailijoille. Näiden uusien talousmallien suosio on luonut uusia työmahdollisuuksia ja digitaalisen markkinoinnin rooleja, mutta on myös herättänyt kysymyksiä työsuhteiden vakauden ja arvon keskittymisen ympärillä alustojen omistajille. (Kopakkala 25.10.2016.)

Jakamistalous korostaa omaisuuden tilapäistä käyttöoikeutta omistamisen sijaan, tarjoten alhaisempia kustannuksia ja suurempaa joustavuutta sekä palveluntarjoajille että käyttäjille. Jakamistalous viittaa siis talouden malliin, jossa ihmiset jakavat omia resurssejaan, kuten autoja, asuntoja tai muita omaisuuseriä, toisten ihmisten kanssa korvausta vastaan. (Kopakkala 25.10.2016.) Tämä talousmalli on kasvanut nopeasti ja mullistanut perinteisiä toimialoja ja esimerkiksi hotellien sekä taksien toimintaa. Alustojen ympärille muodostuvat ekosysteemit voivat olla erittäin tuottavia, mutta ne voivat myös keskittää valtaa ja taloudellista hyötyä harvoille alustojen omistajille, mikä herättää huolen monopolistisesta toiminnasta ja sen vaikutuksesta innovaatioon ja yrittäjyyteen. Tästä syystä on tärkeää, että alustatalouden kehitystä ohjataan kestävällä tavalla, joka tukee laajempaa yhteiskunnallista hyvinvointia ja oikeudenmukaista arvonjakoa. (Kenney & Zysman 2016.)

Yritysten on yhä tärkeämpää pysyä mukautuvina ja joustavina nykyisessä nopeasti muuttuvassa liiketoimintaympäristössä, jota kuvastaa VUCA-maailma -termi, joka viittaa volatiliteettiin, epävarmuuteen, kompleksisuuteen ja epäselvyyteen. Tämä ympäristö vaatii uudenlaista strategista ajattelua ja suunnittelua. 2010-luvun aikana perinteiset liiketoimintastrategiat, jotka perustuivat historialliseen dataan ja lineaarisiin ennusteisiin, eivät enää riitä, vaan yritysten on kehitettävä kestävämpää mukautuvuutta ja ennakointikykyä. Kehittyneet teknologiat kuten tekoäly ja laajennettu analytiikka ovat keskeisiä työkaluja tässä muutoksessa. Ne mahdollistavat suurten datamäärien hyödyntämisen, mikä auttaa yrityksiä tunnistamaan piilotettuja malleja ja informoimaan päätöksentekoa. Tekoälyn integrointi strategiseen suunnitteluun mahdollistaa tarkemman liiketoimintaympäristön

ymmärryksen ja parantaa kykyä ennustaa suorituskykyä. Tämä edistää ennakoivia säätöjä, jotka tukevat pitkän aikavälin tavoitteita ja auttavat yrityksiä pysymään kilpailukykyisinä dynaamisissa olosuhteissa. Yksi merkittävä muutos perinteisissä strategioissa on myös siirtyminen jaksoittaisesta strategiasuunnittelusta jatkuvaan ja dynaamiseen strategiaprosessiin. Tämä tarkoittaa, että strategioita ja resurssien allokointia päivitetään säännöllisesti vastaamaan sekä nykyhetken realiteetteja että tulevaisuuden mahdollisuuksia. Tekoäly auttaa tässä prosessissa nopeasti tunnistamaan markkinatrendit ja -muutokset, mikä mahdollistaa strategioiden dynaamisen mukauttamisen. (Goodwin 16.7.2024.)

4 Vastuullisuuden merkitys liiketoiminnassa

Tässä luvussa tarkastellaan mitä vastuullisuus liitetoiminnassa tarkoittaa sekä yritysten vastuullisuuden eri ulottuvuuksia ja niiden merkitystä sekä suurille että pienille ja keskisuurille yrityksille. Tulevissa kappaleissa käsitellään yritysvastuun taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia näkökohtia sekä niiden vaikutusta yritysten toimintaan ja sidosryhmien odotuksiin. Lisäksi pohditaan lainsäädännön vaikutuksia ja sitä, miten yritykset voivat hyödyntää vastuullisuutta kilpailuetuna markkinoilla. Kappaleissa käsitellään myös vastuullisuuteen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia, jotka ovat erityisen merkittäviä pk-yrityksille. Näitä teemoja tutkitaan sekä kansallisten että kansainvälisten esimerkkien ja tutkimusten valossa, tarjoten kattavan kuvan siitä, miten vastuullisuus muokkaa nykyaikaista liiketoimintaympäristöä.

4.1 Yleisesti vastuullisuudesta

Vastuullisuus, joka vakiintui 1900-luvun loppupuolella yhteiskunnallisen keskustelun keskeiseksi viitekehykseksi, oli poliittinen kompromissi, joka pyrki sovittamaan yhteen ympäristön ja talouden näkökulmia. Toisin sanoen se kytkeytyi hyvinvointivaltion kehitykseen ja myöhemmin siitä tulikin vakiintunut termi erityisesti liike-elämässä. Tämä kehitys liittyi hyvinvointivaltion syntyyn ja perustui tutkimuksiin, jotka toivat esille pitkän aikavälin maailmanlaajuisia uhkia ihmisten hyvinvoinnille. Vähitellen vastuullisuus laajeni taloudellisen kasvun lisäksi käsittämään myös globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja osallisuuteen liittyviä kysymyksiä. (Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 88-95.)

Neljäs lokakuuta 1987 Gro Harlem Brundtlandin johtaman komission ja YK:n Maailman ympäristö- ja kehityskomission julkaisema raportti ”Our Common Future” kestävän kehityksen periaatteista oli käännekohta, joka kattavasti kokosi yhteen siihen mennessä käydyt maailmanlaajuiset keskustelut ympäristö- ja kehityspolitiikassa. Raportissa kestävä kehitys määritellään kehityksenä, joka tyydyttää nykyisten sukupolvien tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä tyydyttää omat tarpeensa. Raportti toi kestävän kehityksen käsitteen osaksi maailmanpolitiikkaa ja julkista päätöksentekoa edistysmielisellä ja optimistisella tulkinnalla, joka pyrki huomioimaan taloudellisen, ympäristöllisen ja sosiaalisen kestävyyden tärkeyden. Brundtlandin komission tapa määritellä kestävä kehitys sai kritiikkiä sen epämääräisyydestä ja sisäisistä ristiriitaisuuksista. Siitä tuli kuitenkin laajasti hyväksytty käsite juuri siksi, että se oli joustava ja helposti sovellettavissa eri tilanteisiin ja eri toimijoiden tarpeisiin. Komission ajatus siitä, että taloudellinen, ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys ovat yhtä tärkeitä, vakiintui sekin yleiseksi käsitykseksi. (Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 88-95.)

Yrityksen yhteiskuntavastuu (Yritysvastuu, eli Corporate Social Responsibility, eli CSR) tarkoittaa kestävän kehityksen edistämistä yrityksen toiminnassa. Vastuullinen yritys toimii luotettavasti sekä taloudellisesti kestävästi, yhteiskunnan hyväksymällä tavalla ja ympäristöä kunnioittaen. Aikaisemmin yritysten vastuullisuus ja sen raportointi ovat olleet lähinnä vapaaehtoista, mutta tilanne on muuttumassa. (Kuluttajaliitto s.a.) Pk-yrityksillä on erityinen tilaisuus toimia vastuullisuuden edelläkävijöinä omilla aloillaan, sillä niiden koko mahdollistaa usein läheisemmän suhteen asiakkaisiin, työntekijöihin ja paikallisyhteisöön. Tämä läheisyys voi auttaa pk-yrityksiä toteuttamaan vastuullisuustoimia konkreettisemmin ja näkyvämmin kuin suuret, monikansalliset yritykset. (Chen & Woeffray 22.4.2022.)

Pk-yritykset kohtaavat usein erityisiä haasteita vastuullisuuteen liittyen, koska niillä ei välttämättä ole suurten yritysten resursseja kehittää laajoja vastuullisuusstrategioita. Toisaalta pk-yrityksillä on monia etuja, kuten joustavuus ja kyky reagoida nopeasti muuttuviin markkinatilanteisiin, mikä voi tehdä niistä tehokkaita toimijoita myös vastuullisuuden edistämisessä. Vastuullisuuden käsite kattaa tässä yhteydessä ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun ja taloudellisen vastuun, jotka käydään tarkemmin läpi kappaleessa 4.2. Näiden periaatteiden omaksuminen ei ole vain suurten yritysten haaste, vaan yhä enemmän myös pk-yritysten on integroitava vastuullisuus osaksi liiketoimintaansa menestyäkseen pitkällä aikavälillä. (Willard, B. 2012, 24-25.)

Vastuullinen yritys kantaa vastuun toiminnastaan ja sen vaikutuksista ympäröivään yhteiskuntaan sekä sidosryhmiinsä. Tällainen yritys harjoittaa kestävää liiketoimintaa pitkällä aikavälillä, ja sen toimintaa ohjaavat lait, asetukset sekä kansainväliset sopimukset ja suositukset. Lisäksi yrityksen toiminta perustuu ammattiyhdistysten ja yritysten välisiin puitesopimuksiin. Vastuullisuuden periaatteet koskevat yrityksen omaa toimintaa, mutta ne ulottuvat myös alihankintaketjuihin ja yhteistyökumppaneihin. (Kuluttajaliitto s.a.)

Vastuulliseen yritystoimintaan kuuluu ympäristövaikutusten arviointi, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, toiminnan avoimuus ja valvonta sekä toiminnasta raportointi. Tietyille yrityksille, kuten yli 500 henkilöä työllistäville pörssiyhtiöille, pankeille ja vakuutusyhtiöille, vastuullisuusraportointi on pakollista. Näiden yritysten on raportoitava taloudellisten tietojen lisäksi sosiaalisesta ja ympäristövastuustaan. Vastuullisuusraportointi on muille yrityksille vielä vapaaehtoista. (Kuluttajaliitto s.a.)

Viime vuosikymmeninä pk-yritykset ovat joutuneet navigoimaan kapitalistisen kilpailun kiristyessä samalla kun kuluttajien ja sidosryhmien vaatimukset vastuullisesta toiminnasta ovat lisääntyneet. Yhä useammat pk-yritykset huomaavat, että vastuullisuudella voi olla suora yhteys liiketoiminnan menestykseen, kun asiakkaat arvostavat läpinäkyvyyttä, eettisyyttä ja ympäristön huomioimista. Sijoittajat ja rahoittajat odottavat myös entistä enemmän vastuullisuutta, ja monilla pk-yrityksillä on paineita osoittaa, että ne toimivat kestävällä tavalla paitsi omistajiensa myös laajemman

yhteiskunnan hyväksi. Valtaosa suomalaisista yrityksistä kuitenkin nykyään kokee, että vastuullisuudesta saatava liiketoimintahyöty on suurempi kuin käytetyt resurssit sen varmistamiseen. (Hellström & Parkkonen 30.6.2022, 13-15, 40.)

Tänä päivänä yhteiskunta- ja yritysvastuu ovat yhä tiiviimmin osa sekä suurten että pienten yritysten päivittäistä liiketoimintaa. Kansainvälistymisen myötä yritysten täytyy entistä enemmän sovittaa yhteen erilaiset näkemykset työolojen ja ympäristövaikutusten kohtuullisuudesta. Yritysten suurimmat yhteiskuntavastuun haasteet liittyvät globalisaatioon ja tuotannon siirtymiseen maihin, joissa työvoima on usein alipalkattua ja työsuojelu- sekä ympäristölainsäädäntö ovat puutteellisia tai niitä ei ole lainkaan. Keskeinen ongelma on myös yritysten veronkierto, jolla pyritään hyödyntämään lainsäädännön aukkoja verojen vähentämiseksi tai välttämiseksi. (Kuluttajaliitto s.a.)

Yritysvastuun noudattamisesta on tullut merkittävä tekijä, joka vaikuttaa yrityksen maineeseen ja kilpailukykyyn. Vastuuttomasti toimiva yritys ei yleensä houkuttele sijoittajia tai rahoittajia. Sen sijaan hyvä maine auttaa yritystä saamaan sitoutuneita työntekijöitä, pitkäaikaisia asiakkaita sekä luotettavia rahoittajia ja muita sidosryhmiä. Parhaimmillaan yritysten yhteiskuntavastuu hyödyttää kaikkia osapuolia, mutta pahimmillaan se voi jäädä vain kauniiksi puheiksi. (Kuluttajaliitto s.a.)

4.2 Yritysvastuullisuuden osa-alueet

Vastuullisen liiketoiminnan yksi kattotermi on yritysvastuu, joka sisältää vastuullisuuden kolme osa-aluetta: taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vastuut. Yrityksen taloudelliseen vastuuseen kuuluu ensisijaisesti toiminnan kannattavuus ja voiton tuottaminen omistajille. Taloudellisesti vakaat olosuhteet mahdollistavat myös muiden vastuualueiden tehokkaan hoitamisen. Taloudellinen vastuu ei rajoitu vain tuottoihin, vaan käsittää myös kaiken rahaliikenteen yrityksen ja sen sidosryhmien välillä, tuoden hyvinvointia yhteiskuntaan esimerkiksi työpaikkojen ja verotulojen muodossa. Nämä verotulot taas mahdollistavat yhteiskunnan tukien, kuten vienti- ja maataloustukien, jakamisen. Taloudelliseen vastuuseen kuuluu myös esimerkiksi korruption ja lahjonnan torjunta, tehokkuus ja kilpailukyky sekä laajasti taloudellisen hyvinvoinnin luominen ympäröiville toimijoille. (Businesscredit 1.4.2021.)

Yrityksen ympäristövastuu, eli ekologinen vastuu, on nykyään erittäin ajankohtainen aihe, sillä ilmastonmuutos ja raaka-aineiden käyttö ovat jatkuvasti esillä. Vaikka ympäristöongelmat voivat olla uhka yrityksen toiminnalle, monet yritykset ovat onnistuneet muuttamaan ympäristötoimet kilpailueduksi. Ympäristövastuun toteuttaminen vaatii jatkuvaa panostusta ja sitoutumista, ja siihen sisältyy monia konkreettisia tekoja, kuten esimerkiksi luonnonvarojen tehokas käyttö, luonnon monimuotoisuuden suojeleminen sekä tuotteiden ja palveluiden koko elinkaaren ympäristövaikutusten huomioiminen. (Businesscredit 1.4.2021.)

Sosiaalinen vastuu on yritysvastuun monimutkaisimpia osa-alueita. Yrityksen sosiaalinen vastuu pitää sisällään muun muassa henkilöstön työturvallisuuden, koulutuksen ja tasa-arvon edistämisen. Kun yritys laajentaa toimintaansa, on yhä tärkeämpää ottaa huomioon myös välillinen vastuu, kuten toimittajaketjujen työolot ja ihmisoikeuskysymykset, erityisesti lapsityövoiman käyttö. Yrityksen toiminnan laajuus ja laatu vaikuttavat sen sosiaalisiin vastuisiin. Kansainväliset hankintaketjut korostavat välillisiä vastuita, kun taas suuret yritykset joutuvat pohtimaan laajemmin yhteiskunnallisia vaikutuksiaan. Henkilöstö on joka tapauksessa kaikille yrityksille erittäin arvokas resurssi, ja henkilöstövastuu tarkoittaa työntekijöiden hyvinvoinnin varmistamista laissa asetettuja minimivaatimuksia pidemmälle menevin toimin. (Businesscredit 1.4.2021.)

Brundtlandin (4.10.1987) tekemässä kolmen pilarin mallissa vastuullisuus saavutetaan vasta, kun jokainen näistä kolmesta ulottuvuudesta, eli vastuullisuuden osa-alueesta, täyttää tietyt vähimmäisvaatimukset. Jo yhden ulottuvuuden laiminlyönti voisi johtaa koko rakenteen romahtamiseen. Käytännön politiikassa näiden vähimmäisvaatimusten määrittäminen on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi. Usein on houkuttelevaa keskittyä vain yhteen kestävän kehityksen tavoitteeseen ja jättää huomiotta muut, keskenään osittain ristiriitaiset tavoitteet. Poliittisessa päätöksenteossa taloudellinen ulottuvuus on tavallisesti saanut suurimman painoarvon, minkä vuoksi ajatus kolmen pilarin tasapainosta on jäänyt monesti toteutumatta. Vastuullisuuden ulottuvuuksien painoarvo on vaihdellut eri yhteyksissä (kuva 2). Kolmen pilarin mallissa jokainen vastuullisuuden ulottuvuus on yhtä tärkeä, ja todellinen kestävyys edellyttää, että jokainen ulottuvuus on kestävä (a). Poliittisessa päätöksenteossa taloudelliselle ulottuvuudelle on yleensä annettu suurin painoarvo (b). Sisäkkäinen malli (c) korostaa ympäristöllisen kestävyyden välttämättömyyttä – sekä yhteiskunta että talous, jotka puolestaan ovat osa yhteiskuntaa, ovat ympäristöllisten rajojen alaisia. (Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 88-95.)

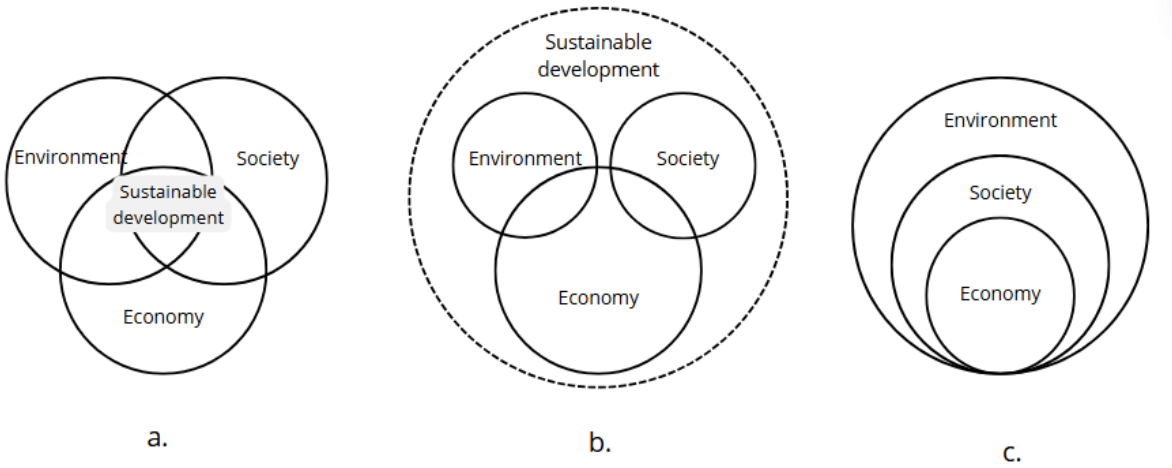

Kuva 2. Kestävän kehityksen mallit (mukaillen Brundtland 4.10.1987 ; Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 90)

Tämän seurauksena alkuperäinen kolmen pilarin malli on väistynyt uudemmille malleille, jotka tunnustavat ympäristön rajat ja korostavat vastuullisuuden eri ulottuvuuksien yhteen kietoutumista. Vahvan vastuullisuuden määritelmän tueksi on tunnistettu yhdeksän maailmanlaajuista ympäristömuutosta ja niiden turvalliset tasot, niin kutsutut "planetaariset rajat". Näiden rajojen ylittäminen uhkaa elämää ylläpitävien järjestelmien toimintaa. Vuonna 2009 tehtyjen planetaaristen rajojen ensimmäisten arvioiden jälkeen tutkijat ovat tarkentaneet mallia useaan otteeseen ja keskustelleet riskivyöhykkeiden arvioinnista. Rajojen ylityksiä päivitetään jatkuvasti sitä mukaa, kun ihmiskunnan vaikutus maapallon järjestelmiin kuvataan entistä tarkemmin. Rajojen kehitys osoittaa, että ihmiskunta ylittää yhä enemmän turvallisia ekologisia rajoja. Vuoden 2023 arvioin mukaan ihmiskunta on jo selvästi ylittänyt turvalliset rajat muun muassa biosfäärin monimuotoisuuden menetyksessä, ilmastonmuutoksessa, uusissa aineissa, makean veden käytössä sekä typen ja fosforin kierrossa. Joidenkin rajojen, kuten ihmisen tuottamien kemikaalien, kohdalla selkeän rajan määrittäminen on kuitenkin ollut haastavaa. (Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 88-95.)

Viime aikojen keskusteluissa on korostettu tarvetta yhdistää vastuullisuuden eri ulottuvuudet selkeämmin ja tehdä niiden väliset yhteydet näkyviksi. Kestävyyden donitsimalli (kuva 3) kuvaa tätä yhdistämällä ekologisiin rajoihin liittyvät planetaariset rajat ihmisten hyvinvoinnin sosiaaliseen perustaan. Visuaalisesti tämä muodostaa kaksi sisäkkäistä ympyrää, ja niiden välinen tila, "donitsi", edustaa tilaa, jossa voidaan elää ympäristön kannalta kestävää ja sosiaalisesti oikeudenmukaista elämää turvallisessa ja oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa. Sosiaalinen perusta sisältää erityisesti terveyteen, koulutukseen, työhön ja tasa-arvoiseen osallistumiseen liittyviä alueita. (Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen 2024, 88-95.)

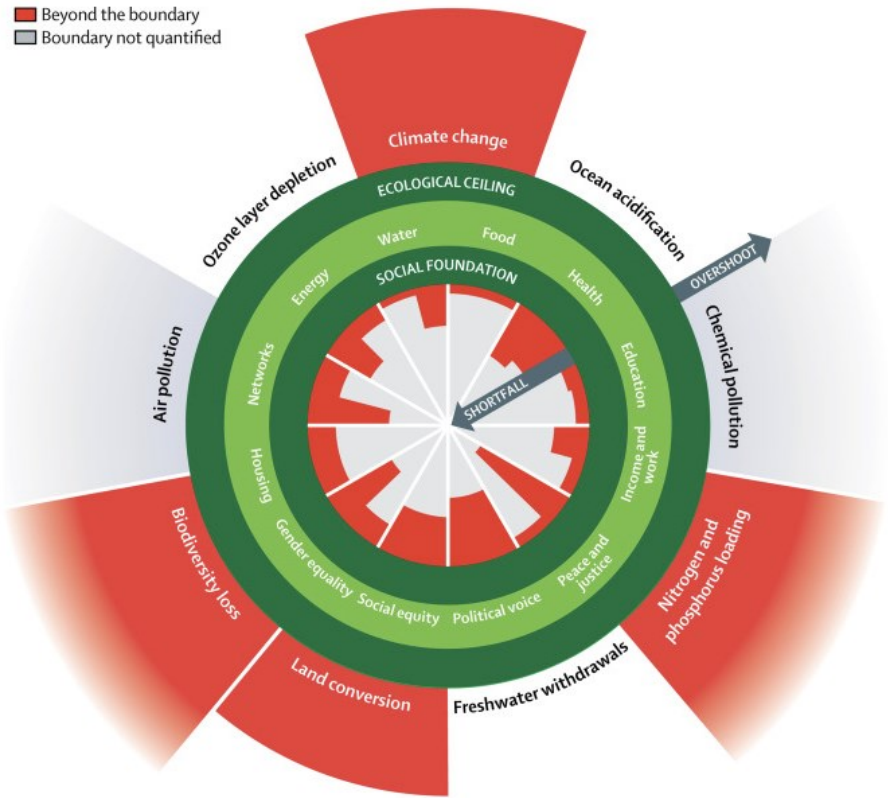

Kuva 2. Shortfalls and overshoot in the Doughnut (The Lancet Planetary Health 5/2017)

Nykypäivänä yritys, joka harjoittaa vastuullista liiketoimintaa pyrkii toimimaan mahdollisimman kestävästi ja huomioi kannattavan liiketoiminnan lisäksi yrityksen sidosryhmien edut. Yrityksen on perusteltava yritysvastuunsa uskottavasti ja se vaatiikin vastuullisuudesta viestimistä, suunnitelmallisuutta sekä toimintasuunnitelmien kirjaamista ja jalkauttamista henkilöstölle. (Businesscredit 1.4.2021.) Yritysten yhteiskuntavastuu (CSR) on johtamiskäsite, joka kuvaa, kuinka yritys voi vaikuttaa myönteisesti yhteiskuntaan ja yhteisöihin erilaisin ympäristö- ja sosiaalisin toimin. Yritysvastuulla tarkoitetaan siis yritysten itsesääntelyä, jonka tavoitteena on olla sosiaalisesti sekä taloudellisesti vastuullinen ja edistää positiivista yhteiskunnallista vaikutusta. Yritys voi toteuttaa CSR:ää monilla eri tavoilla, kuten olemalla ympäristöystävällinen, edistämällä tasa-arvoa ja monimuotoisuutta työpaikalla, kunnioittamalla työntekijöitä, tukemalla paikallista yhteisöä ja varmistamalla, että liiketoimintapäätökset ovat eettisiä. (Reckmann 5.9.2023.)

CSR on kehittynyt yksittäisten yritysten vapaaehtoisista toimista kohti pakollisia säännöksiä alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Monet yritykset kuitenkin ylittävät lakisääteiset vaatimukset ja sisällyttävät "hyvän tekemisen" idean osaksi liiketoimintamallejaan. Hyvä lähtökohta yrityksen CSR-aloitteiden valinnalle on tarkastella YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta. Esimerkiksi tavoitteet, kuten "hyvä terveys ja hyvinvointi" tai "sukupuolten tasa-arvo", voivat olla olennaisia useimmille yrityksille, kun taas tavoitteet, kuten "vedenalainen elämä" tai "edullinen ja puhdas

energia", voivat olla erityisen tärkeitä tietyille toimialoille, kuten vesiteknologialle tai energian toimittajille. (Reckmann 5.9.2023 ; United Nations s.a.)

4.3 Motivaatiot vastuullisuudelle

Pk-yritykset ovat motivoituneita edistämään vastuullisuutta useista syistä, jotka kumpuavat ulkoisista paineista, sisäisistä arvoista ja taloudellisista hyödyistä. Asiakkaiden kasvava tietoisuus ja kysyntä vastuullisia tuotteita ja palveluja kohtaan ovat keskeisiä ajureita, sillä ne voivat parantaa yritysten brändiarvoa ja lisätä asiakastyytyväisyyttä. Kuluttajien mieltymykset siirtyvät yhä enemmän kohti vastuullisesti tuotettuja tuotteita, mikä ohjaa yrityksiä mukauttamaan toimintaansa markkinoiden odotusten mukaisesti. Vastuullisuuden korostaminen auttaa yritystä erottumaan kilpailijoistaan, lisää asiakasuskollisuutta ja houkuttelee uusia asiakassegmenttejä. Näin vastuullisuudesta muodostuu yhä merkittävämpi kilpailuetu markkinoilla, joilla yritykset eivät enää kilpaile pelkästään hinnalla, vaan myös kestävyydellä ja eettisyydellä. (Grimstad, Glavee-Geo & Fjørtoft 27.3.2020.)

Henkilökohtaiset arvot ja eettiset periaatteet ovat myös keskeisiä, sillä monet yritysjohtajat pitävät näitä perusperiaatteitaan yrityksen vastuullisuuden kulmakivinä. Tämä voi johtaa kestävämpiin liiketoimintakäytäntöihin ja positiiviseen yrityskulttuuriin, jossa vastuullisuus on sisäänrakennettu osa päivittäistä toimintaa. Vastuullisuus ja ilmastoteot eivät ole kuitenkaan vain yksittäisten henkilöiden vastuulla yrityksessä, vaan ne vaativat koko henkilöstön sitoutumista ja osallistumista. Esimerkiksi hankinnassa, myynnissä, henkilöstöhallinnossa ja tuotekehityksessä ilmastotavoitteet tulisi huomioida. Ajan myötä ilmastonäkökulmat integroituvat yrityksen toimintakulttuuriin, mikä helpottaa vastuullisuustyötä. (Purwandani & Michaud 16.6.2021.)

Pk-sektorin edelläkävijät keskittyvät tehokkaasti vastuullisuuden johtamiseen, mikä on nähtävissä heidän toiminnassaan ja strategioissaan. Vastuullisuus ja ilmastotoimet ovat nykyään merkittäviä panostuksia vaativia alueita pk-yrityksille, mutta samalla ne tarjoavat mahdollisuuksia erottautua kilpailussa. Rajoitetuista resursseista huolimatta on tärkeää keskittyä niihin toimiin, joilla on suurin vaikutus. Kunnianhimoinen johtaminen ja koko henkilöstön osallistaminen ovat avainasemassa vastuullisuuden rakentamisessa päivittäisessä työssä, kuten Suomen Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) pk-vastuullisuustyöryhmä korostaa. (Sonninen & Vuorio 22.3.2023.)

Suomalaiset pk-yritykset eri toimialoilla pohtivat, miten vastata parhaiten vastuullisuuden haasteisiin ja kääntää nämä toimet kilpailueduksi. Tässä yhteydessä EK on perustanut työryhmän, jota johtaa Novitan yrittäjäomistaja Daniela Yrjö-Koskinen, ja johon kuuluu 16 eri alojen yritysjohtajaa. Ryhmän tavoitteena on jakaa kokemuksia ja oppia toisiltaan, edistäen samalla vastuullisuuden kehitystä pk-sektorilla. Maaliskuun 2023 kokouksessa ryhmä keskittyi ilmastotoimiin, ja keskusteluista kävi ilmi, että vastuullisuus on tärkeä tekijä myös työnantajamielikuvan kannalta; työnhakijat

arvostavat yrityksiä, joiden arvot vastaavat omiaan. Lisäksi yritykset tunnistavat ilmastotoimien merkityksen toimialasta riippumatta. Hyvä johtaminen ja pragmaattiset askel askeleelta -toimet ovat avainasemassa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. (Sonninen & Vuorio 22.3.2023.)

Lainsäädännön vaatimukset ovat myös merkittävä tekijä, joka ohjaa yrityksiä kohti vastuullisempia valintoja, vaikka yrityksessä ei olisikaan sisäistä vastuullisuusmotivaatiota. Monet Euroopan Unionin (EU) direktiivit ja asetukset ovat suunniteltu edistämään kestävää kehitystä ja vastuullista liiketoimintaa. (Chen & Woeffray 22.4.2022.) Nämä säädökset eivät ainoastaan luo puitteita ympäristön ja sosiaalisten kysymysten huomioon ottamiselle, vaan ne myös muovaavat markkinoita ja liiketoimintakäytäntöjä EU:n jäsenvaltioissa. Yksi keskeinen säädös on EU:n kestävyysraportointidirektiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), joka laajentaa ja tiukentaa aiempaa yritysten ei-taloudellista raportointia koskevaa direktiiviä. CSRD edellyttää, että suuret yritykset sekä pörssilistatut yritykset raportoivat yksityiskohtaisesti ympäristövaikutuksistaan, sosiaalisesta vastuusta ja hallintotavoistaan. Direktiivi tähtää siihen, että sidosryhmät, kuten sijoittajat ja kuluttajat, saavat kattavaa ja vertailukelpoista tietoa yritysten kestävyydestä. (Eurooppa-neuvosto 15.1.2024)

EU-taksonomia on toinen keskeinen elementti, joka ohjaa kestävää rahoitusta. Se on luokitusjärjestelmä, joka määrittelee, mitkä taloudelliset toiminnot voidaan luokitella ekologisesti kestäviksi. Tämä auttaa ohjaamaan investointeja ympäristön kannalta kestäviin toimintoihin. Taksonomia edistää läpinäkyvyyttä ja auttaa yrityksiä, sijoittajia ja lainanantajia tekemään tietoisia päätöksiä kestävyyden näkökulmasta. (Fritze 25.1.2022.)

Lisäksi EU yritysvastuulaki (Corporate Sustainability Due Diligence Directive, CSDDD) tullaan todennäköisesti liittämään suomalaiseen lainsäädäntöön vuonna 2025. Tämä direktiivi velvoittaa yrityksiä tunnistamaan, ehkäisemään ja lieventämään toimintansa ja arvoketjujensa kielteisiä ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutuksia. CSDDD:n myötä yritysten vastuullisuusvelvoitteet ulottuvat koko toimitusketjuun, mukaan lukien alihankkijat, mikä lisää läpinäkyvyyttä ja vastuuta kaikilla tasoilla. (Elinkeinoelämän keskusliitto 10/2022.)

Nämä säädökset ovat osa Euroopan Unionin laajempaa Green Deal -strategiaa, jonka tavoitteena on tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Green Deal -strategia sisältää laajan valikoiman toimia, jotka kattavat kaikki talouden sektorit, mukaan lukien energia, liikenne, ja maatalous. Direktiivien ja asetusten avulla EU pyrkii varmistamaan, että ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat integroidaan laajemmin liiketoimintaan ja investointipäätöksiin, mikä lisää kestävän kehityksen merkitystä kaikilla talouden osa-alueilla. (Valtioneuvosto 4.3.2020.)

Taloudelliset hyödyt, kuten kustannussäästöt ja uudet liiketoimintamahdollisuudet kannustavat monia yrityksiä omaksumaan kestävämpiä toimintatapoja. Esimerkiksi energiatehokkuuden parantaminen, jätteen vähentäminen ja materiaalitehokkuus voivat pienentää operatiivisia kustannuksia ja samalla parantaa yrityksen taloudellista tulosta pitkällä aikavälillä. Kestävät käytännöt, kuten resurssitehokkuus ja vastuullinen toimitusketjujen hallinta, voivat myös vähentää yritysten alttiutta globaaleille toimitusketjuhäiriöille ja raaka-aineiden hintavaihteluille. Tämä vakaus voi olla erityisen arvokasta epävarmoina aikoina, tarjoten yrityksille vankan pohjan, jolta kasvaa ja sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Yhä useampi pk-yritys näkeekin innovaatiot mahdollisuutena erottautua markkinoilla kehittämällä uusia, kestäviä tuotteita ja palveluita, jotka vastaavat sekä kuluttajien että sääntelijöiden kasvaviin vaatimuksiin ja lisäävät yrityksen taloudellisia hyötyjä. Tämä ei ainoastaan edistä yrityksen kestävää kasvua, vaan myös vahvistaa sen asemaa markkinoilla. (Purwandani & Michaud 16.6.2021.)

5 Päätöksenteko liiketoiminnassa

Päätöksenteko on prosessi ja ajattelutapa, jonka kautta yksilöt tai ryhmät tekevät valintoja erilaisten vaihtoehtojen välillä. Tämä prosessi sisältää vaihtoehtojen tunnistamisen, niiden seuraamusten arvioinnin ja lopulta valinnan tekemisen. Päätöksenteko voi perustua intuitioon, kokemukseen, tunteeseen tai järjestelmälliseen analyysiin. Se voi olla yksinkertainen tai monimutkainen riippuen päätöksen vaikutuksesta, käytettävissä olevasta tiedosta ja tilanteen kiireellisyydestä. Päätöksenteko voi tapahtua monissa eri konteksteissa, kuten henkilökohtaisessa elämässä, työpaikalla, liiketoiminnassa tai politiikassa. Päätöksenteon mallit ja teoriat vaihtelevat huomattavasti ja johtavat erilaisiin analyyseihin ja ennusteisiin. Päätöksenteon teoriat ulottuvat objektiivisesta rationaalisesta päätöksenteosta, jossa oletetaan, että yksilöt tekevät samat päätökset samojen tietojen ja mieltymysten perusteella, subjektiivisempaan sopivuuden logiikkaan. Sopivuuden logiikassa oletetaan, että erilaiset institutionaaliset ja organisaation sisäiset kontekstit vaikuttavat merkittävästi yksilöiden tekemiin päätöksiin. (Austin 13.5.2024.)

Päätöksenteko on olennainen osa liiketoiminnan strategista ja operatiivista johtamista. Se käsittää prosessin, jossa eri vaihtoehtoja arvioidaan ja punnitaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Päätöksenteko on erityisen kriittistä liiketoiminnassa, koska siinä tehdyt valinnat vaikuttavat yrityksen menestykseen, kilpailukykyyn ja kykyyn sopeutua ulkoisiin muutoksiin. Eri megatrendien, kuten esimerkiksi globalisaation myötä päätöksenteon monimutkaisuus lisääntyy entisestään, koska yritykset toimivat yhä useammin kansainvälisessä ympäristössä. Tämä tuo mukaan kulttuurisia, lainsäädännöllisiä ja taloudellisia haasteita, jotka on otettava huomioon päätöksenteossa. Esimerkiksi tuotteiden lokalisointi eri markkinoille vaatii ymmärrystä paikallisista kuluttajatottumuksista ja sääntelyvaatimuksista, mikä vaikuttaa yrityksen tuotteisiin, palveluihin ja viestintään. (McKinsey & Company 13.3.2023.)

5.1 Intuitiivinen ja rationaalinen päätöksenteko

Intuitiivinen päätöksenteko viittaa päätöksentekoprosessiin, jossa nojaudutaan enemmän vaistoihin ja subjektiivisiin kokemuksiin kuin tietoon tai analyyttiseen pohdintaan. Vaikka rationaalinen päätöksenteko on edelleen hallitseva muoto liiketoiminnan päätöksenteossa, intuitiivinen päätöksenteko tunnustetaan yhä enemmän tärkeäksi osaksi päätöksentekoprosessia, erityisesti epävarmoissa ja monimutkaisissa tilanteissa, joissa kaikkia tietoja ei ole saatavilla tai ne ovat epätäydellisiä ja tilanteissa, joissa nopeat, joustavat ja innovatiiviset päätökset ovat tarpeen. Intuitiivinen päätöksenteko hyödyntää aikaisempia kokemuksia ja tiedostamattomia mallien tunnistamisia tehdäkseen päätöksiä nopeasti. (Bensla 4.8.2023.)

Intuitiivinen päätöksenteko on arvokas työkalu yrityksien johtajille, sillä se mahdollistaa nopeiden ja tarkkojen päätösten tekemisen monimutkaisissa tai epävarmoissa tilanteissa. Tämä päätöksentekotapa perustuu "vatsan tunteeseen", joka muodostuu aiempien kokemusten ja oppimien mallien perusteella, joiden avulla aivot pystyvät nopeasti arvioimaan tilanteita ja ongelmia. Intuitio on erittäin hyödyllinen työkalu erityisesti nopeasti muuttuvissa liiketoimintaympäristöissä, joissa johtajien on tehtävä nopeita päätöksiä esimerkiksi resurssien uudelleenjaossa tai liiketoiminnan suunnan muuttamisessa. Intuition käyttöön liittyy myös haasteita, kuten ennakkoluulojen ja aiempien kokemusten aiheuttamat vääristymät, jotka voivat johtaa virheellisiin päätöksiin. Intuitiota käytetään myös monenlaisissa työtehtävissä, kuten rekrytoinnissa, jossa rekrytoijat saattavat luottaa vaistoonsa arvioidessaan ehdokkaan sopivuutta yritykseen kehonkielen, vuorovaikutustaitojen ja innostuksen perusteella. Myös tehtävien priorisoinnissa ja ongelmanratkaisussa intuitio voi ohjata nopeasti keksimään luovia ratkaisuja tai arvioimaan riskejä, jotka liittyvät uusiin projekteihin tai investointeihin. (Bensla 4.8.2023.)

Intuitiivisen päätöksenteon kehittämiseksi johtajien on tärkeää hankkia asiaankuuluvaa asiantuntemusta ja kokemusta, pohtia aiempia päätöksiä mallien tunnistamiseksi, pyytää palautetta muiden näkemyksistä ja harjoittaa tietoista läsnäoloa ymmärtääkseen henkilökohtaiset ennakkoluulot, jotka voivat vaikuttaa intuitioon. Kokemuksen ja asiantuntemuksen yhdistäminen tietoiseen läsnäoloon auttaa johtajia tekemään perusteltuja ja tarkkoja päätöksiä intuitiivisesti. Intuitiota voidaan myös tehostaa yhdistämällä se datan ja analytiikan kanssa, mikä mahdollistaa tarkemmat ja perustellummat päätökset. Yleistä onkin, että päätöksiä pohditaan intuitiivisen sekä rationaalisen päätöksenteon kautta hyödyntäen kummankin tavan vahvuuksia. (Bensla 4.8.2023.)

Rationaalinen päätöksenteko on tarkemmin määritelty menetelmä, jossa päätökset perustuvat loogiseen analyysiin ja järkeilyyn. Tässä prosessissa yksilöt arvioivat systemaattisesti kaikki saatavilla olevat vaihtoehdot ja niiden seuraukset, ja tekevät päätöksen, joka maksimoi heidän henkilökohtaiset etunsa tai tavoitteensa. Rationaalinen päätöksenteko perustuu oletukseen, että ihmisillä on selkeät tavoitteet ja he pystyvät arvioimaan jokaisen vaihtoehdon seuraukset näiden tavoitteiden kannalta. Tämä malli olettaa myös, että ihmisillä on tarvittava tieto tehdäkseen parhaan mahdollisen päätöksen. (Austin 13.5.2024)

Rationaaliseen päätöksentekoon kuuluu kuvassa neljä näkyvä seitsemänvaiheinen prosessi, joka alkaa ongelman määrittämisellä. Ensin varmistetaan ja määritellään ongelma keräämällä riittävästi dataa sen olemassaolon todistamiseksi. Sen jälkeen tutkitaan ratkaisuvaihtoehtoja laajentamalla mahdollisten ratkaisujen kirjoa tutkimalla ja ideoimalla niitä mahdollisimman paljon. Menestymisen ja epäonnistumisen kriteerien määrittäminen on tärkeää, jotta voidaan arvioida kunkin ratkaisun tehokkuutta. Kriteerien määrittämisen jälkeen arvioidaan jokaisen vaihtoehdon potentiaaliset

tulokset, jotta voidaan priorisoida parhaat vaihtoehdot. Lupaavin ratkaisu valitaan ja sen vaikutusta testataan alustavasti. Testin tuloksia seurataan ja analysoidaan, jotta voidaan todeta, onko valittu ratkaisu tehokas. Viimeisessä vaiheessa jos testi on onnistunut, otetaan ratkaisu käyttöön laajemmin. Jos ei, kokeillaan seuraavaa potentiaalista ratkaisua. Vaikka tunteet voivat vaikuttaa päätöksentekoon, rationaalinen malli tarjoaa loogisen kehyksen objektiivisten päätösten tekemiseen. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa päätösten seuraukset voivat olla merkittäviä, kuten esimerkiksi liiketoiminnan suurissa investointipäätöksissä. (Constant Reader 19.2.2021.)

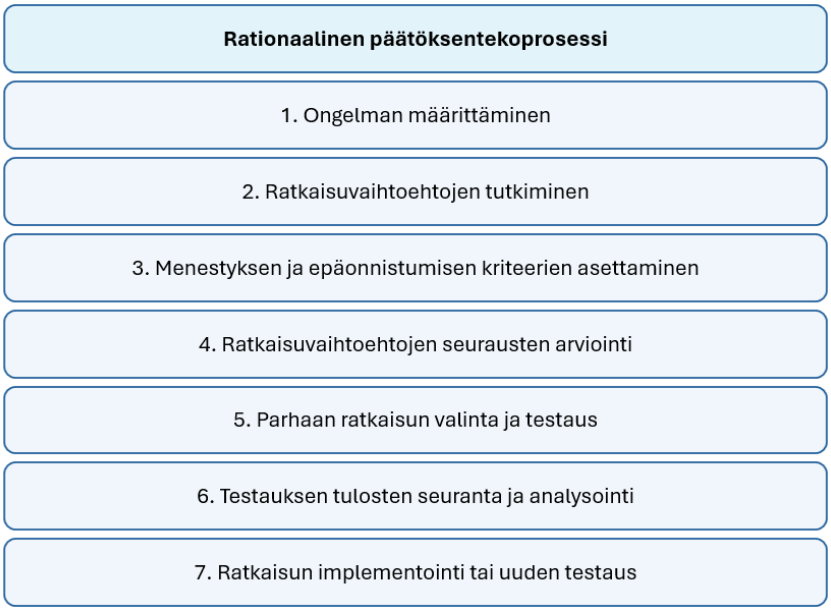

Kuva 3. Rationaalinen päätöksentekoprosessi

Rationaalinen päätöksenteko on erityisen keskeistä taloustieteessä, jossa se liittyy teoriaan ihmisistä rationaalisina toimijoina, jotka pyrkivät maksimoimaan hyödyn tai voiton. Tämä päätöksenteon malli on myös olennainen osa strategista suunnittelua ja johtamista yrityksissä ja muissa organisaatioissa, joissa päätökset voivat vaikuttaa suuriin resursseihin tai monimutkaisiin järjestelmiin. Rationaalisen päätöksenteon haasteisiin kuuluu kuitenkin täydellisen tiedon puuttuminen ja inhimillisen järkeilyn rajoitukset, mikä voi johtaa siihen, että päätökset eivät aina ole niin järkeviä kuin teoria olettaa. (Austin 13.5.2024)

5.2 Porterin kilpailustrategiat

Michael Porter korostaa teoksessaan Competitive Strategy (8.4.1998) strategisessa päätöksenteossa trade-offien, eli valintojen, välttämättömyyttä. Hänen mukaansa yrityksen on tehtävä tietoisia valintoja siitä, mitä se tekee ja mitä se ei tee, sillä yrittäminen olla kaikkea kaikille johtaa strategian epäselvyyteen ja kilpailuedun menetykseen. Porter painottaa, että kestävän kilpailuedun saavuttaminen edellyttää erikoistumista ja resurssien kohdentamista valittuihin strategisiin toimiin, mikä

tarkoittaa muiden vaihtoehtojen tietoisesta hylkäämisestä. Porter korostaa myös, että menestyvät yritykset tunnistavat miten tärkeää on valita strategiat, jotka sopivat yhteen niiden ydinkompetenssien kanssa. Yrityksen kyky tunnistaa ja hyödyntää omaa ainutlaatuista osaamistaan ja resursseja ratkaisee, miten hyvin se pystyy toteuttamaan valitsemaansa strategiaa. Tämä lähestymistapa korostaa myös yrityksen sisäisen kulttuurin ja arvojen yhdenmukaisuuden merkitystä strategian kanssa, jotta voidaan varmistaa sen tehokas toteuttaminen ja sitoutuminen kaikilla organisaation tasoilla.

Porter esittelee kolme geneeristä kilpailustrategiaa: kustannusjohtajuus, erilaistuminen ja keskittyminen. Jokainen näistä strategioista sisältää selkeitä valintoja ja erottuvia painopisteitä, joita yrityksen on noudatettava saavuttaakseen kilpailuedun. Kustannusjohtajuutta tavoittelevat yritykset pyrkivät saavuttamaan markkinoidensa alhaisimmat kustannukset, mikä antaa niille mahdollisuuden tarjota tuotteita tai palveluita edullisempaan hintaan kuin kilpailijat. Tämä strategia vaatii vahvaa keskittymistä tehokkuuteen, prosessien virtaviivaistamiseen ja kustannusten hallintaan. Kustannusjohtaja voi saavuttaa kilpailuetua erityisesti hintakilpailuun perustuvilla markkinoilla, mutta se saattaa rajoittaa mahdollisuuksia tarjota erottuvia tuoteominaisuuksia tai korkeatason asiakaspalvelua.

Vastaavasti erilaistumisstrategiaa noudattavat yritykset keskittyvät tarjoamaan ainutlaatuisia ominaisuuksia tai lisäarvoa tuotteissaan tai palveluissaan, mikä oikeuttaa korkeamman hinnan asiakkailta, jotka arvostavat näitä erityispiirteitä. Erilaistuminen voi perustua esimerkiksi tuotteen laatuun, designiin, brändiin tai asiakaskokemukseen. Tämä strategia edellyttää investointeja tuotekehitykseen, markkinointiin ja asiakassuhteiden rakentamiseen, ja se voi johtaa korkeampiin kustannuksiin, mutta myös vahvaan brändiuskollisuuteen ja asiakkaiden haluun maksaa enemmän ainutlaatuisista tuotteista.

Keskittymisstrategiassa, joka tunnetaan myös nimellä fokusstrategia, yritys valitsee tietyn markkinasegmentin, ostajaryhmän tai maantieteellisen alueen ja kohdistaa resurssinsa palvellakseen tätä rajattua kohderyhmää paremmin kuin kilpailijat. Keskittymisstrategian etuna on, että se mahdollistaa yrityksen kohdentaa tarjontansa tiettyjen asiakkaiden erityistarpeisiin. Tämä lähestymistapa voi auttaa yritystä erottumaan kilpailijoista, jotka palvelevat laajempaa asiakaskuntaa ilman erityistä segmenttiin keskittyvää lähestymistapaa. (Porter 8.4.1998)

Porterin (8.4.1998) mukaan nämä trade-offit ovat olennaisia, koska ne pakottavat yrityksen tekemään selkeitä strategisia valintoja ja siten erottumaan kilpailijoistaan. Ilman trade-offeja yrityksen strategia jää epämääräiseksi, mikä heikentää sen kykyä saavuttaa ja ylläpitää kilpailuetua. Porter myös varoittaa niin kutsutuista "straddling"-tilanteista, joissa yritys yrittää yhdistää useita eri strategioita samanaikaisesti. Straddling voi johtaa epäselvään strategiaan, sillä se voi heikentää tehokkuutta, lisätä kustannuksia ja estää yritystä saavuttamasta selkeää kilpailuetua. Esimerkiksi yritys,

joka pyrkii samanaikaisesti olemaan kustannusjohtaja ja erilaistumaan markkinoilla, saattaa epäonnistua kummassakin tavoitteessa, koska resurssit ja prosessit, joita nämä strategiat vaativat, ovat usein ristiriitaisia. Porter alleviivaa, että selkeät valinnat strategian suhteen ja tietoiset trade-offit suojelevat yritystä kilpailemasta "väärissä" kohteissa ja estävät kilpailijoita jäljittelemästä sen strategiaa. (Porter 8.4.1998.)

5.3 Trade-off -analyysi

Trade-Off -analyysi on systemaattinen päätöksentekomenetelmä, joka auttaa arvioimaan erilaisten vaihtoehtojen potentiaalisia hyötyjä ja haittoja, jotta voidaan tehdä paras mahdollinen valinta tavoitteiden ja resurssien puitteissa. Trade-off -analyysi on tärkeä päätöksenteon työkalu, erityisesti kun arvioidaan erilaisten strategioiden ja toimintavaihtoehtojen taloudellisia ja muita vaikutuksia. Nämä analyysit auttavat ymmärtämään, miten eri päätökset vaikuttavat yrityksen tavoitteisiin ja miten nämä valinnat vastaavat yrityksen resurssien jakoa. Trade-off -analyysin keskeisiä osia ovat tavoitteet, vaihtoehdot, kriteerit ja kompromissit. Tavoitteet määrittelevät, mitä päätöksentekijä toivoo saavuttavansa, kun taas vaihtoehdot edustavat saatavilla olevia eri valintoja. Kriteerit ovat standardeja, joilla näitä vaihtoehtoja arvioidaan, ja kompromissit viittaavat niihin myönnytyksiin, joita tehdään valittaessa yhtä vaihtoehtoa toisen sijaan. Analysoimalla näitä komponentteja systemaattisesti päätöksentekijät voivat tunnistaa parhaan toimintatavan. (Learn Statistics Easily s.a.)

Trade-off -analyysi keskittyy valintojen tekemiseen tilanteissa, joissa tietyn resurssin käyttö yhteen tarkoitukseen vähentää sen saatavuutta toiseen käyttöön. Tämä on erityisen olennaista liiketoiminnassa, jossa resurssit, kuten raha, aika ja työvoima, ovat rajallisia. Trade-off -analyysi auttaa yrityksiä ymmärtämään, mitä menetetään ja mitä saavutetaan, kun tehdään päätös yhden strategian hyväksi toisen sijaan. Se paljastaa myös, miten eri vaihtoehdot vaikuttavat resurssien tehokkuuteen ja riskien hallintaan, jolloin voidaan optimoida resurssien käyttö, minimoida riskit ja maksimoida tuotot. (Learn Statistics Easily s.a.)

Tässä opinnäytetyössä trade-off -analyysia käytetään tarkastelemaan, miten Turun pk-yritykset punnitsevat kapitalismin ja vastuullisuuden välisiä valintoja. Esimerkiksi, miten investointi ympäristöystävällisiin teknologioihin (vastuullisuus) vaikuttaa lyhyen aikavälin taloudelliseen tulokseen (kapitalismi) tai miten vastuullisuusstrategiat voivat vaikuttaa yrityksen kilpailukykyyn ja markkina-asemaan pitkällä aikavälillä.

Menetelmiä, joita voidaan käyttää trade-off -analyysissä, ovat muun muassa kustannus-hyötyanalyysi, monikriteerinen päätösanalyysi (MCDA) ja herkkyysanalyysi. Kustannus-hyötyanalyysi on taloudellinen arviointimenetelmä, joka mittaa projektin, politiikan tai muun toimenpiteen taloudellisia vaikutuksia. Analyysi laskee ja vertailee kustannuksia ja hyötyjä, joiden perusteella voidaan

arvioida eri vaihtoehtojen taloudellista kannattavuutta. Kustannukset voivat sisältää suoria kuluja, kuten materiaalit ja työvoiman, sekä epäsuoria kuluja, kuten ympäristöhaittoja tai mahdollisuuksien menettämisen kustannukset. Hyödyt puolestaan voivat olla suoria taloudellisia voittoja tai laajempia yhteiskunnallisia hyötyjä, kuten terveyden tai elämänlaadun paraneminen. Kustannus-hyöty-analyysi auttaa tekemään objektiivisia vertailuja ja päätöksiä, perustuen numeerisesti arvioituihin hyötyihin ja kustannuksiin. Taloustieteessä ja liiketoiminnassa tätä menetelmää käytetään laajasti projektien sekä politiikan tehokkuuden testaamiseen ja sitä voidaan soveltaa esimerkiksi infrastruktuurihankkeiden arvioinneissa. (Morales 19.1.2024.)

Monikriteerinen päätösanalyysi, eli multiple-criteria decision analysis (MCDA), on menetelmä, joka mahdollistaa monimutkaisten päätösten tekemisen, kun otetaan huomioon useita eri kriteerejä samanaikaisesti. MCDA sisältää joukon erilaisia menetelmiä, kuten Analytical Hierarchy Process (AHP), Elimination Et Choix Traduisant la Realité (ELECTRE) ja Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution (TOPSIS). Näitä menetelmiä käytetään tilanteissa, joissa päätöksentekijöiden on arvioitava vaihtoehtoja useiden erilaisten ja mahdollisesti keskenään ristiriitaisten tavoitteiden ja vaatimusten näkökulmasta. Esimerkiksi terveydenhuollossa MCDA auttaa resurssien jakamisen päätöksissä, kuten lääkkeiden hankinnassa tai hoitomenetelmien valinnassa, arvioimalla hoitojen kustannusvaikuttavuutta, potilaiden elämänlaadun parannusta sekä mahdollisia sivuvaikutuksia. MCDA auttaa erottamaan ja priorisoimaan näitä kriteereitä, mikä johtaa perustellumpiin ja tasapainoisempiin päätöksiin. (Cinellin, Kadziński, Gonzales & Słowiński 16.6.2020.)

Herkkyysanalyysi on prosessi, jossa tutkitaan, kuinka muutokset tiettyjen muuttujien arvoissa vaikuttavat analyysin lopputulokseen. Tämä on erityisen hyödyllistä epävarmuuden hallinnassa, sillä se auttaa ymmärtämään, mitkä tekijät ovat kriittisiä päätöksen kannalta ja kuinka paljon nämä tekijät voivat vaihdella ennen kuin päätöksen perusta muuttuu. Herkkyysanalyysin avulla voidaan tunnistaa ne muuttujat, jotka vaikuttavat eniten lopputulokseen, ja arvioida eri skenaarioiden vaikutuksia päätöksen kestävyyteen. Se on välttämätön työkalu riskien arvioinnissa ja päätösten varmuuden parantamisessa. (Kenton 27.6.2024.)

Trade-off -analyysia sovelletaan monilla sektoreilla, kuten liiketoiminnassa, terveydenhuollossa, insinöörityössä ja ympäristönhallinnassa. Liiketoiminnassa se auttaa tuotekehityspäätöksissä, markkinointistrategioissa ja resurssien allokoinnissa. Terveydenhuollossa se auttaa arvioimaan hoitovaihtoehtoja ja resurssien jakoa. Insinöörit käyttävät trade-off -analyysiä optimoidakseen suunnittelupäätöksiä, kun taas ympäristönhoitajat arvioivat eri politiikkojen vaikutuksia kestävyyteen. (Morales 19.1.2024.)

6 Tutkimuksen menetelmät ja kapitalismin sekä vastuullisuuden tarkastelu Turun pk-yrityksissä dokumenttianalyysin avulla

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen metodologiset lähestymistavat ja kuvaillaan, miten Turun pk-yritykset soveltavat kapitalismin ja vastuullisuuden teorioita käytännössä, millaisia strategioita ne ovat kehittäneet vastatakseen nykyajan haasteisiin ja mahdollisuuksiin, ja miten nämä strategiat heijastuvat yritysten päivittäisessä toiminnassa sekä laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa.

Tutkimus perustuu pääasiassa kvalitatiiviseen aineistonkeruuseen, joka mahdollistaa syvällisen ymmärryksen pk-yritysten päätöksenteon, kapitalismin ja vastuullisuuden näkemysten moninaisuudesta. Aineistonkeruutapoina ovat monipuoliset metodit kuten haastattelut, kysely sekä dokumenttianalyysi, joilla pyritään kattavasti hahmottamaan ja analysoimaan yritysten strategioita, toimintaympäristön muutoksia ja vastuullisuuden toteutumista. Näiden metodien avulla voidaan eritellä, miten teoria ilmenee käytännössä, ja miten eri toimintaympäristöt ja alueelliset erityispiirteet vaikuttavat yritysten toimintaan Turun alueella. Tutkimuksessa arvioidaan kriittisesti myös käytettyjen aineistojen luotettavuutta, minkä avulla rakennetaan perusteltu kokonaiskuva Turun pk-yritysten kapitalismin ja vastuullisuuden välisistä suhteista ja niiden yhteensovittamisen haasteista.

6.1 Valitut tutkimusmenetelmät

Kyseessä on empiirinen tutkimus, jossa pyritään ymmärtämään pk-yritysten näkemyksiä kapitalismista ja vastuullisuudesta Turun alueella. Tutkimus perustuu kvalitatiiviseen eli laadulliseen aineistonkeruuseen, kuten Turun pk-yrityksille suunnattuihin kyselyihin ja haastatteluihin. Laadullinen tutkimusmenetelmä valikoitui, koska se antaa mahdollisuuden tutkia ilmiötä syvällisesti ja kerätä monipuolisia näkemyksiä yrittäjiltä heidän omasta toiminnastaan ja päätöksenteostaan sekä kokemuksista, asenteista ja käyttäytymisestä. (Bisht 27.2.2024.)

Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan tarkastella ihmisten kokemuksia, näkemyksiä ja merkityksenantoja, joita ei voida mitata määrällisesti. Laadulliset tutkimusmenetelmät auttavat tuomaan esiin erilaisia näkökulmia tutkimusaiheesta ja ottavat huomioon kontekstuaaliset tekijät sekä erilaiset tulkinnat yksinkertaistamatta vastauksia. Tämä menetelmä on erityisen hyödyllinen, kun tutkitaan monimutkaisia tai uusia ilmiöitä, joiden ymmärtäminen vaatii tutkimuksen joustavaa lähestymistapaa. Laadullisessa tutkimuksessa otos ei ole tyypillisesti kovin iso, joten tutkimukset eivät välttämättä ole yhtä edustavia kuin määrällisessä tutkimuksessa, joissa otokset ovat usein laajoja. Laadullinen tutkimus eroaa kvantitatiivisesta, eli määrällisestä, tutkimuksesta siinä, että se ei pyri yleispäteviin lainalaisuuksiin, vaan tavoitteena on syvällinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä.

Kvantitatiivinen tutkimus soveltuu silloin, kun on olemassa selkeitä hypoteeseja, jotka voidaan testata ja todentaa suurella otannalla ja tilastollisin menetelmin. (Bisht 27.2.2024.)

Tutkimukseni otos koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa muodostuu henkilökohtaisista kontakteistani, jotka joko omistavat pk-yrityksen Turussa, tai työskentelevät sellaisessa. Heitä haastattelemalla saan henkilökohtaista ja syvällistä tietoa pk-yritysten päätöksenteosta, kapitalismista ja vastuullisuudesta. Päätin haastatella tuttaviani, koska haastatteluiden aikataulu oli lyhyt ja yhteydenpito oli nopeampaa puhelimitse tuttaviin. Haastatteluiden avulla saan tarkempaa tietoa sekä pk-yrityksen omistajilta että yrityksissä strategisesta päätöksenteosta vastaavilta henkilöiltä. Toinen osa otoksesta kattaa kyselytutkimuksen, jonka lähetin sähköpostitse valikoiduille Turun alueen eri toimialojen pk-yrityksille. Yritykset valittiin niiden toimialan ja henkilökohtaisen kiinnostukseni perusteella, jotta saisin laajemman ja monipuolisemman näkökulman tutkimukseni aiheeseen eri toimialoilta. Tämä yhdistelmä varmistaa, että tutkimukseni käsittelee Turun pk-yrityksiä mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti.

Menetelmävalintoihin tässä tutkimuksessa kuuluvat dokumenttianalyysi, kvantitatiivinen trade-off -analyysi sekä strukturoidut haastattelut ja kysely, jotka yhdessä muodostavat monipuolisen kokonaisuuden tietojen keräämiseksi ja analysoimiseksi. Tutkimuksen metodologiset menetelmävalinnat tukevat tutkimuskysymysten monipuolista tarkastelua ja auttavat rakentamaan kokonaisvaltaisen kuvan pk-yritysten näkemyksistä kapitalismiin ja vastuullisuuteen liittyen.

Dokumenttianalyysi on tutkimusmenetelmä, joka mahdollistaa tutkittavan aiheen perusteellisen ja monipuolisen käsittelyn kirjallisten lähteiden avulla. Kirjallisia lähteitä, joista dokumenttianalyysin voi tehdä on esimerkiksi erilaiset verkkosivut, artikkelit, tutkimukset, raportit, asiakirjat sekä haastatteluiden litteroinnit. Dokumentit voivat sisältää monenlaista aineistoa, kuten tekstiä, kuvia, grafiikkaa ja symboleita, jotka kaikki ovat arvokkaita tiedonlähteitä. Dokumenttianalyysin valinta perustuu sen kykyyn tuottaa syvällistä ymmärrystä ja uusia näkökulmia olemassa olevaan tutkimustietoon nojautuen. (Laakso & Dietrich s.a.)

Dokumenttianalyysi on menetelmänä erityisen sovelias käytettäväksi tässä työssä, sillä se tarjoaa mahdollisuuden tarkastella laajaa aineistoa systemaattisesti ja kriittisesti. Dokumenttianalyysin tavoitteena on lisätä ymmärrystä aiheesta ja tukea uuden tiedon omaksumista viimeisimmän tutkimustiedon pohjalta. Dokumenttianalyysi soveltuu monenlaisiin projekteihin, kuten arviointeihin ja selvityksiin, mahdollistaen kattavan näkökulman saamisen kehitettävään kohteeseen. Menetelmä on erityisen hyödyllinen, kun on olemassa aiempaa tutkimusta aiheesta, halutaan syventää ymmärrystä historiallisista tiedoista, tai relevantti lainsäädäntö aiheen ympärillä on muuttunut. (Laakso & Dietrich s.a.)

Dokumenttianalyysi toteutetaan useassa vaiheessa. Aluksi selkiytetään tavoitteet ja tutkimuskysymykset, jonka jälkeen kartoitetaan ja perehdytään aineistoon. Aineisto luokitellaan ja teemoitellaan, ja sen jälkeen itse analyysi suoritetaan. Lopuksi tulokset koostetaan ja raportoidaan selkeästi, joskus visuaalista apua käyttäen. (Laakso & Dietrich s.a.) Dokumenttianalyysissä voi käyttää induktiivista eli aineistolähtöistä tai deduktiivista eli teorialähtöistä lähestymistapaa. Induktiivinen lähestymistapa tarkoittaa, että tutkija lähtee liikkeelle konkreettisista havainnoista ja keräämästään aineistosta, josta hän pyrkii muodostamaan yleisiä teorioita ja päätelmiä. Tässä prosessissa tutkimuskysymykset ja teoriat kehittyivät aineiston perusteella, eikä tutkimusta ohjattu etukäteen määriteltyjen oletusten kautta. (Elo, Kajula, Tohmola, Kääriäinen 2022, 218)

Induktiivisessa menetelmässä painotetaan avoimuutta aineistolle, ja se on erityisen hyödyllinen uusien ilmiöiden tutkimisessa, joista ei ole paljon olemassa olevaa tietoa tai teoriaa. Deduktiivinen lähestymistapa sen sijaan lähtee liikkeelle olemassa olevista teorioista tai hypoteeseista, jotka ohjaavat aineiston keruuta ja analyysia. Deduktiivisessa menetelmässä tutkija testaa teorian pätevyyttä keräämällä aineistoa, joka joko tukee tai haastaa teorian. Deduktiivinen prosessi on systemaattinen ja strukturoitu, ja se sopii tutkimuksiin, joissa tavoitteena on vahvistaa teorioita tai selventää jo tunnettujen ilmiöiden mekanismeja. Molemmat lähestymistavat ovat keskeisiä tieteellisessä tutkimuksessa ja niitä käytetään tilanteen mukaan joko yksin tai yhdistettynä riippuen tutkimuksen tavoitteista ja luonteesta. Induktiivinen menetelmä on suosittu kvalitatiivisessa tutkimuksessa, kun taas deduktiivinen menetelmä on yleinen kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Elo, Kajula, Tohmola, Kääriäinen 2022, 218)

Dokumenttianalyysin (kappaleet 6.2–6.4) toteutuksen alussa keskityin ensin ymmärtämään erilaisten artikkeleiden, dokumenttien ja tutkimusten sisältöjä ja niiden tarjoamia näkemyksiä Turun pk-yritysten toimintastrategioista ja markkinoiden muutoksista. Tutkin ja arvioin teksteissä käytettyjä lähteitä, jotta voisin ymmärtää, kuinka hyvin ne tukivat esitettyjä väitteitä ja kuinka luotettavia ne ovat tiedonlähteinä. Dokumenttianalyysissä sekä kirjallisuuskatsauksessa käyttämäni lähteet kattoivat laajan kirjon materiaaleja, kuten akateemisia vertaisarvioituja tutkimuksia, alueellisia, sektorikohtaisia ja kansainvälisiä raportteja, yritysbarometreja, yliopistojen julkaisuja sekä yritysten omia tiedotteita ja raportteja. Analyysissä otin huomioon, kuinka lähteiden monipuolisuus ja niiden tarjoama syvä ja laaja-alainen tieto auttavat ymmärtämään pk-yritysten strategioita ja niiden vaikutusta alueelliseen talouteen. Erityisesti akateemiset lähteet, kuten tutkimusartikkelit, antoivat vahvan teoreettisen pohjan, kun taas alueelliset raportit, kuten Business Turun julkaisut, toivat konkreettisia esimerkkejä ja syventävää tietoa paikallisista yrityksistä ja niiden innovaatioista. Yritysten omat raportit puolestaan tarjosivat ainutlaatuisia näkemyksiä yritysten sisäisistä strategioista ja kehitystoimista, jotka ovat keskeisiä ymmärtäessä niiden markkina-asemaa ja kasvunäkymiä.

Analysoin dokumenteissa käsiteltyjä teemoja, kuten innovaatioita, teknologiaa, taloutta, ympäristövastuuta ja kansainvälistymistä. Huomioin, kuinka Turku profiloituu teknologian ja innovaation keskuksena, mikä heijastuu pk-yritysten kasvuun ja kykyyn sopeutua nopeasti muuttuviin markkinaolosuhteisiin. Ympäristövastuun näkökulmasta tarkastelin, kuinka kaupungin ja yritysten ympäristötavoitteet, kuten hiilineutraalius, vaikuttavat yritysten strategioihin ja toimintaan. Lopuksi yhdistin tiedot, arviot ja näkemykset kokonaisvaltaiseksi kuvaksi siitä, miten Turun pk-yritykset navigoivat kapitalistisessa toimintaympäristössään. Dokumenttianalyysin tulokset on koottu kappaleeseen 8.1, jossa esittelen yhteenvetona mitä dokumenttianalyysistä voidaan päätellä.

Haastattelukutsut lähetettiin sähköpostitse tutkimuksen otokseen kuuluville henkilöille, jotta kommunikointi haastateltavien kanssa olisi mahdollisimman tehokasta ja käytännöllistä. Haastatteluiden ja kyselyn vastauksista saadaan primääritietoa, jota voidaan hyödyntää myös mahdollisissa jatkotutkimuksissa. Haastattelut toteutettiin henkilökohtaisesti, ja niissä hyödynnettiin puhelimen äänitystoimintoa keskustelujen tallentamiseksi. Tämä mahdollisti tarkemman dokumentoinnin ja antoi haastattelijalle mahdollisuuden keskittyä vuorovaikutukseen haastateltavien kanssa. Tallenteet siirrettiin haastatteluiden jälkeen tekstimuotoon, eli ne litteroitiin, jotta voidaan analysoida vastauksia syvällisesti ja yksityiskohtaisesti. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori s.a.)

Haastattelut tutkimuksessa toteutettiin strukturoitujen kysymysten pohjalta, mikä tarkoittaa, että kaikille haastateltaville esitettiin tarkasti muotoillut ja ennalta määritellyt kysymykset. Myös kyselyyn vastaajat vastasivat haastateltavien kanssa samoihin kysymyksiin. Tämä lähestymistapa varmistaa, että kaikilta vastaajilta saadaan yhdenmukaisia ja vertailukelpoisia vastauksia, jotka liittyvät tutkimuksen keskeisiin teemoihin ja antaa näin selkeän pohjan analyysille. Näin pystytään vertailemaan ja analysoimaan vastauksia keskenään, löytämään toistuvia teemoja sekä tarvittaessa vielä kysymään tarkentavia kysymyksiä haastatteluissa. Haastattelut suunniteltiin niin, että ne tukevat ja täydentävät dokumenttianalyysistä saatuja tietoja. Tämän menetelmän avulla pyritään saamaan kattava ymmärrys siitä, miten yritykset itse näkevät kapitalismin ja vastuullisuuden välisten suhteiden vaikutukset liiketoimintaansa. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori s.a.)

Kyselytutkimus toteutettiin Webropol-työkalun avulla, joka on monipuolinen verkkopohjainen kyselytyökalu. Webropol mahdollistaa monipuolisten kyselylomakkeiden suunnittelun ja datan keräämisen tehokkaasti ja systemaattisesti yhteen paikkaan myös laajalta vastausjoukolta. Kyselyn vastausprosenttia voi seurata reaaliajassa ja tarvittaessa lähettää muistutusviestejä vastaajille, mikä auttaa saavuttamaan tarvittavan vastausmäärän luotettavan datan analysointia varten. Lisäksi Webropolin avulla voi kerätä vastaukset anonyymisti, mikä on tärkeää eettisten standardien ja tietosuojan kannalta. Webropol tarjoaa myös analysointityökaluja, joiden avulla voidaan tarkastella ja

analysoida kerättyä dataa kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti sekä laatia tilastollisia yhteenvetoja. (Webropol s.a.)

Haastattelu- sekä kyselyvastausten analyysimenetelmänä käytetään kappaleessa viisi läpi käytyä trade-off -analyysia, jonka avulla arvioidaan haastatteluista ja kyselyistä saatuja vastauksia. Trade-off -analyysi toteutetaan pisteyttämällä vastaukset kahdella keskeisellä ulottuvuudella: kapitalismi ja vastuullisuus. Kummallekin ulottuvuudelle annetaan pisteitä asteikolla 1-5 seuraavasti: 1 piste osoittaa erittäin vähäistä kytköstä tai tukea ulottuvuuksiin, 3 pistettä tarkoittaa kohtuullista tukea tai kytköstä ulottuvuuksiin ja 5 pistettä viittaa vahvaan tukeen tai integraatioon kyseisen ulottuvuuden kanssa. Pisteytys auttaa kvantifioimaan ja vertailemaan vastauksia objektiivisemmin, mahdollistaen näin eri vastausten vaikutusten vertailukelpoisen analyysin. Analyysi toteutetaan käyttäen Exceliä, mikä mahdollistaa monimuuttujaisen analyysin ja tulosten visualisoinnin (Microsoft 2024). Tämä lähestymistapa auttaa vastaamaan tutkimuskysymyksiin erityisesti siitä, miten kapitalismi ja vastuullisuus ilmenevät pk-yritysten näkemyksissä ja miten nämä näkemykset eroavat toisistaan.

Haastatteluiden ja kyselyiden toteuttamisessa voi kohdata useita haasteita, jotka vaikuttavat aineiston keräämiseen ja analysointiin. Ensinnäkin ajankäyttö ja resurssien rajallisuus voivat vaikeuttaa haastatteluiden järjestämistä, sillä sopivien ajankohtien löytäminen haastateltaville ja tarvittavien työkalujen, kuten tallennusvälineiden, käyttö vaativat huolellista suunnittelua. Haastateltavien saatavuus voi myös olla ongelmallista, sillä osa vastaajista voi kieltäytyä osallistumasta ajanpuutteen tai kiinnostuksen puutteen vuoksi. Lisäksi, vaikka kysymykset olisivat tarkkoja, haastateltavat voivat tulkita ne eri tavoin, mikä saattaa johtaa epäselviin tai epätäsmällisiin vastauksiin, mikä tekee analyysista haastavampaa. (Hecker & Kalpokas s.a.)

Haastattelijan omat ennakkoluulot tai asenteet voivat myös vaikuttaa siihen, miten kysymykset esitetään tai miten vastauksia tulkitaan, mikä saattaa johtaa puolueellisuuteen tulosten analysoinnissa. Kyselytutkimuksissa matala vastausprosentti on yksi suurimmista haasteista, sillä moni saattaa jättää vastaamatta, jos he kokevat kyselyn liian pitkäksi tai aikaa vieväksi. Tämä voi johtaa otoksen pienuuteen ja vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen. Lisäksi kyselyt eivät aina tarjoa mahdollisuutta syvällisiin vastauksiin, erityisesti silloin, kun käytetään monivalintakysymyksiä tai numeroasteikkoja. Teknologiaan liittyvät ongelmat, kuten sähköisten kyselyjen täyttämisessä ilmenevät tekniset esteet, voivat myös estää vastaajien osallistumisen ja siten vaikuttaa vastausprosenttiin. (Hecker & Kalpokas s.a.)

Näihin haasteisiin voi varautua ennalta suunnittelemalla sekä kysymykset että haastattelut huolellisesti ja tarkistamalla kysymysten selkeys pilottiversioiden avulla. Muistutusviestit voivat parantaa kyselyiden vastausprosenttia, ja avoimien kysymysten lisääminen voi mahdollistaa syvällisempien vastausten saamisen. Haastattelijan puolueettomuuden ja objektiivisuuden säilyttäminen ovat

myös tärkeitä seikkoja, joihin on kiinnitettävä huomiota koko tutkimusprosessin ajan. Näiden tekijöiden huomioiminen etukäteen parantaa tutkimuksen onnistumismahdollisuuksia ja auttaa keräämään mahdollisimman luotettavaa aineistoa. (Hecker & Kalpokas s.a.)

6.2 Turun Pk-yritysten strategiat kapitalistisessa ympäristössä

Turun alueella pk-yritysten strategiat kapitalistisessa ympäristössä perustuvat vahvasti innovaatioihin ja kykyyn mukautua nopeasti muuttuviin markkinaolosuhteisiin, mikä on keskeistä menestykselle kapitalistisessa talousjärjestelmässä (Yrittäjät s.a. b.). Muita strategioita, joita pk-yritykset Turussa käyttävät ovat kansainvälistymisstrategia, kumppanuus- ja verkostoitumisstrategia sekä niche-markkinastartegia. Kansainvälistymisstrategia viittaa yrityksen pyrkimykseen laajentaa toimintaansa kansainvälisille markkinoille. Tämä strategia sisältää usein markkinoiden valinnan, tuotteiden ja palveluiden mukauttamisen paikallisiin tarpeisiin sekä eri markkinoille sisääntulotapojen valitsemisen. Yrityksen tavoitteena on hyödyntää globaaleja resursseja kilpailuedun saavuttamiseksi ja uusien markkinamahdollisuuksien luomiseksi. (Fitzpatrick 8.7.2024.)

Kumppanuus- ja verkostoitumisstrategia keskittyy yhteistyön rakentamiseen muiden organisaatioiden kanssa. Tämä strategia tukee yrityksiä, kun ne pyrkivät laajentamaan markkinaosuuttaan tai parantamaan tuotteidensa ja palveluidensa laatua yhteistyön avulla. Kumppanuudet voivat auttaa yrityksiä saavuttamaan suurempaa joustavuutta ja innovatiivisuutta sekä vahvistamaan asemaansa markkinoilla. (Backer & Rinaudo 21.3.2019 ; Henderson, Dhanaraj, Avagyan, & Perrinjaquet 8/2014.) Niche-markkinointistrategia keskittyy tietyn rajatun asiakassegmentin tarpeiden tyydyttämiseen. Niche-strategia voi tarjota merkittäviä etuja, kuten vähäisemmän kilpailun ja korkeammat katteet, koska yritykset voivat erikoistua tiettyyn tuoteryhmään tai palveluun, joka vastaa erityisesti tämän segmentin tarpeita. Niche-markkinat mahdollistavat myös syvemmät asiakassuhteet ja tuotteiden räätälöinnin asiakkaiden erityistarpeisiin. (Fiveable s.a.) Pk-yritykset voivat hyödyntää näitä strategioita erikseen tai yhdistää niitä sopeutuakseen markkinoiden vaatimuksiin ja edistääkseen pitkäaikaista kasvua kapitalistisessa liiketoimintaympäristössä (Fitzpatrick 8.7.2024).

OECD:n vuoden 2023 (130-134) SME and Entrepreneurship Outlook -raportin mukaan pk-yritykset, jotka investoivat teknologisiin innovaatioihin, pystyvät paremmin kestämään taloudellisia ja geopoliittisia haasteita, kuten energiakriisejä ja toimitusketjujen häiriöitä. Teknologiset innovaatiot, kuten automaation lisääminen ja digitalisaatio, voivat myös vähentää tuotantokustannuksia ja lisätä tehokkuutta, mikä mahdollistaa yrityksille paremmat kilpailuolosuhteet. Turun korkean teknologian yritykset ovat alueen kehityksen ja innovaatiotoiminnan kannalta merkittäviä, ja ne ovat keskeisiä pk-yritysten kasvun ja sopeutumiskyvyn tukemisessa (Business Turku 6.10.2022).

Turun seudun pk-yritykset ovatkin erinomainen esimerkki innovaatioiden tärkeydestä. Turku on yksi Suomen johtavista innovaatio- ja teknologiakeskuksista, ja alueella toimii yli 22 000 yritystä, joista valtaosa on pk-yrityksiä. Nämä yritykset työllistävät merkittävän osan alueen asukkaista ja ovat keskeisiä paikallisen talouden moottoreita. Pk-yritysten selviytyminen ja menestyminen riippuu usein niiden kyvystä hyödyntää uusia teknologioita ja toimintatapoja strategioissaan. Turussa toimiville pk-yrityksille innovatiivisuus onkin ollut keskeinen selviytymis- ja kasvustrategia. Esimerkiksi alueen teknologiayritykset, jotka hyödyntävät digitalisaatiota ja tekoälyä, ovat olleet edelläkävijöitä ja kasvaneet merkittävästi viime vuosina. (Yrittäjät s.a. b.)

Monet Turun pk-yritykset ovat hyödyntäneet digitalisaatiota laajentaakseen asiakaskuntaansa sekä parantaakseen kilpailukykyään, ja useat niistä ovat saavuttaneet kansainvälistä menestystä innovatiivisilla tuotteillaan ja palveluillaan. Esimerkkejä tällaisista yrityksistä ovat Freesi ja Vaadin Oy, jotka ovat hyödyntäneet digitalisaatiota ja innovatiivisia teknologioita kasvaakseen ja kansainvälistyäkseen. Freesi kehittää älykkäitä sisäilman hallintaratkaisuja tekoälyn ja data-analytiikan avulla, mikä parantaa rakennusten energiatehokkuutta ja sisäilman laatua. Vaadin Oy puolestaan on ohjelmistoalan yritys, joka erikoistuu Java-pohjaisten web-sovellusten kehittämiseen. Se tarjoaa kaksi avoimen lähdekoodin kehityskehystä ja yritysalustan, jotka nopeuttavat sovelluskehitystä ja helpottavat sen käyttöönottoa. Vaadin Oy:n tuotteet mahdollistavat asiakkaiden luoda interaktiivisia, responsiivisia ja käyttäjäystävällisiä web-sovelluksia. Yritys on kasvattanut asemaansa kansainvälisesti ja on kasvanut tasaisesti, vaikka täyttää vielä pk-yrityksen määritelmän. Vaadin Oy:n pääkonttori sijaitsee Turussa, mutta yritys toimii globaalisti tarjoten ratkaisuja ja tukea kehittäjille ympäri maailmaa. Sen keskeinen arvo on kehittäjäyhteisön tukeminen ja ohjelmistokehityksen demokratisointi avoimen lähdekoodin avulla. (Freesi s.a. ; Vaadin s.a.)

Meriklusteri, joka koostuu merellisten elinkeinojen (merenkulku, meriteollisuus ja satamatoiminnot) sekä julkisen sektorin toimijoista, on Turussa vahva ja monimuotoinen toimiala. Monet pk-yritykset alueella ovat erikoistuneet innovatiivisiin ratkaisuihin erityisesti laivanrakennuksessa ja merikonologiassa. Turun telakka-alueella toimivat yritykset hyödyntävät alan uusinta teknologiaa ja osaamista, mikä on mahdollistanut niiden kyvyn tarjota kilpailukykyisiä tuotteita globaaleille markkinoille. Tämä kehitys on johtanut merkittävään kasvuun ja työllisyyden lisääntymiseen Turun alueella. (Karvonen 2020.)

Varsinkin meriteollisuuden pk-yrityksissä on myös yleistynyt lean-ajattelu ja ketterät toimintatavat, jotka maksimoivat asiakkaalle tuotetun arvon vähentämällä turhaa työtä ja tehostamalla prosesseja. Lean-ajattelu tarjoaa tehokkaan strategian, joka keskittyy asiakkaalle tuotetun arvon maksimoimiseen, turhan työn poistamiseen, prosessien tehostamiseen ja jatkuvan parantamisen

kulttuuriin, jotka ovat kaikki tärkeitä rajalliset resurssit omaaville pk-yrityksille. (Manage Institute of Finland 13.8.2024.)

Turun meriteollisuuden parissa on saavutettu merkittäviä menestyksiä hyödyntämällä näitä uusia toimintamalleja, jotka ovat kasvattaneet tehokkuutta ja parantaneet alueen pk-yritysten kilpailukykyä kansainvälisesti. Turku on rakentanut vahvan merenkulkuklusterin, jossa esimerkiksi Meyer Turku ja lukuisat pienet ja keskisuuret alihankintayritykset hyödyntävät digitaalisia työkaluja ja moderneja teknologioita prosessien tehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden parantamiseksi. Nämä edistysaskeleet tekevät Turun meriteollisuudesta yhden kilpailukykyisimmistä klustereista globaalilla tasolla. (MarineLink 17.4.2024.)

Erityisesti Turun alueella toimivat pk-yritykset ovat hyötyneet Maritime Accelerator -ohjelmasta, jota Business Turku tukee. Tämä ohjelma on luotu edistämään uusien ja perinteisten alan toimijoiden yhteistyötä ja innovaatioiden kehittämistä meriteollisuudessa. Maritime Accelerator tuo yhteen pienet kasvuyritykset ja globaalit toimijat, kuten Meyer Turun ja Royal Caribbeanin, tarjoten näille pk-yrityksille mahdollisuuksia kehittää ja skaalata kestäviä ratkaisuja. Ohjelman tavoitteena on luoda innovatiivisia ja kilpailukykyä lisääviä ratkaisuja muun muassa meriteknologiaan, logistiikkaan ja energiatehokkuuteen, mikä tukee alueen tavoitteita kohti ympäristöystävällisempää meriteollisuutta. Tällaiset yhteistyömahdollisuudet avaavat uusia markkinointi-, teknologia- ja kansainvälistymismahdollisuuksia pk-yrityksille. (Turku Bioscience 20.11.2020 ; Åbo Akademi University 14.10.2022.)

Turun bioteknologia- ja lääketeollisuus on myös noussut vahvaksi sektoriksi, ja monet paikalliset pk-yritykset tekevät tiivistä yhteistyötä Turun yliopiston ja Åbo Akademin kanssa edistääkseen tutkimusta ja tuotekehitystä. Vuonna 2020 alueen yritykset investoivat huomattavasti tutkimus- ja kehitystoimintaan, mikä osoittaa Turun alueen sitoutumista innovaatioihin ja kestävään kasvuun. (Turku Bioscience 20.11.2020 ; Åbo Akademi University 14.10.2022.) Kumppanuudet tutkimuslaitosten, muiden yritysten sekä yliopistojen kanssa auttavat pk-yrityksiä jakamaan innovaatioiden riskejä ja kustannuksia sekä luomaan uusia mahdollisuuksia kestävään kehitykseen. Myös Business Turku tukee tätä kehitystä tarjoamalla alustoja yhteistyöhön ja pk-yritysten kasvun sekä kansainvälistymisen edistämiseen. (Business Turku s.a.)

Innovaatioiden ja verkostojen kautta pk-yritykset voivat optimoida tuotantoprosessejaan ja hyödyntää ulkopuolista asiantuntemusta, mikä vahvistaa niiden kilpailukykyä. Verkostot ja kumppanuudet ovat erityisen tärkeitä pk-yrityksille, jotka saattavat kohdata esteitä tiedon, teknologian ja rahoituksen saatavuudessa. (OECD 2023, 67-74). OECD:n (2023, 67-74) mukaan pk-yritykset, jotka osallistuvat innovaatioverkostoihin, pystyvät 50 % todennäköisemmin laajentamaan markkinoitaan kansainvälisesti ja lisäämään resilienssiään globaalissa toimintaympäristössä. Tämän vuoksi Turun

alueen yrityksille on keskeistä hyödyntää niin paikallisia kuin kansainvälisiä verkostoja kilpailuetunsa kasvattamiseksi.

Pk-yritysten joustavuus tarjoaa niille myös merkittävän kilpailuedun: yritykset voivat reagoida nopeasti markkinoiden ja kuluttajien tarpeiden muutoksiin. Niche-markkinastrategian avulla Turun pk-yritykset voivat hyödyntää erityisiä markkinarakoja ja palvella tarkemmin määriteltyjä asiakassegmenttejä, joita suuremmat yritykset eivät välttämättä pysty saavuttamaan. Mazzucato (2018, 8-9) korostaa, että pk-yritykset, jotka keskittyvät niche-markkinoihin ja paikallisten kuluttajien tarpeisiin, voivat luoda kestävää kasvua myös globaalissa kilpailussa.

Esimerkiksi paikalliset Turun alueen pk-yritykset voivat hyödyntää niche-markkinastrategioita tarjoamalla tuotteita ja palveluja, jotka vastaavat tarkasti paikallisten kuluttajien tarpeita ja mieltymyksiä. Tämä strategia on erityisen hyödyllinen käsityö-, luomu- ja paikallistuotteiden parissa, joissa kuluttajat arvostavat yksilöllisyyttä ja paikallista osaamista. Turussa toimivat pk-yritykset, kuten käsityöläispanimot ja erikoistuneet ruokatuottajat, ovat onnistuneet löytämään markkinarakoja, joissa ne voivat kilpailla suurempien kansallisten tai kansainvälisten yritysten kanssa tarjoamalla tuotteita, jotka ovat aidosti paikallisia ja vastaavat kuluttajien kasvavaan kiinnostukseen kestävyydestä ja eettisyydestä. Esimerkiksi Turussa sijaitseva pk-yritys Fabbes Café on erikoistunut tarjoamaan paikallisesti tuotettuja, ekologisia tuotteita. Tämä toiminta perustuu ymmärrykseen paikallisista asiakkaiden tarpeista ja arvoista, ja yritys on saavuttanut mainetta tarjoamalla eettisesti tuotettuja, korkealaatuisia elintarvikkeita. Tämäntyyppinen niche-markkinastrategia on mahdollistanut Fabbes Cafén kaltaisen yrityksen menestyksen, sillä suuret ketjuravintolat eivät pysty vastaamaan samanlaiseen yksilölliseen asiakaskokemukseen. (Fabbes Café s.a.)

6.3 Vastuullisuuden toteuttaminen pk-yrityksissä Turussa

Vastuullisuuden toteuttaminen pk-yrityksissä Turussa on olennainen osa alueen pyrkimyksiä kohti kestävämpää kehitystä. Turku on profiloitunut ympäristövastuullisuuden edelläkävijänä Suomessa, ja kaupunki on asettanut tavoitteekseen hiilineutraaliuden saavuttamisen vuoteen 2029 mennessä, mikä on huomattavasti kunnianhimoisempi tavoite verrattuna Suomen kansalliseen tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2035. Hiilineutraaliuden saavuttamisen jälkeen kaupunki jatkaa ilmastotoimiaan kohti alueen ilmastopositiivisuutta vuoteen 2035 mennessä. Tämä luo paikallisille yrityksille sekä paineita että mahdollisuuksia vastuullisuuden toteuttamiseen. (Turku Åbo 13.5.2023, 9, 25 ; Vihreät s.a.)

Turun kaupunki on raportoinut, että vuoden 2023 aikana hiilidioksidipäästöt laskivat kaupungissa 16 % edellisestä vuodesta, mikä on osa pitkäaikaista trendiä kohti vähäpäästöisempää taloutta. Tämä kehitys heijastaa kaupungin omien ponnistelujen lisäksi myös pk-yritysten aktiivista

osallistumista kestävyystoimenpiteisiin. Esimerkiksi energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvan energian käyttöönottaminen ovat olleet avainasemassa tässä muutoksessa. (Turku 2.5.2024.)

Turun alueen yritykset ja yhteisöt ovat aktiivisesti mukana hiilineutraalin Turun rakentamisessa. Turkuun on perustettu alueen yhteisöille ja yrityksille suunnattu Ilmastojoukkue-verkosto, jonka tarkoituksena on tehdä ilmastonmuutoksen torjunnasta yhteisöllistä, vaikuttavaa sekä ennen kaikkea näkyvää. Turun Ilmastojoukkueen toimet ovat vahvistaneet alueen yhteistyötä, ja toimijoiden määrä on kasvanut merkittävästi. Osallistuvia yrityksiä sekä yritysten toteuttamia merkittäviä ilmastotekoja on jo yli 130 kappaletta. Sopeutumistyö ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on myös edennyt, ja sen merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Myös Turun korkeakoulut ovat lisänneet panostustaan ilmastotyöhön, erityisesti Turun ilmastosuunnitelman kehittämisen ja koordinoinnin kautta. Turku on lisännyt kansainvälistä näkyvyyttään osallistumalla aktiivisesti globaaleihin ilmastoyhteistyöhankkeisiin. Esimerkiksi Turun pormestari Minna Arve raportoi Pariisin sopimuksen tavoitteiden edistymisestä YK:n ilmastokokouksessa Dubaissa marraskuussa 2023. Arve on osallistunut myös muihin merkittäviin kansainvälisiin kestävän kehityksen ja ilmaston tapahtumiin. (Turku 2.5.2024.)

Turun alueen toimijoiden sitoutuminen ilmastotoimiin on ollut myönteistä, mikä näkyy niin arjen valinnoissa kuin suurten yritysten ja jopa laivojen muuttamisessa hiilineutraaleiksi. Koska pk-yrityksiä on Turussa niin paljon, ovat näiden yritysten vastuullisuuspanostukset siten keskeisessä roolissa kaupungin tavoitteiden saavuttamisessa. (Turku 2.5.2024.) Talouden säästöpaineita voidaan kuitenkin nähdä haasteena ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, koska esimerkiksi rakentamisessa uudet ja innovaatiset ympäristöystävällisemmät ratkaisut usein vaativat suurempia investointeja. Tallaisten projektien laajat hyödyt nähdään usein kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä. (Turku Åbo 13.5.2023, 45.)

Pk-yritykset Turussa voivat hyödyntää useita tukimuotoja ja resursseja vastuullisuuden edistämiseksi. Turun kaupungin tarjoamat ympäristöneuvonta ja -tuet ovat tärkeitä resursseja pk-yrityksille, jotka pyrkivät parantamaan vastuullisuuttaan. Lisäksi alueella toimivat useat klusterit ja verkostot, kuten Cleantech Finland, jotka tarjoavat asiantuntijuutta ja yhteistyömahdollisuuksia vastuullisuuden kehittämiseen liittyen. Myös Turun ammattikorkeakoulu ja Turun yliopisto tarjoavat koulutusta ja tutkimusta, jotka tukevat pk-yritysten vastuullisuustyötä. Nämä oppilaitokset tarjoavat kursseja ja seminaareja, jotka keskittyvät kestävän kehityksen periaatteiden soveltamiseen liiketoiminnassa, mukaan lukien vastuullisen hankinnan, energiatehokkuuden parantamisen ja hiilijalanjäljen pienentämisen. (Turun yliopisto s.a. ; Turku University of Applied Sciences s.a.)

Turun kestävä kaupunkikehitys lisää Turun veto- ja pitovoimaa sekä tuo alueelle elinvoimaa ja vakautta. Kaupungin vihreä siirtymä luo alueen yrityksille investointeja sekä uusia innovaatioita, jotka lisäävät yritysten kestävää kasvua. Vastuullisuuden kautta yritykset saavat kilpailuetua sekä

edelläkävijän maineen, jotka parantavat yritysten liiketoiminnan tulosta. (Turku Åbo 13.5.2023, 17.) Turulla on kunnianhimoinen tavoite saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2029 mennessä – samana vuonna, kun kaupunki täyttää 800 vuotta. Tämä tavoite nostaisi Turun eturivin kaupunkien joukkoon Suomessa ja maailmalla ja toimisi erinomaisena kilpailuetuna, korostaen kaupungin ja sen yritysten edistyksellisyyttä. (Turku Åbo 13.5.2023, 16.) Vaikka tavoitteet ovat haastavat, on kaupungin mahdollista vähentää päästöjä yhteistyön ja jatkuvien investointien avulla. Tähän kuuluu panostukset uusiutuviin energialähteisiin, älykkäisiin rakennusratkaisuihin, julkisen liikenteen kehittämiseen, sähköiseen liikenteeseen sekä kestävään kaupunkirakenteeseen. (Turku-Southwest Finland s.a.)

6.4 Turun kapitalistisen toimintaympäristön muutokset

Kapitalistinen toimintaympäristö on kokenut merkittäviä muutoksia, jotka ovat muovanneet paikallisten pk-yritysten strategioita ja toimintamalleja. Digitalisaation ja globalisaation lisäksi muutoksia on havaittavissa muun muassa talouden rakenteiden, kuluttajakäyttäytymisen ja kaupunkikehityksen suhteen. (Turku s.a. b.)

Turun kaupungin jatkuva kehitys ja laajenevat infrastruktuurihankkeet, kuten raitiotiehanke ja keskustan modernisointi, ovat luoneet uusia liiketoimintamahdollisuuksia pk-yrityksille. Kehittyvä infrastruktuuri parantaa alueen saavutettavuutta ja houkuttelee uusia asukkaita ja yrityksiä, mikä lisää kysyntää erityisesti palvelu- ja ravintola-alan yrityksille. Toisaalta pk-yritykset voivat myös kohdata haasteita, kuten rakennusaikaisten häiriöiden vaikutuksen asiakasvirtoihin. Kaupungin kasvu ja investoinnit voivat kuitenkin pitkällä aikavälillä parantaa liiketoimintaedellytyksiä. (Turku s.a. b.)

Turun väestöennusteen mukainen väestön odotettu nopea kasvu vuoteen 2040 asti tuo mukanaan merkittäviä demografisia muutoksia, jotka vaikuttavat syvästi kaupungin kapitalistiseen toimintaympäristöön. Työikäisen väestön lisääntyminen erityisesti 25–34- ja 35–60-vuotiaiden ikäryhmissä on merkittävä tekijä, sillä se tarjoaa paitsi työvoimareservin myös lisää kuluttajia paikallisille yrityksille. Työvoiman saatavuuden parantuminen on elintärkeää alueen yrityksille ja voi houkutella uusia yrityksiä sijoittautumaan Turkuun. Lisääntyvä työvoima tukee myös startup-yrityksiä ja uusien alojen kehittymistä, mikä vahvistaa Turun asemaa innovatiivisena keskuksena. (Manninen 4.10.2024.)

Turun alueen kuluttajien käyttäytyminen on muuttunut huomattavasti viime vuosina, erityisesti Covid-19 -pandemian myötä. Yhä useammat kuluttajat arvostavat paikallisesti tuotettuja, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita ja palveluita. Tämä on johtanut siihen, että monet pk-yritykset ovat sopeuttaneet liiketoimintamallejaan vastaamaan näihin tarpeisiin. Esimerkiksi lähiruoan kysyntä on kasvanut merkittävästi, ja paikalliset ruokatuottajat sekä ravintolat ovat hyödyntäneet tätä trendiä tarjoamalla ekologisesti kestäviä ja paikallisesti tuotettuja vaihtoehtoja. Kuluttajien lisääntynyt

ympäristötietoisuus pakottaa yrityksiä kehittämään uusia toimintatapoja ja tuotteita. (Sustain Europe 29.9.2021.)

Ilmastonmuutos ja siihen liittyvät ilmastopoliittiset toimenpiteet ovat olleet merkittäviä muutoksia kapitalistisessa toimintaympäristössä. Turun kaupungin hiilineutraaliustavoite vaatii merkittäviä toimenpiteitä niin suurilta kuin pieniltäkin yrityksiltä. Yritykset ovat alkaneet kehittää ympäristöystävällisempiä tuotantotapoja ja innovaatioita, jotka tukevat tavoitteita. Esimerkiksi hiilijalanjäljen kompensoinnilla, tuotteiden elinkaaren pidentämisellä ja kierrättämällä sekä käyttämällä uusiutuvia energianlähteitä yritykset voivat paitsi tukea Turun kaupungin hiilineutraaliustavoitteita, myös parantaa omaa kilpailukykyään ja markkina-asemaansa kestävän kehityksen näkökulmasta. Kehittyneet, ympäristöystävälliset toimintatavat ja tuotteet voivat houkutella tietoisia kuluttajia ja parantaa yrityksen mainetta, ja näin vaikuttaa positiivisesti myös yrityksen liikevoittoon. (Turku Åbo 13.5.2023.)

Covid-19 -pandemian myötä etätyöskentely on yleistynyt monilla aloilla, ja tämä muutos on vaikuttanut merkittävästi pk-yritysten toimintamalleihin. Etätyö on muuttanut toimistotilojen tarpeita ja vähentänyt pk-yritysten kiinteitä kuluja. (Lund, Madgavkar, Manyika, Smit, Ellingrud & Robinson 18.2.2021.) Vaikka monet suuret kaupungit ovat kokeneet haasteita toimistotilojen tyhjäkäytön kanssa, Turussa tilanne on ollut poikkeuksellisen positiivinen. Tilastojen mukaan Turussa toimistotilojen vajaakäyttöaste laski vuonna 2023, 6,1 prosentista 5,5 prosenttiin, mikä on alhaisempi kuin monissa muissa suurissa kaupungeissa. Itse asiassa Turun toimistojen vajaakäyttöaste oli viime vuoden lopussa matalin verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin. Paikalliset asiantuntijat, jotka vastasivat alueelliseen toimitilabarometriin, uskovat, että Turun toimistotilojen vajaakäyttöaste säilyy suunnilleen samalla tasolla vuonna 2024. Vastanneista 45 prosenttia ennustaa vajaakäytön kasvavan ja 36 prosenttia uskoo sen laskevan. Samaan aikaan tuotantotilojen vajaakäyttöasteen odotetaan pysyvän stabiilina, mutta liiketilojen suhteen näkymät ovat hieman synkemmät, odottaen suurempaa vajaakäyttöä tulevana vuonna. (Ruotsi 18.4.2024.)

Etätyöskentely on myös mahdollistanut yrityksiä rekrytoimaan osaajia laajemmalta maantieteelliseltä alueelta, mikä parantaa työvoiman saatavuutta. Toisaalta pk-yritysten on täytynyt investoida teknologiaan ja kehittää digitaalisia ratkaisuja, jotta etätyöskentely olisi sujuvaa ja tehokasta. Tämä trendi näyttää jatkuvan myös pandemian jälkeen ja vaikuttaa pk-yritysten toimintakulttuuriin pitkällä aikavälillä. (Lund, Madgavkar, Manyika, Smit, Ellingrud & Robinson 18.2.2021.)

Turun alueen pk-yritykset ovat joutuneet sopeutumaan kiristyvään sääntelyyn, erityisesti ympäristö- ja työlainsäädännössä. Uudet kansainväliset ja EU asettamat vastuullisuusvaatimukset, kuten EU yritysvastuulaki ja taksonomiasäädökset, ovat asettaneet uusia haasteita yrityksille. Pk-yritysten mukautuminen uusiin lakeihin ja säädöksiin voi olla haastavaa esimerkiksi rahoituksen

kannalta, mutta myös uusien tai suurempien asiakassegmenttien sitouttaminen voi olla haasteena, jotta rahalliset investoinnit saataisiin tuottamaan. Nämä uudet vastuullisuusvaatimukset ovat osa EU:n pyrkimystä lisätä yritysten vastuullisuutta ja avoimuutta. Pk-yritykset, joilla on rajalliset resurssit täyttää tiukkoja sääntelyvaatimuksia, joutuvat tekemään merkittäviä muutoksia toimintatapoihinsa ja investoimaan vastuullisuuden kehittämiseen. Vaikka tämä luo uusia haasteita, se myös kannustaa pk-yrityksiä innovoimaan ja parantamaan kilpailukykyään vastuullisuusmarkkinoilla. (McGarry, Connellan, MacLennan, Low, De Catelle & Moutia-Bloom 16.12.2022.)

Näiden muutosten myötä Turun pk-yritysten toimintaympäristö on dynaaminen ja vaatii jatkuvaa sopeutumiskykyä. Yritysten on kyettävä hyödyntämään paikallisia ja kansainvälisiä muutoksia innovatiivisesti ja vastuullisesti säilyttääkseen kilpailuetunsa muuttuvassa talousympäristössä.

7 Tutkimuksen toteutus

Aloitin tutkimuksen tekemisen tutkimusongelman määrittelemisellä. Päätutkimusongelmani on ”Miten pk-yritykset Turussa tasapainottavat kapitalistiset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset?”. Tutkimusongelmani keskiössä on kysymys siitä, kumpi on pk-yrityksille tärkeämpää: taloudellinen menestys, joka on perinteisesti kapitalismin keskiössä, vai vastuullisuus, joka korostaa kestävää kehitystä, eettisyyttä ja yhteiskuntavastuuta (Businesscredit 1.4.2021). Lisäksi haluan selvittää, miten nämä yritykset käytännössä sovittavat yhteen näiden kahden arvon vaatimukset ja miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat heidän päätöksentekoonsa. Tavoitteena on ymmärtää, millaisia strategioita pk-yritykset käyttävät säilyttääkseen kilpailukykynsä ja sopeutuakseen muuttuvaan liiketoimintaympäristöön, jossa vastuullisuus on yhä tärkeämpi tekijä.

Päätutkimusongelman lisäksi päädyin kolmeen alatutkimusongelmaan, jotka auttavat ratkaisemaan päätutkimusongelman. Ensimmäinen alatutkimusongelma on ”Miten pk-yritykset Turussa määrittelevät kapitalismin ja vastuullisuuden, ja mitkä tekijät vaikuttavat näiden arvojen priorisointiin?”. Tämä alaongelma auttaa selvittämään, miten yritykset ymmärtävät ja tulkitsevat kapitalismin ja vastuullisuuden käsitteet ja miten nämä määritelmät vaikuttavat heidän liiketoimintakäytäntöihinsä. Tässä keskitytään myös niihin sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin, kuten markkinapaineisiin, lainsäädäntöön, asiakasodotuksiin ja yrityskulttuuriin, jotka ohjaavat yritysten päätöksentekoa näiden kahden arvon välillä. Toinen alaongelmani ”Miten pk-yritykset Turussa sovittavat yhteen taloudelliset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset käytännössä, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia he kohtaavat tässä prosessissa?” tutkii millaisia strategioita ja toimintamalleja yritykset ovat kehittäneet yhdistääkseen taloudellisen menestyksen ja vastuullisuuden käytännön tasolla. Tämä alaongelma keskittyy myös yritysten kohtaamiin esteisiin ja mahdollisuuksiin, kun ne yrittävät tasapainottaa kapitalistiset ja vastuulliset tavoitteet. Viimeisen eli kolmannen alaongelman ”Miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat pk-yritysten näkemyksiin ja toimintaan kapitalismin ja vastuullisuuden suhteen?” avulla tutkitaan, miten paikallinen ja sosiaalinen ympäristö vaikuttaa yritysten prioriteetteihin ja valintoihin kapitalismin ja vastuullisuuden välillä.

Tutkimusetiikan varmistamiseksi tein ennen tutkimuksen aloittamista aineistonhallintasuunnitelman, joka sisältää suunnitelmat tutkimuksessa kerättävän aineiston käsittelystä koko tutkimusprojektin ajan. Kun olin määritellyt tutkimuskysymykset, siirryin suunnittelemaan ja toteuttamaan valitsemiani menetelmiä, joiden avulla saisin vastauksen tutkimuskysymykseeni. Ensimmäisenä vaiheena tein dokumenttianalyysin, jossa kävin läpi olemassa olevia aineistoja, kuten yritysraportteja, taloudellisia selvityksiä ja alueellisia tutkimusdokumentteja sekä uutisia Turusta. Tämä antoi minulle kattavan yleiskuvan aiheesta ja auttoi hahmottamaan, millaisia tietoja on jo saatavilla. Analysoin dokumentteja systemaattisesti, merkitsin ylös keskeiset löydökset ja tein muistiinpanoja siitä,

miten ne liittyvät tutkimuskysymyksiini. Dokumenttianalyysissa keskityin myös teoreettisiin lähteisiin ja aiempiin tutkimuksiin, jotka liittyvät pk-yritysten strategioihin ja markkinamuutoksiin. Tämä syvensi ymmärrystäni aiheesta ja auttoi tunnistamaan aukkoja tiedossa, jotka vaativat lisäselvitystä. Käytin dokumenttianalyysia myös opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen luomiseen, joka ohjasi koko tutkimuksen suuntaa. Kun olin saanut laajan kuvan tutkimusaiheesta ja syventynyt teoreettiseen taustaan, laadin strukturoidut haastattelukysymykset. Nämä kysymykset suunniteltiin huolellisesti vastaamaan tutkimuskysymyksiä ja ne olivat johdettu edellisistä vaiheista saaduista tiedoista. Haastattelut ja kyselyt toteutettiin kohdennetusti, jotta ne tuottaisivat syvällistä tietoa ja käytännön näkemyksiä suoraan alueen pk-yritysten johtajilta ja avainhenkilöiltä.

Haastattelukysymysten laatimisen jälkeen tein niistä Webropol-kyselyn, jotta pystyin lähettämään kyselyn myös sellaisille, joiden kanssa haastattelu ei onnistunut esimerkiksi aikataulullisista syistä. Sovin haastatteluista puhelimitse kahdeksan henkilön kanssa. Pidin haastatteluita kahvilassa sekä vastaajien toimistoilla ja kotona, jotta ympäristö oli rauhallinen ja keskusteluun sekä tarkentaviin kysymyksiin pystyi paremmin keskittymään. Haastattelut kestivät 40 minuutista kahteen tuntiin, koska keskustelua ja pohdintaa syntyi paljon ja vastaajat kertoivat mielellään näkemyksiään. Äänitin haastattelut puhelimellani ja litteroin, eli muutin tekstiksi, vastaukset jälkeenpäin, jotta sain lisättyä vastaukset Webropol-kyselyyn. Haastatteluvastausten kirjoittaminen kyselyyn mahdollistaa helpomman ja selkeämmän tulosten analysoinnin sekä vertailun. Haastatteluiden lisäksi Webropol-kyselyyn vastasi itsenäisesti seitsemän henkilöä lähettämäni sähköpostilinkin kautta. Lähetin kyselyn 11 henkilölle, joten neljä ei vastannut kyselyyn ollenkaan. Yhteensä haastatteluista ja kyselystä sain siis 15 vastausta eri toimialoilla työskenteleviltä pk-yritysten edustajilta.

Aineiston keräämisen jälkeen analysoin vastauksia ja tekstejä ja sovelsin kvantitatiivista pisteytystapaa trade-off -analyysin muodossa haastattelu- ja kyselyvastauksiin. Kirjoitin analyysin tulokset omiin kappaleisiinsa ja tein johtopäätöksiä aineiston pohjalta. Lopuksi vertasin johtopäätöksiä dokumenttianalyysistä nousseisiin näkökulmiin ja muuhun aiheeseen liittyvään teoriaan, minkä pohjalta tarkastelin myös tutkimuksen jatkokehitysmahdollisuuksia ja seuraavia askeleita tutkimustyössä sekä arvioin tulosten merkitystä kokonaisuuden kannalta.

7.1 Haastattelu- sekä kyselylomakkeen kuvaus

Haastattelu- ja kyselyaineisto on kerätty yksityiskohtaisesti, ja se muodostaa tutkimuksen ensisijaiset tietolähteet. Aineiston keräämiseksi on suoritettu strukturoituja haastatteluita ja kyselyitä, joiden avulla on pyritty saamaan monipuolinen näkemys tutkittavasta aiheesta.

Kyselyn (liite 1) rakenne on jaettu kolmeen osaan, joista jokainen vastaa yhteen tutkimuksen alaongelmaan, ja sitä kautta pyritään syventämään ymmärrystä pk-yritysten arvoista ja

toimintatavoista. Tutkimuksessa on 20 kysymystä, joista ensimmäinen varmistaa osallistujan tutustumisen tutkimustiedotteeseen sekä varmistaa suostumuksen osallistua tutkimukseen. Kysymykset 2-8 liittyvät ensimmäiseen alaongelmaan: "Miten pk-yritykset Turussa määrittelevät kapitalismin ja vastuullisuuden, ja mitkä tekijät vaikuttavat näiden arvojen priorisointiin?". Näiden kysymysten avulla kartoitetaan yritysten näkemyksiä vastuullisuudesta, kapitalismin periaatteista ja niiden keskinäisestä tasapainosta, mukaan lukien lainsäädännölliset ja ulkoiset tekijät, jotka vaikuttavat yritysten päätöksiin.

Kysymykset 9-16 käsittelevät toista alaongelmaa: "Miten pk-yritykset Turussa sovittavat yhteen taloudelliset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset käytännössä, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia he kohtaavat tässä prosessissa?". Näiden kysymysten tarkoituksena on selvittää, miten yritykset tasapainottavat vastuullisuuden ja kapitalistiset tavoitteet arjessaan ja mitkä tekijät vaikuttavat näihin valintoihin. Tässä yhteydessä käsitellään esimerkiksi resurssien saatavuutta, kuten rahoitusta ja henkilöstöä, sekä strategisia investointeja, jotka tukevat sekä taloudellista kasvua että vastuullisuuden tavoitteita.

Kysymykset 17 ja 18 liittyvät kolmanteen alaongelmaan: "Miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat pk-yritysten näkemyksiin ja toimintaan kapitalismin ja vastuullisuuden suhteen?". Näiden kysymysten avulla tutkitaan miten paikalliset tekijät, kuten alueellinen yrityskulttuuri ja markkinadynamiikat, vaikuttavat yritysten strategioihin ja arvovalintoihin. Kyselyn lopussa on vielä vastaajan toimialaan liittyvä tarkentava kysymys sekä tekstikenttä, johon voi vapaasti lisätä vielä ajatuksia kapitalismiin ja vastuullisuuteen liittyen, jos jotain jäi aikaisemmin tuomatta esiin. Tämä antaa mahdollisuuden kerätä syvällisempää tietoa ja henkilökohtaisia näkemyksiä, jotka voivat rikastuttaa tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä.

7.2 Aineiston analyysimenetelmät

Aineiston analyysi on laadullisessa tutkimuksessa monivaiheinen ja syvällinen prosessi, jossa tutkija sukeltaa kerättyyn materiaaliin ymmärtääkseen sen sisältöä ja merkityksiä. Tämä prosessi alkaa yleensä aineistoon tutustumisella ja sen esivalmistelulla analyysiä varten. Tutkimusaineisto voi olla monenlaista, kuten haastattelunauhoituksia, käsin kirjoitettuja muistiinpanoja tai lehtiartikkeleita. Näiden aineistojen muuntaminen yhtenäiseen, helposti käsiteltävään muotoon, kuten tekstitiedostoiksi, on ensimmäinen askel analyysiprosessissa. Tätä kutsutaan litteroinniksi, jossa esimerkiksi puhuttu teksti kirjoitetaan puhtaaksi. Kun aineisto on saatettu tutkittavaan muotoon, tutkija ryhtyy analysoimaan sitä tarkkaan. Tämä ei tarkoita vain aineiston läpikäymistä tai sen teknistä järjestämistä, vaan kyse on ennemminkin syvällisestä ja tutkivasta luentaprosessista. Tutkija käyttää tässä vaiheessa uteliaisuuttaan ja analyyttista näkökulmaansa löytääkseen ja eritelläkseen aineistosta ne asiat, jotka ovat olennaisia tutkimuskysymyksen kannalta. Analyysi on jatkuvaa pohdintaa,

jäsennystä ja ajatusten kehittämistä, joka usein ilmenee kirjoittamisen ja uudelleen kirjoittamisen kautta. (Günther, Hasanen & Juhila s.a.)

Tulkintojen tekeminen aineistosta perustuu siihen, että tutkija siirtyy yksityiskohtaisista huomioista kohti yleisempiä johtopäätöksiä ja teorioita. Tulkinnan laatu ja syvyys riippuvat tutkijan kyvystä käyttää tieteellistä mielikuvitusta ja kykyä nähdä aineiston tuolle puolen. Laadullisen aineiston analysointiin voi käyttää myös erilaisia ohjelmistoja kuten ATLAS.ti tai NVivo, jotka auttavat aineiston hallinnassa ja teemoittelussa, mutta moni tutkija luottaa myös perinteisiin menetelmiin kuten manuaaliseen koodaukseen ja teemojen kehittelyyn. (Günther, Hasanen & Juhila s.a.)

Aineiston analyysimenetelmien valinta riippuu usein tutkimuksen tavoitteista ja kysymyksistä, sekä itse aineiston laadusta ja määrästä (Hassan 25.3.2024). Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelminä käytetään vertailevaa analyysia, jäsentelyä, teemoittelua sekä sisällönanalyysia. Vertaileva analyysi tarjoaa mahdollisuuden tarkastella aineiston eri osien välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja, mikä voi auttaa hahmottamaan kategorioita ja toistuvia teemoja. Jäsentely puolestaan auttaa organisoimaan aineiston selkeäksi kokonaisuudeksi, jossa yksittäiset havainnot ryhmitellään niiden merkityksen mukaan. Teemoittelu on keskeistä, kun pyritään tunnistamaan ja erottamaan keskeiset käsitteet ja ilmiöt, jotka toistuvat läpi aineiston. Sisällönanalyysi keskittyy aineiston systemaattiseen ja objektiiviseen tulkintaan, jossa tiettyjä sanoja, lauseita tai teemoja analysoidaan niiden esiintymistiheyden ja kontekstin perusteella.

Kun aineisto on järjestetty ja alustava teemoittelu on tehty, tutkija voi alkaa syventää analyysiä tutkimuskysymysten ohjaamana. Tässä vaiheessa on tärkeää, että tutkija pitää mielessä tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ja tavoitteet, sillä ne auttavat ymmärtämään, mitkä aineiston osat ovat erityisen merkittäviä ja miten ne voidaan yhdistää laajempaan tieteelliseen keskusteluun. Analyysi voi paljastaa uusia näkökulmia tai vahvistaa olemassa olevia teorioita, ja se voi myös haastaa vallitsevia käsityksiä ja avata uusia tutkimuskysymyksiä. Viimeisessä vaiheessa, joka on tulkinta ja johtopäätösten tekeminen, tutkija yhdistää aineistosta nousseet havainnot ja teemat laajempiin teoreettisiin kehyksiin. Tässä vaiheessa on keskeistä arvioida, miten tutkimustulokset vaikuttavat tai täydentävät alalla vallitsevaa tietämystä. Tulkinta vaatii kriittistä ajattelua ja kykyä nähdä yksityiskohtien tuolle puolen, mikä edellyttää tutkijalta sekä syvällistä perehtyneisyyttä aiheeseen että kykyä soveltaa teoreettisia käsitteitä käytäntöön. Lopulta tutkimuksen tulokset kirjoitetaan yleensä akateemiseksi tekstiksi, joka voi palvella muiden tutkijoiden työtä ja vaikuttaa aiheen jatkotutkimuksiin. (Hassan 25.3.2024.)

Tässä opinnäytetyössä sisällönanalyysiä käytettiin laadullisen aineiston syvälliseen tutkimukseen noudattaen selkeästi määriteltyjä vaiheita, jotka käytiin läpi ylempänä. Alkuvaiheessa aineisto, joka koostui monenlaisista materiaaleista, kuten haastattelunauhoituksista, käsin kirjoitetuista

muistiinpanoista ja lehtiartikkeleista, muunnettiin yhtenäiseen ja helposti käsiteltävään muotoon tekstiksi, eli käytännössä haastattelunauhoitukset litteroitiin. Muiden analyysimenetelmien ohella, käytin myös dokumenttianalyysiä, joka auttoi minua syventämään ymmärrystäni käsiteltävästä aiheesta keräämällä ja tarkastelemalla relevantteja kirjallisia dokumentteja. Analysoimalla erilaisia dokumentteja, kuten virallisia raportteja, vuosikatsauksia ja julkaisuja, pystyin hahmottamaan laajemmin tutkimuskysymyksiini liittyviä teemoja ja näkökulmia. (Hassan 25.3.2024.)

Sisällönanalyysi keskittyi aineiston systemaattiseen ja objektiiviseen tulkintaan, analysoimalla tietyt sanat, lauseet ja teemat niiden esiintymistiheyden ja kontekstin perusteella. Teksteistä usein esiin nousseita termejä oli mm. resurssit, yrittäjyys, vastuullisuusstrategia, kilpailu ja talouskasvu. Näiden termien pohjalta tutkimukseen lisättiin haastattelukysymyksiä, jotta vastauksia voitiin analysoida aiempien tekstien pohjalta. Tämä menetelmä mahdollisti syvällisen ymmärryksen aineiston sisällöstä ja sen merkityksistä tutkimuskysymysten kannalta.

Kun aineisto oli järjestetty ja alustavat teemat identifioitu, syvennettiin analyysiä tutkimuskysymysten ohjaamana. Tässä vaiheessa tutkija piti mielessä tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ja tavoitteet, mikä auttoi ymmärtämään, mitkä aineiston osat olivat erityisen merkittäviä. Analyysi paljasti uusia näkökulmia ja haastoi vallitsevia käsityksiä, mikä avasi uusia tutkimuskysymyksiä ja teoreettisia pohdintoja. Lopulliset päätelmät ja tulokset sisällönanalyysistä käydään läpi yksityiskohtaisesti kappaleessa 8.1. Tulkinta vaati kriittistä ajattelua ja kykyä soveltaa teoreettisia käsitteitä käytäntöön, mikä oli keskeistä tutkimuksen tieteellisessä merkityksessä.

8 Tulokset

Seuraavissa alakappaleissa käsitellään tutkimuksen dokumenttianalyysin, haastattelu- ja kysely-vastausten sekä trade-off -analyysin tulokset. Pk-yritykset Turun lähialueilla voivat hyödyntää tämän tutkimuksen tuloksia ymmärtääkseen paremmin, miten muut yrittäjät ja pk-yritykset Turussa tasapainottavat taloudellisia tavoitteita ja vastuullisuusvaatimuksia, mikä voi auttaa heitä kehittämään omia strategioitaan ja päätöksentekoprosessejaan. Tutkimus voi myös antaa heille arvokasta tietoa siitä, miten vastuullisuus voidaan integroida liiketoimintaan kilpailuetuna, mikä voi parantaa heidän pitkän aikavälinsä menestystä. Erityisesti liiketoiminnan ja talouden asiantuntijoille, tutkimus voi tarjota syvällisemmän ymmärryksen siitä, miten pk-yritykset sopeutuvat nykyajan muuttuviin vaatimuksiin. Tämä tieto voi olla hyödyllistä myös yritysneuvontaa ja -konsultointia tarjoaville tahoille, jotka auttavat pk-yrityksiä kehittämään liiketoimintaansa.

Lisäksi tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää alueellisessa ja kansallisessa päätöksenteossa ja politiikkasuunnittelussa, joka koskee pk-yritysten tukemista ja kehittämistä. Alueelliset kehittämisorganisaatiot, kuten elinkeinoyhtiöt ja kauppakamarit, voivat hyödyntää tutkimuksen tuloksia kehittääkseen tehokkaita tukipalveluita ja strategioita, jotka edistävät pk-yritysten vastuullista kasvua ja kestävää talouskehitystä Varsinais-Suomessa. Lisäksi opinnäytetyö voi toimia lähtökohtana jatkotutkimukselle, joka tarkastelee yritysvastuuta ja kapitalismia eri alueilla tai eri toimialoilla.

8.1 Dokumenttianalyysin tulokset

Tässä kappaleessa tarkastellaan syvällisemmin kappaleiden 6.2-6.4 dokumenttianalyysin tuloksia. Käsitellään, miten Turun pk-yritykset ovat mukautuneet nopeasti muuttuviin markkinoiden vaatimuksiin ja kuinka ne ovat hyödyntäneet esimerkiksi kansainvälistymistä ja kumppanuuksia kilpailuetunsa säilyttämiseksi ja kasvattamiseksi. Lisäksi analysoidaan, miten Turun yritykset vastaavat globaaleihin liiketoimintatrendeihin, kuten kestävään kehitykseen ja digitalisaatioon, ja miten nämä strategiat tukevat niiden pitkän aikavälin menestystä haastavassa talousympäristössä. Analyysin tuloksia käydään läpi myös innovaation, kansainvälistymisen, verkostoitumisen, niche-markkinoinnin sekä vastuullisuuden aihealueilta, ja pyritään tunnistamaan niiden merkitys yritysten pitkän aikavälin kestävyydelle ja kasvulle. Turun pk-yritysten kilpailukykyä pohditaan myös soveltamalla Porterin viiden kilpailuvoiman mallia dokumenttianalyysiin.

Dokumenttianalyysi Turun pk-yritysten strategioista ja kehityssuunnista osoittavat selvästi, että pk-yritykset ovat keskeisiä alueellisen talouden ja innovaation ajureita. Analyysista on huomattavissa kolme pääteemaa: innovaatioihin keskittyminen, kansainvälistyminen sekä vastuullisuuden korostaminen. Nämä teemat muodostavat perustan, jonka varaan pk-yritykset rakentavat kilpailuetuaan ja varmistavat pitkän aikavälin menestyksensä kapitalistisessa ympäristössä, jossa muutos on

jatkuvaa ja kilpailu kiristyy. Turun Pk-yritysten vastuullisuuspanostukset ovat keskeisessä roolissa Turun kaupungin hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa, ja monissa yrityksissä ympäristövastuullisuuden edistäminen ei ole ainoastaan lakiin tai normeihin perustuvaa toimintaa, vaan se on integroitunut osaksi yritysten liiketoimintastrategiaa.

Innovaatiot ovat keskeinen tekijä Turun pk-yritysten strategioissa, joiden avulla ne pyrkivät vastaamaan nopeasti muuttuviin markkinaolosuhteisiin. Alue on tunnistettu yhdeksi Suomen johtavista innovaatio- ja teknologiakeskuksista, mikä heijastaa paikallisten yritysten kykyä integroida uusimmat teknologiat ja toimintamallit osaksi liiketoimintaansa. Pk-yritykset Turussa ovat tunnistaneet teknologisen kehityksen ja innovaatioiden merkityksen selviytymisessä ja kasvussa. Innovaatioihin sijoittaminen ei ole pelkästään reaktiivinen toimi Turun pk-yrityksiltä vaan myös strateginen valinta, jolla luodaan uusia markkinamahdollisuuksia ja vahvistetaan yrityksen asemaa tulevaisuudessa. (ks. 6.2)

Innovaatioiden tärkeys heijastaa laajempaa trendiä, jossa pienet ja keskisuuret yritykset ovat usein joustavampia ja nopeampia omaksumaan esimerkiksi uusia teknologioita kuin suuret konsernit, jos resurssien, kuten rahoituksen ja osaamisen, puute ei hidasta uusien investointien käyttöönottoa. Tämä nopea reagointikyky mahdollistaa niille etulyöntiaseman muuttuvilla markkinoilla, missä esimerkiksi teknologiset innovaatiot voivat kääntää toimialan dynamiikat päälaelleen hyvinkin lyhyessä ajassa. Tämä ei ole ainoastaan teknologian omaksumista, vaan kyse on laajemmasta alueellisesta kulttuurista, joka suosii jatkuvaa oppimista ja prosessien parantamista. (ks. 6.2)

Turun yritykset investoivat tällä hetkellä digitalisaatioon, tekoälyyn ja muuhun teknologiaan, mikä näkyy esimerkiksi energiatehokkuutta ja sisäilman laatua parantavien ratkaisujen kehittämisessä. OECD:n n vuoden 2023 raportin (130-134) mukaan teknologisiin innovaatioihin investoivat yritykset selviävätkin paremmin taloudellisista ja geopoliittisista haasteista, mikä on nähtävissä myös Turussa toimivien yritysten kasvaneena resilienssinä. (ks. 6.2)

Verkostoitumisstrategian merkitys korostuu globalisoituvassa taloudessa, missä yhteistyöketjut voivat ulottua mantereiden yli. Kumppanuudet eivät ainoastaan tue kasvua vaan myös resurssien jakamista, riskien jakautumista ja innovaatioiden syntymistä yhteistyön kautta. Dokumenttianalyysistä käy ilmi, että Turussa on erittäin positiivinen suhtautuminen yritysten väliseen yhteistyöhön ja varsinkin monet pk-yritykset hakevatkin vinkkejä kasvuun ja liiketoimintaan esimerkiksi Business Turulta sekä Turun korkeakouluilta. Turun pk-yritysten verkostoitumiskyky viittaa kykyyn rakentaa ja ylläpitää pitkäkestoisia suhteita, mikä on elintärkeää epävarmoissa markkinatilanteissa. (ks. 6.2 ja 6.3)

Dokumenttianalyysistä käy myös ilmi, että Turun pk-yritykset pyrkivät aktiivisesti laajentumaan kansainvälisille markkinoille. Tämä kansainvälistymisstrategia ilmentää pyrkimystä hyödyntää globaaleja resursseja ja markkinamahdollisuuksia, mikä on elintärkeää etenkin teknologiasektorilla ja erikoistuotteiden markkinoilla. Pk-yritysten kansainvälistymisstrategia on keskeinen osa niiden kasvuhakuisuutta. Yritysten kansainvälistymisstrategiat eivät ole vain kasvun hakemista, vaan myös riskien hajauttamista; riippuvuus paikallisista tai kansallisista markkinoista voi olla riskialtista talouden heilahteluissa ja varsinkin Covid-19 -viruksen jälkeen monet pk-yritykset eivät uskalla enää jäädä yksittäisten toimitusketjujen varaan vaan mielummin laajentavat toimitusketjujaan. Strategia ei rajoitu pelkästään uusille markkinoille siirtymiseen, vaan käsittää myös tuotteiden ja palveluiden mukauttamisen eri markkinoiden vaatimuksiin. Kansainvälistyminen myös pakottaa pk-yritykset kohtaamaan ja mukautumaan kulttuurisiin ja operatiivisiin eroihin, mikä puolestaan voi lisätä niiden operatiivista joustavuutta ja kekseliäisyyttä.

Turun pk-yritysten toimintastrategiat heijastavat syvällistä käsitystä paikallisista vahvuuksista samalla kun ne integroituvat saumattomasti laajempiin globaaleihin liiketoimintatrendeihin. Tarkasteltaessa Turun pk-yritysten strategioita, voidaan nähdä selkeä yhteys innovatiivisuuden, kansainvälistymisen ja kumppanuuksien kautta saavuttamaan kilpailuetuun. Tämä linkittyy laajasti Porterin viiden kilpailuvoiman malliin, jossa yrityksen menestyksen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat uusien kilpailijoiden markkinoille tulo, ostajien neuvotteluvoima, toimittajien neuvotteluvoima, korvaavien tuotteiden uhka sekä kilpailu toimialalla.

Käyttämällä Porterin viiden kilpailuvoiman mallia Turun pk-yritysten strategisen analyysin runkona, voidaan syventää ymmärrystä siitä, kuinka Turun alueen yritykset navigoivat toimintaympäristössään ja mitkä ovat keskeisiä elementtejä Turun pk-yritysten kilpailukyvyssä. Ensimmäinen Porterin mainitsema kilpailuvoima on uusien kilpailijoiden uhka, joka vaikuttaa markkinoille tulon helppouteen. Turussa teknologiapainotteiset yritykset, kuten kappaleessa 6.2 mainitut Freesi ja Vaadin Oy osoittavat, miten teknologisen osaamisen ja innovaatioiden kautta on mahdollista luoda esteitä uusille kilpailijoille. Freesin kehittämät älykkäät sisäilmanhallintaratkaisut ja Vaadin Oy:n erikoistuneet ohjelmistoratkaisut tarjoavat kilpailuetua, joka perustuu erikoisosaamiseen ja patentoituihin teknologioihin, mikä tekee alalle tulon uusille yrityksille haastavammaksi. Turun yritykset ovat panostaneet merkittävästi innovatiivisuuteen kehittäen tuotteita ja palveluita, jotka erottuvat markkinoilla ja luovat uusia markkinarakoja. Tämä ei ainoastaan suojaa heitä uusilta kilpailijoilta, vaan myös luo perustan kestävälle kasvulle ja kehitykselle.

Toinen Porterin kilpailuvoima, eli ostajien neuvotteluvoima on Turussa merkittävä, sillä pk-yritykset siellä tarjoavat usein räätälöityjä tuotteita ja palveluita, jotka vastaavat tarkasti paikallisten asiakkaiden tarpeita. Turun alueella kuluttajien kasvava kiinnostus kestävää kehitystä ja lokaaleja tuotteita

kohtaan on esimerkki tekijästä, joka vahvistaa ostajien neuvotteluvoimaa. Yksi konkreettinen esimerkki on paikallinen ruokatuottaja ja ravintola, kuten kappaleessa 6.2 esitelty Fabbes Café, joka on erikoistunut tarjoamaan paikallista, ekologista ruokaa. Vaikka tämä erikoistumis- tai niche-strategia luo asiakasuskollisuutta ja vähentää ostajien mahdollisuuksia korvata palvelu toisella, se myös asettaa yrityksen tilanteeseen, jossa asiakkaiden vaatimukset kestävyydestä ja laadusta saattavat määritellä tuotteiden hintoja, valikoimaa ja saatavuutta. Tämä strategia myös samalla rajoittaa ostajien neuvotteluvoimaa, koska vaihtoehtoisten tuotteiden tarjoajien löytäminen, jotka täyttävät samat eettiset ja paikalliset kriteerit, on haastavaa.

Kolmantena voimana on toimittajien neuvotteluvoima. Turun telakka-alue on esimerkki siitä, miten suuret toimijat voivat hallita alihankkijoidensa, eli esimerkiksi meriteollisuuden pk-yritysten toimintaa. Telakka-alueen yritykset, kuten Meyer Turku, ovat merkittäviä toimijoita alueella, ja niiden hankintapäätökset vaikuttavat laajasti paikallisiin pk-yrityksiin. Pienemmillä toimittajilla voi olla vähän neuvotteluvoimaa hinnoista ja toimitusehdoista, kun suuri osa niiden liiketoiminnasta riippuu muutamista isoista asiakkaista. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa pk-yritykset ovat alttiita suurten tilaajien vaatimuksille ja painostukselle sekä mahdollisille hinnanmuutoksille. Vastapainoksi monet pk-yritykset Turussa pyrkivätkin kehittämään pitkäaikaisia kumppanuuksia ja sopimuksia toimittajien kanssa, jotta ne voivat paremmin ennustaa kustannuksiaan ja vähentää toimitusriskejä.

Neljäs voima, eli korvaavien tuotteiden tai palveluiden uhka, on myös Turun alueella läsnä, kun uudet teknologiat tai toimintatavat voivat muuttaa koko toimialan rakennetta. Turun yrityksistä esimerkiksi ne, jotka osallistuvat Maritime Accelerator -ohjelmaan, pyrkivät aktiivisesti innovoimaan tuotteitaan ja prosessejaan, mikä vähentää riskiä siitä, että korvaavat teknologiat syrjäyttävät ne. Esimerkiksi tekoälyn ja automaation hyödyntäminen parantaa tehokkuutta ja asiakaskokemusta, mikä puolestaan vahvistaa yritysten asemaa markkinoilla. Tällaisilla aloilla innovaatio on avainasemassa, sillä uudet tieteelliset löydöt voivat nopeasti tehdä vanhat tuotteet vanhentuneiksi tai korvata ne kokonaan uusilla, tehokkaammilla ratkaisuilla. Tämä pakottaa yritykset olemaan jatkuvasti valppaina ja investoimaan tutkimus- ja kehitystoimintaan, jotta ne eivät jäisi kilpailussa jälkeen. Tällaisissa tilanteissa esimerkiksi Turun pk-yritysten yhteistyöt Turun yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa ovat tärkeitä ja edistävät pk-yritysten markkinoilla pärjäämistä.

Viimeisenä Porterin kilpailuvoimana on kilpailu toimialalla. Turussa kilpailu on erityisen kovaa erityisesti teknologia- ja palvelusektoreilla, joissa sekä paikalliset että kansainväliset yritykset kamppailevat markkinaosuuksista. Esimerkiksi teknologiasektorilla, jossa Turun seutu pyrkii olemaan johtava innovaatioiden kehittäjä, ohjelmistoratkaisuja kehittävät pk-yritykset sekä erilaiset startupit, kilpailevat sekä keskenään, että globaalien jättien, kuten Apple ja Google, kanssa. Tämä kilpailu pakottaa yritykset jatkuvaan tuotekehitykseen, markkinoinnin tehostamiseen ja asiakaskokemuksen

parantamiseen. Myös meriteollisuudessa, jossa Turku on perinteisesti vahva, pienet alihankintayritykset, kuten laivanrakennuksen komponenttien toimittajat, kohtaavat kovaa kilpailua sekä kotimaasta että kansainvälisesti. Meyer Turku, joka on yksi alueen suurimmista työllistäjistä, käyttää monia alihankkijoita, jotka kilpailevat tiukasti sopimuksista. Tämä kilpailu vaatii alihankkijoiden jatkuvaa panostusta laatuun, toimitusvarmuuteen ja innovaatioihin, jotta ne voivat säilyttää asemansa telakan kumppaneina.

Dokumenttianalyysissä kappaleessa 6.4 ilmi tuotu Turun väestökasvun ennuste tulee myös muuttamaan Turun yritysten sekä kuluttajien toimintaa. Kapitalistisessa järjestelmässä väestönkasvu ja monikulttuurisuuden lisääntyminen tarjoavat laajentuneet markkinat, joita yritykset Turussa voivat hyödyntää. Tämä voi lisätä kilpailua mutta myös stimuloida taloudellista aktiviteettia ja edistää uusien markkinasegmenttien kehitystä. Turun yrittäjähenki ja innovaatioekosysteemi voivat myös saada lisävoimaa kansainvälisten osaajien ja heidän monipuolisten näkökulmien myötä. Tämä saattaa tulevaisuudessa edistää uusia yritysaloitteita ja teknologisia innovaatioita, jotka voivat tarjota ratkaisuja globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja kestävään kehitykseen. Turun alueen yritysten menestys niche-markkinoilla voikin heijastella laajempaa kuluttajien käyttäytymisen muutosta kohti yksilöllisiä ja eettisesti kestäviä tuotteita. Turun yritykset ja kaupungin päättäjät voivat hyödyntää näitä muutoksia suunnittelemalla tulevaisuuden työvoiman tarpeita tukemalla monikulttuurisuutta ja edistämällä yrittäjyyttä ja innovaatioita, mikä voi johtaa kestävään taloudelliseen kasvuun ja yhteiskunnalliseen hyvinvointiin.

Dokumenttianalyysi osoittaa, että Turun pk-yritykset ovat keskeisessä asemassa alueen taloudessa ja innovaatioekosysteemissä. Niiden strategiat ovat adaptiivisia ja dynaamisia, mikä mahdollistaa nopean reagoinnin kapitalistisen ympäristön muutoksiin, mutta myös aktiivisen toimintaympäristön muokkaamisen. Innovaatioihin, kansainvälistymiseen ja vastuullisuuteen panostaminen luo pk-yrityksille kilpailuetua, joka tukee pitkän aikavälin menestystä ja kestävää kasvua. Yritykset hyödyntävät digitalisaatiota ja teknologisia ratkaisuja, vastaavat globaaleihin liiketoimintatrendeihin ja edistävät Turun hiilineutraaliustavoitteita.

Pk-yritykset rakentavat kilpailukykyään Porterin viiden kilpailuvoiman mallin mukaisesti hyödyntämällä erikoistunutta osaamista, kumppanuuksia ja räätälöityjä palveluja, jotka vähentävät uusien kilpailijoiden ja korvaavien tuotteiden uhkaa. Tämä strateginen lähestymistapa tukee alueen vahvoja verkostoitumis- ja yhteistyökulttuureja, jotka tarjoavat pk-yrityksille mahdollisuuksia jakaa resursseja ja riskejä sekä laajentua kansainvälisille markkinoille.

Ennustettu väestönkasvu ja monikulttuurisuuden lisääntyminen tarjoavat pk-yrityksille uusia markkinoita ja vahvistavat Turun innovaatio- ja yrittäjyysilmapiiriä. Analyysi korostaa tarvetta

politiikkatoimille, jotka tukevat pk-yritysten erityisiä tarpeita ja potentiaalia, sillä näiden yritysten rooli alueen talouden ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin edistäjinä on merkittävä.

8.2 Haastatteluiden ja kyselytutkimuksen tulokset

Analyysi alkaa kyselylomakkeen toisesta kysymyksestä, koska vastaajien suostumusta koskeva kysymys on jätetty tulosten tarkastelun ulkopuolelle.

Kukin tutkimuskysymysten aihepiiri käsitellään omassa osiossaan, jotta analyysi pysyy selkeänä ja loogisesti jäsenneltynä. Näin voidaan varmistaa, että tutkimuksen keskeiset teemat – kuten vastuullisuuden käytännön merkitys, kapitalistiset periaatteet, toimialakohtaiset erityispiirteet ja alueelliset näkökulmat – tulevat käsitellyiksi syvällisesti ja yksityiskohtaisesti. Aihepiirit tarjoavat mahdollisuuden tarkastella, miten yritykset käytännössä yhdistävät vastuullisuusperiaatteet ja kapitalistiset tavoitteet toiminnassaan, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia ne kohtaavat eri toimialoilla, ja miten nämä tekijät heijastuvat alueellisiin toimintaympäristöihin, kuten Turun talousalueeseen.

Tämä lähestymistapa ei ainoastaan mahdollistaa teemojen kattavan ja systemaattisen esittämisen, vaan myös tarjoaa vertailupohjan eri yritysten ja toimialojen välille. Se tuo esiin, miten vastuullisuus ja kapitalistiset tavoitteet ilmenevät erilaisissa yrityskonteksteissa ja mitkä ovat keskeiset yhtäläisyydet ja eroavaisuudet. Analyysin kautta voidaan ymmärtää paremmin myös sitä, miten alueelliset ja toimialakohtaiset tekijät vaikuttavat yritysten päätöksentekoon ja strategisiin valintoihin. Tämä auttaa jäsentämään tutkimustulokset tavalla, joka on sekä selkeä että käytännönläheinen, ja tarjoaa arvokasta tietoa paitsi akateemiselle keskustelulle, myös yritysten toiminnan ja päätöksenteon kehittämiseen.

8.2.1 Vastaajien taustatiedot

Taulukossa 1 esitetään opinnäytetyön kyselyyn ja haastatteluihin osallistuneiden henkilöiden ammattinimikkeet tai roolit yrityksessä sekä yrityksen toimialat. Lemmikkialalla osallistuja toimi omistajana eli yrittäjänä, kuten myös siivousalan sekä kampaamoalan kyselyyn vastaaja. Markkinointialalla vastaaja toimii strategisena päättäjänä ja kuljetusalalla operatiivisena johtajana. Jätehuoltoalan edustaja oli työnjohtaja, kun taas muotialalla osallistuja toimi luovana johtajana. Rakennusalalla vastaaja oli projektijohtaja ja rahoitusalalla riskienhallinnan johtaja. Sähkö- ja teknologia-alalta mukana oli innovaatiojohtaja, kosmetiikka-alalta tuotepäällikkö ja bioteknologian alalta tutkimus- ja kehitysjohtaja. Energia-alalta haastatteluun osallistui salkunhallinnan johtaja ja pikamuodista brändijohtaja. Elintarvikealalta vastaajana oli hankintapäällikkö.

Taulukko 1. Vastaajien taustatiedot

Toimiala	Rooli
Lemmikkiala	Omistaja
Markkinointiala	Strateginen päättäjä
Kuljetusala	Operatiivinen johtaja
Jätehuoltoala	Työnjohtaja
Muotiala	Luova johtaja
Siivousala	Yrittäjä
Rakennusala	Projektijohtaja
Rahoitusala	Riskienhallinnan johtaja
Sähkö- ja teknologia-ala	Innovaatiojohtaja
Kosmetiikka-ala	Tuotepäällikkö
Kampaamoala	Yrittäjä
Bioteknologian ala	Tutkimus- ja kehitysjohtaja
Energia-ala	Salkunhallinnan johtaja
Pikamuoti	Brändijohtaja
Elintarvikeala	Hankintapäällikkö

Kyselyyn ja haastatteluihin osallistuneet edustivat sekä pieniä että keskisuuria yrityksiä, jotka sijoittuvat pk-yrityksen määritelmän piiriin. Osa osallistujista toimi yrityksissä, joissa oli töissä alle viisi henkilöä, kun taas toiset työskentelivät suuremmissa, mutta edelleen pk-yrityksiin kuuluvissa organisaatioissa. Osallistujien yritykset sijaitsevat eri puolilla Turkua, mikä tuo esiin paikallisen yrityskentän monipuolisuuden. Yritysten toimintahistorioissa oli myös vaihtelua: osa oli vakiintuneita toimijoita, jotka olivat olleet toiminnassa yli 20 vuotta, kun taas uusin yritys oli perustettu vain 1,5 vuotta sitten.

Kyselyyn ja haastatteluihin osallistuneista vastaajista 11 oli miehiä ja 4 naisia. Vastaajien sukupuolta ei kerrottu alan ja työroolin lisäksi, ettei vastaajien tunnistettavuus kasva tarpeettoman paljon. Tutkimukseen osallistuneet henkilöt valittiin ensisijaisesti yritysten koon ja vastaajien työtehtävän perusteella. Sukupuoli ei ollut valintakriteeri, vaan tavoitteena oli saada mukaan mahdollisimman monipuolinen joukko eri tehtävänimikkeiden edustajia ja eri kokoisia pk-yrityksiä eri toimialoilta Turusta. Valinnassa painotettiin sitä, että vastaajien työtehtävät edustivat strategista, operatiivista ja yrittäjyyden näkökulmaa, jotta tutkimuksessa saatiin laaja-alainen katsaus pk-yritysten päätöksentekoon. Samalla pyrittiin varmistamaan, että mukaan tuli yrityksiä, jotka edustivat niin uusia kuin pitkään toimineita yrityksiä eri puolilta Turkua, mikä rikastutti tutkimuksen näkökulmia.

8.2.2 Kapitalismin ja vastuullisuuden määrittely ja priorisointi

Ensimmäisessä kysymyksessä (kuva 5), jossa keskityttiin vastuullisuuden käytännön merkitykseen yrityksille, kuusi viidestätoista yrityksestä painotti vastuullisuuden olevan olennainen osa niiden brändiä ja yrityskulttuuria. Tämä ilmenee vastauksista muun muassa ympäristöystävällisten vaihtoehtojen suosimisena ja digitaalisten ratkaisujen käyttöön ottamisena. Kolme yritystä keskittyi vastuullisuudessa lähinnä lakisääteisten vaatimusten noudattamiseen, mikä heijastuu esimerkiksi tehokkuuden ja kustannussäästöjen tavoitteluna. Lisäksi kuusi yritystä kuvasi, kuinka vastuullisuus näkyy konkreettisina toimenpiteinä, kuten kestävien materiaalien käyttönä ja uusien teknologioiden käyttöönottona. Vastuullisuuden merkitys ja sen toteutuminen yrityksissä eroavat toisistaan huomattavasti.

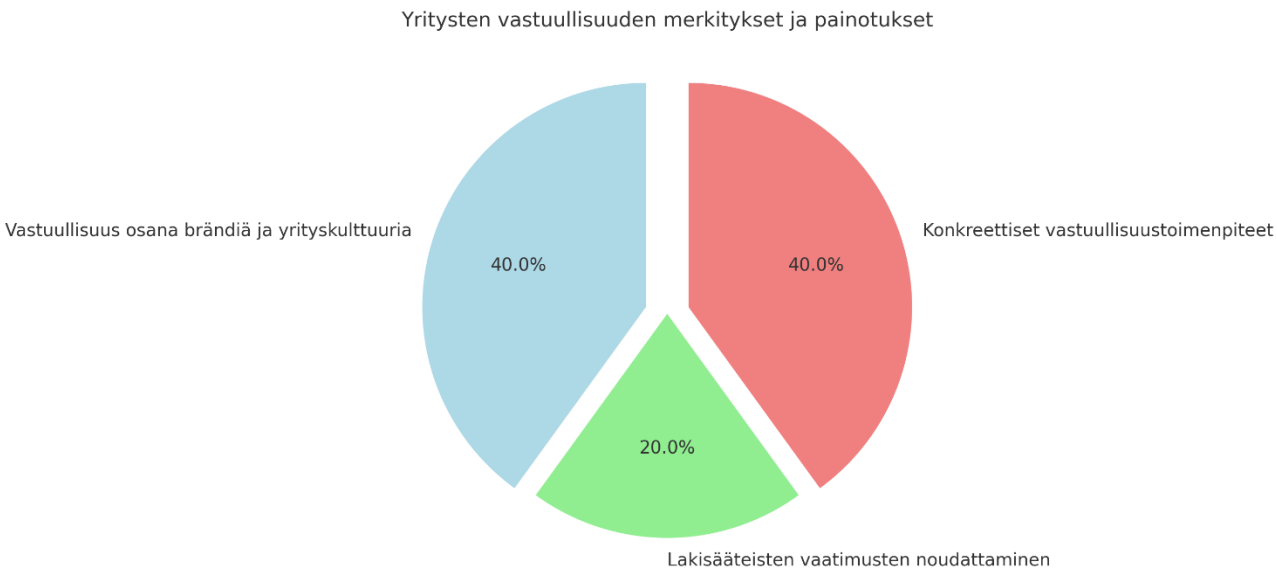

Kuva 4. Vastuullisuuden käytännön merkitys

Toisessa kysymyksessä, jossa tarkasteltiin sosiaalista, taloudellista ja ympäristövastuuta sekä niiden raportointia, kuusi yritystä ilmoitti raportoivansa ympäristövaikutuksistaan säännöllisesti osana vuosikertomusta. Kolme yritystä keskittyi erityisesti taloudelliseen raportointiin ja korosti vastuunsa olevan ensisijaisesti taloudellisessa vakaudessa ja läpinäkyvyydessä. Kuusi yritystä taas kertoi, että he integroivat sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristövastuun raportoinnin osaksi laajempaa kestävyysraportointia, joka kattaa monipuoliset toimet ja niiden tulokset. Vaikka lähestymistavat ja painopisteet vaihtelevat, kaikki tutkimukseen osallistuneet yritykset näyttävät sitoutuneen raportoimaan toimistaan ja edistyksestään vastuullisuuden eri osa-alueilla. Tämä osoittaa vastuullisuuden kasvavaa merkitystä liiketoiminnan kestävyyden ja sidosryhmäsuhteiden kannalta.

Kolmannessa kysymyksessä yritykset vastasivat kuinka keskeisiä kapitalistiset periaatteet, kuten markkinakilpailu, yksilövapaus, yrittäjyys, vapaiden markkinoiden hyödyntäminen, pääoman kertyminen ja voitontavoittelu, ovat niiden strategiassa ja päivittäisessä toiminnassa. Vastauksien mukaan (kuva 6) kapitalistiset periaatteet ovat keskeisiä useimmille yrityksille, ja niiden merkitys korostuu erityisesti kilpailullisilla markkinoilla, jossa yritykset pyrkivät kasvamaan ja pysymään kannattavina. Markkinakilpailu mainittiin useasti motivaattorina parantaa palveluita ja tuotevalikoimaa, kun yritykset pyrkivät pysymään kilpailukykyisinä ja innovatiivisina. Esimerkiksi, markkinakilpailu kannustaa yrityksiä jatkuvasti kehittämään uusia ja tehokkaampia tapoja tuottaa palveluitaan, mikä ilmenee uusien teknologioiden ja menetelmien käyttöönotossa. Yksi yritys kertoi, kuinka markkinakilpailu on motivoinut heitä kehittämään erikoistuneita rahoitusratkaisuja, jotka tarjoavat asiakkaille joustavuutta ja räätälöintiä.

Yrittäjyys ja yksilönvapaus korostuivat vastauksissa elementteinä, jotka kannustavat luovuuteen ja itsenäiseen päätöksentekoon yrityksissä. Monet yritykset painottivat, kuinka yrittäjyys ilmenee jatkuvana haluna kehittää uusia palveluita ja parantaa olemassa olevia tuotteita, ja kuinka yksilönvapaus antaa työntekijöille mahdollisuuden vaikuttaa ja kehittää yrityksen toimintaa. Vapaiden markkinoiden hyödyntäminen linkittyi vastauksissa kilpailukyvyn ylläpitämiseen ja yritystoiminnan tehostamiseen. Vapaiden markkinoiden kautta yritykset hankkivat kilpailukykyisesti hinnoiteltuja tuotteita ja palveluita, mikä auttaa niitä pysymään kilpailukykyisinä ja tehokkaina.

Pääoman kertyminen ja voitontavoittelu ovat myös tärkeitä kapitalistisia periaatteita, jotka ohjaavat yrityksiä. Monet yritykset korostivat, että voitontavoittelu ei ole pelkästään taloudellisten tulosten maksimointia, vaan se mahdollistaa jatkuvan investoinnin innovaatioihin, työntekijöiden hyvinvointiin ja yrityksen laajentumiseen. Voitot mahdollistavat myös kestävien ja eettisten käytäntöjen noudattamisen, mikä on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Esimerkiksi yksi yritys mainitsi, kuinka voitontavoittelu mahdollistaa investoinnit uusiin, energiatehokkaisiin koneisiin, jotka parantavat tuottavuutta ja samalla vähentävät ympäristövaikutuksia.

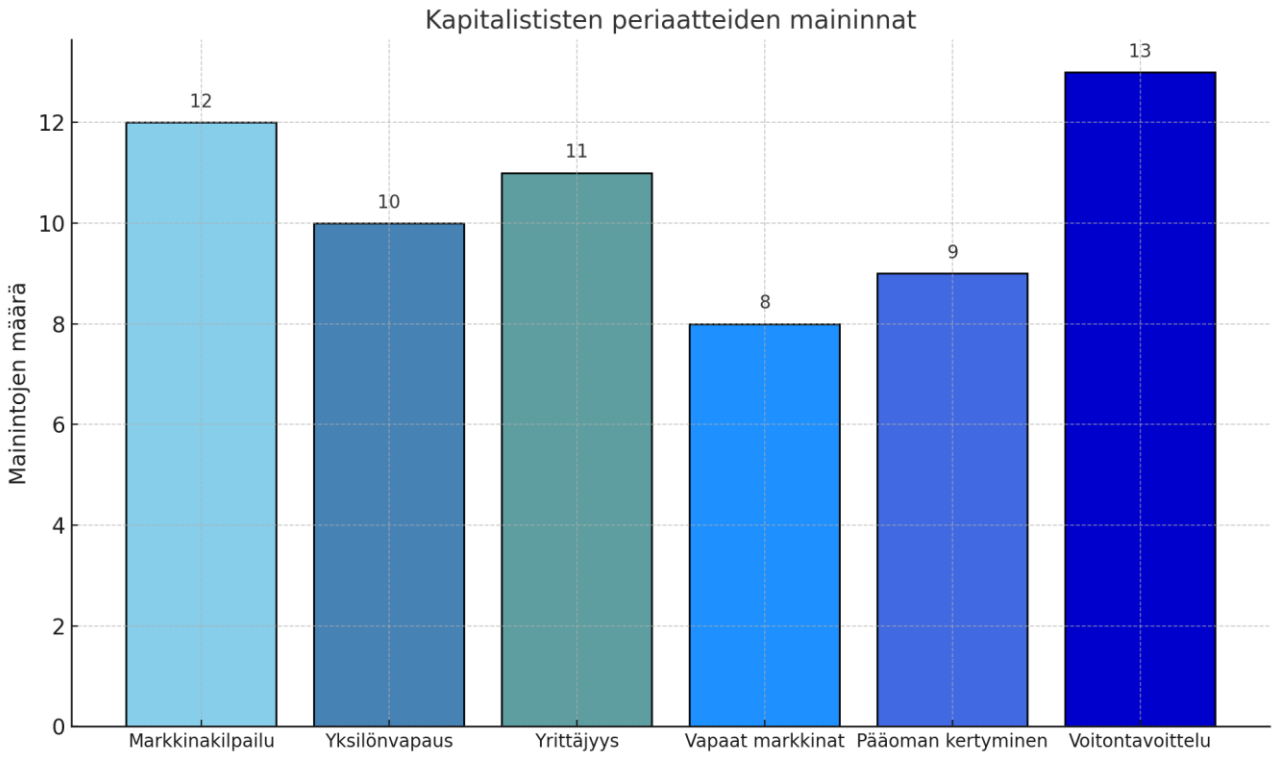

Kuva 5. Kapitalististen mainintojen periaatteet

Neljäs kysymys kyselytutkimuksessa oli: "Miten määrittelette menestyksen yrityksenne kontekstissa?" Vastausten perusteella luotu sanapilvi (kuva 7) korostaa eniten mainittuja termejä, jotka ilmentävät, miten yritykset määrittelevät menestyksen. Vastauksissa eniten mainittuja termejä ovat muun muassa taloudellinen tulos, asiakastyytyväisyys, brändin vahvistuminen, henkilöstön hyvinvointi ja vastuulliset toimintatavat. Sanapilvestä käy myös ilmi, että yritykset pyrkivät olemaan innovatiivisia ja kestäviä markkinajohtajia, mikä kuvastuu termeissä kuten innovatiiviset biotuotteet, kestävä muoti ja kestävät rakennusratkaisut. Muita merkittäviä termejä ovat henkilöstön sitoutuminen, taloudellinen vakaus, markkinaosuuden kasvu, pitkäaikaiset asiakassuhteet, työntekijöiden sitoutuminen ja ympäristövaikutusten minimointi. Yritykset mainitsivat myös pitkän aikavälin kestävän kasvun, taloudelliset tavoitteet ja luotettavuuden, jotka viittaavat strategiseen vakauteen ja uskottavuuteen liiketoiminnassa.

Sanapilvi (kuva 7) kuvastaa, että yritykset arvostavat sekä taloudellisia että eettisiä mittareita menestyksensä määrittelyssä. Taloudellisen tuloksen ja vakauden korostaminen osoittaa, että voitollisuus ja taloudellinen suorituskyky ovat edelleen keskeisiä menestyksen mittareita. Samalla asiakastyytyväisyys, henkilöstön hyvinvointi ja ympäristövaikutusten minimointi viittaavat siihen, että yritykset näkevät menestyksen laajemmassa kontekstissa, sisältäen vastuullisuusperiaatteiden noudattamisen ja pitkäaikaisten asiakassuhteiden ylläpidon.

Kuva 6. Sanapilvi menestyksen määrittelemisestä

Kyselytutkimuksen kysymyksissä viisi, kuusi ja seitsemän yritykset kertoivat, mitkä tekijät vaikuttavat kapitalismin ja vastuullisuuden priorisointiin, miten asiakasodotukset ohjaavat vastuullisuusstrategioita ja kuinka markkinapaineet muokkaavat vastuullisuuskäytäntöjä. Vastauksista käy ilmi, että useat yritykset punnitsevat kapitalistisia tavoitteita, kuten voitontavoittelua ja kustannustehokkuutta vastuullisuuden rinnalla eri perustein.

Kapitalismin ja vastuullisuuden priorisointiin vaikuttavissa tekijöissä (liite 2) korostui asiakkaiden vaatimusten merkitys, jonka mainitsi kahdeksan yritystä. Näille yrityksille asiakkaiden odotukset ympäristöystävällisyydestä ja eettisyydestä ovat keskeinen syy vastuullisten toimintatapojen kehittämiseen. Seitsemän yritystä nosti esiin lainsäädännön vaikutuksen: tiukat säädökset, erityisesti ympäristöön ja jätehuoltoon liittyen, luovat velvollisuuden huomioida vastuullisuusstrategiat. Kuusi yritystä toi esille taloudelliset tekijät, kuten kustannustehokkuuden ja kilpailutilanteen, joiden vuoksi vastuullisuutta arvioidaan suhteessa yrityksen kannattavuuteen. Neljä yritystä katsoo, että vastuullisuuden priorisointi on taloudellisesti järkevää pitkällä aikavälillä, ja näkee sen tukevan yrityksen kestävää kasvua.

Asiakasodotusten vaikutus (liite 3) vastuullisuusstrategioihin oli merkittävä tekijä yhdeksälle yritykselle, jotka painottivat, että asiakkaiden vaatimukset ympäristöystävällisyydestä, eettisyydestä ja läpinäkyvyydestä vaikuttavat suoraan yrityksen käytäntöjen kehittämiseen. Viisi yritystä kertoi vastuullisuuden toimivan kilpailuetuna, joka houkuttelee asiakkaita ja auttaa erottumaan markkinoilla. Kolme yritystä mainitsi huomioivansa asiakasodotukset vain silloin, kun ne parantavat yrityksen markkina-asemaa tai ovat välttämättömiä asiakassuhteiden ylläpidon kannalta.

Markkinapaineiden vaikutuksesta vastuullisuuskäytäntöihin (liite 4) kymmenen yritystä mainitsi kilpailijoiden vastuullisten toimien ja asiakkaiden odotusten olevan keskeinen syy kehittää omia käytäntöjään, jotta ne eivät jää jälkeen markkinoilla. Seitsemän yritystä toi esiin taloudellisten olosuhteiden, kuten laskusuhdanteen ja raaka-aineiden hinnan nousun vaikutuksen. Näissä tilanteissa yritykset joutuvat painottamaan kustannustehokkuutta, mikä voi hidastaa vastuullisuusinvestointeja. Kuusi yritystä kertoi, että markkinapaineet ovat suora vastuullisuuden kehittämisen ajuri, ja he kokevat vastuullisuuden olevan merkittävä kilpailuetu asiakkaiden arvostuksen vuoksi.

Kahdeksas kysymys koski yritysten kohtaamia lainsäädännöllisiä haasteita ja mahdollisuuksia (kuva 8), kun ne tasapainottavat kapitalistisia tavoitteita ja vastuullisuusvaatimuksia. Monet yritykset nostivat esiin ympäristölainsäädännön asettamat tiukat vaatimukset, erityisesti päästörajoitukset ja kierrätysdirektiivit. Yhteensä kymmenen yritystä mainitsi, että ympäristölainsäädäntö on vaikuttanut niiden toimintaan merkittävästi. Esimerkiksi jätteenkäsittely- ja päästömääräykset ovat pakottaneet yrityksiä investoimaan puhtaampiin teknologioihin ja energiatehokkaampiin ratkaisuihin. Vaikka nämä investoinnit voivat olla kalliita, yritykset totesivat niiden usein johtavan pitkällä tähtäimellä kustannussäästöihin ja parantavan brändin mainetta vastuullisena toimijana.

Työlainsäädäntö nousi esiin yhdeksässä vastauksessa (kuva 8), ja yritykset korostivat työntekijöiden turvallisuuden, reilujen työehtojen ja työolojen parantamisen tärkeyttä. Useat yritykset kertoivat, että työlainsäädäntö on ohjannut niitä luomaan parempia työolosuhteita, mikä on lisännyt työntekijöiden tyytyväisyyttä ja vähentänyt vaihtuvuutta. Tämä on taloudellisesti hyödyllistä pitkällä aikavälillä ja edistää myös yrityksen mainetta hyvänä työnantajana.

Kuluttajansuojalaki vaikutti merkittävästi seitsemän yrityksen toimintaan (kuva 8). Tämä lainsäädäntö edellyttää läpinäkyvyyttä markkinoinnissa ja tuotteiden turvallisuudessa, mikä on lisännyt asiakastyytyväisyyttä ja vahvistanut brändin luotettavuutta. Yritykset totesivat, että kuluttajansuojalaki asettaa vaatimuksia myös hinnoittelulle ja palveluehdoille, mikä ohjaa rehellisempään viestintään asiakkaiden kanssa ja lisää näin asiakkaiden luottamusta. Tietosuojalainsäädäntö mainittiin viidessä vastauksessa, ja se on vaikuttanut yritysten päätöksiin käsitellä asiakastietoja turvallisesti ja läpinäkyvästi. Euroopan Unionin tietosuoja-asetus on edellyttänyt investointeja tietoturvaan,

mutta monet yritykset näkivät tämän myös mahdollisuutena erottautua kilpailijoista ja kasvattaa asiakkaiden luottamusta.

Verolainsäädäntö nousi esiin neljän yrityksen vastauksissa (kuva 8). Yritykset kertoivat, että verotuksen vähennysoikeudet ympäristöystävällisille investoinneille ovat tarjonneet mahdollisuuden kehittää vastuullisuusstrategioita taloudellisesti kannattavalla tavalla. Toisaalta verolainsäädäntö voi olla monimutkainen, ja sen hyödyntäminen edellyttää tarkkaa taloudellista suunnittelua. Yhteensä viisi yritystä mainitsi, että sääntelyn noudattaminen, kuten tiukentuvat ympäristönormit tai työlainsäädännön mukaiset työolosuhteet, ovat myös tarjoilleet mahdollisuuden erottautua kilpailijoista markkinoilla vastuullisina toimijoina. Yritykset totesivat, että sääntelyyn sopeutuminen voi vaatia investointeja, mutta samalla se tarjoaa kilpailuedun, kun vastuullisuus nousee entistä tärkeämmäksi asiakkaiden ostopäätöksissä.

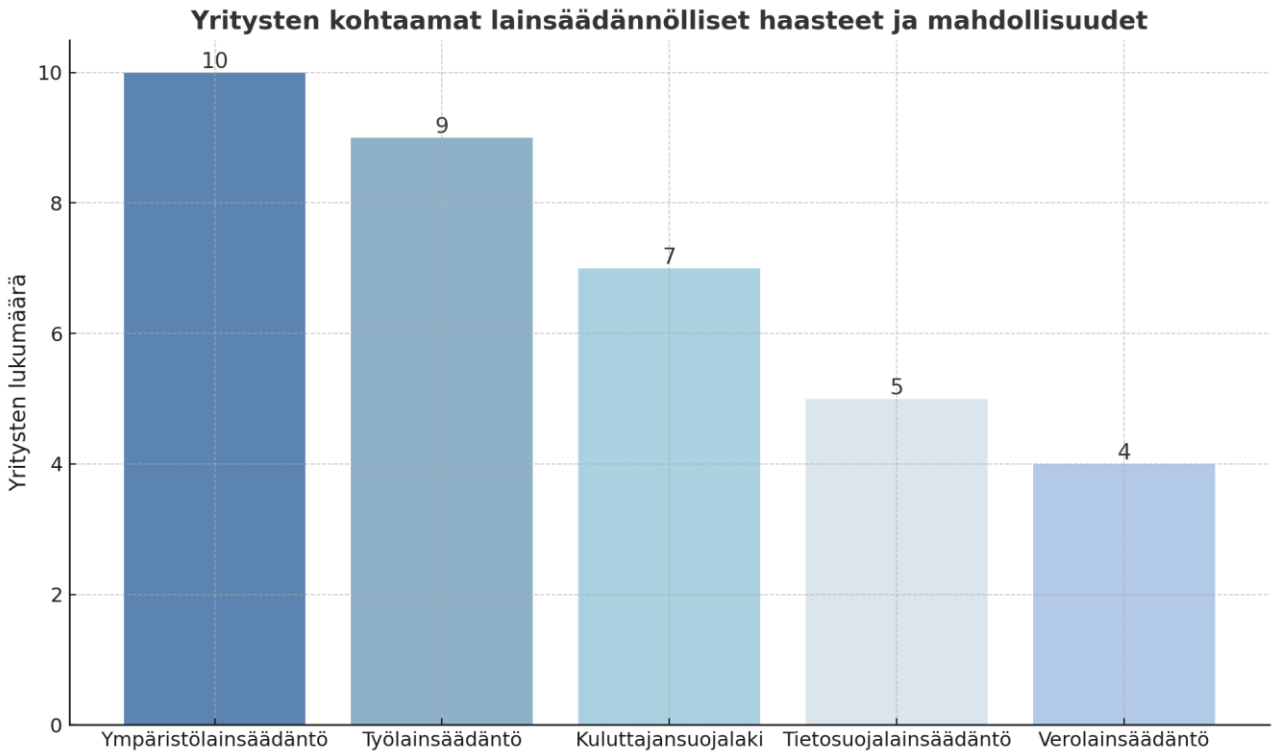

Kuva 7. Lainsäädännölliset haasteet ja mahdollisuudet

8.2.3 Valittu strategia

Sanapilvi yhdeksännen kysymyksen vastauksista (Kuva 9), jossa kysyttiin pk-yritysten suurimpia haasteita vastuullisuuden toteuttamisessa, tuo esiin erityisesti kustannukset, rahoituksen saatavuuden ja vastuulliset toimintatavat. Yhteensä 11 yritystä mainitsi kustannukset merkittävimpänä haasteena vastuullisuuden toteuttamisessa. Yritykset kertoivat, että vastuullisten toimintatapojen ja materiaalien käyttöönotto, kuten kestävien materiaalien hankinta tai vihreän teknologian käyttö, voi

olla huomattavasti kalliimpaa, mikä on haaste erityisesti pienemmille yrityksille, joilla on rajalliset budjetit. Rahoituksen saatavuus mainittiin yhdeksässä vastauksessa. Useat pk-yritykset kokevat, että vastuullisuusinvestointien tekeminen vaatii pääomaa, jota ei aina ole helposti saatavilla. Rahoituksen puute vaikeuttaa kestävien ratkaisujen käyttöönottoa, sillä tarvittavat alkuinvestoinnit voivat olla merkittäviä.

Resurssien rajallisuus ja tiedon saatavuus nousivat esiin kahdeksassa vastauksessa. Yritykset kokivat, että niillä ei aina ole riittävästi aikaa tai henkilöstöresursseja tutkia vastuullisia käytäntöjä tai pysyä perillä kestävän kehityksen uusista trendeistä. Myös asiantuntijatiedon saanti on usein rajallista, mikä hankaloittaa vastuullisuustoimenpiteiden tehokasta käyttöönottoa.

Hintapaineen ja kilpailutilanteen vaikutus mainittiin viidessä vastauksessa. Yritykset kertoivat, että asiakkaat odottavat vastuullisia tuotteita ja palveluita, mutta eivät aina ole valmiita maksamaan niistä korkeampaa hintaa. Joillain toimialoilla, kuten jätehuollossa, kilpailijat voivat tarjota halvempia, mutta vähemmän vastuullisia vaihtoehtoja, mikä luo painetta säilyttää hinnat kilpailukykyisinä ilman, että vastuullisuudesta tingitään. Raportointivaatimukset ja lainsäädännön kiristyminen olivat myös esillä kolmessa vastauksessa. Pk-yritykset kokevat raportoinnin ja lainsäädännön vaatimusten täyttämisen vaativaksi, koska niillä ei ole suuryritysten kaltaisia hallinnollisia resursseja.

Kuva 8. Sanapilvi pk-yritysten suurimmista haasteista vastuullisuuden toteuttamisessa

Kysymyksien 10, 12 ja 13 vastaukset käsitellään yhdessä, koska kysymykset koskivat pk-yritysten päätöksentekoa kapitalististen tavoitteiden ja vastuullisuusvaatimusten välillä sekä käytännön strategioita ja haasteita näiden yhteen sovittamisessa. Yksi vastaaja jätti vastaamatta kysymyksiin 12 ja 13. Kysymyksen 10 vastauksissa korostui, että monille yrityksille brändin maine ja asiakasluottamus ovat keskeisiä päätöksenteossa, erityisesti silloin kun kapitalismi ja vastuullisuus näyttäytyvät ristiriitaisina. Yhteensä kymmenen yritystä myös mainitsi (liite 5), että he priorisoivat pitkäaikaisen maineen ja asiakassuhteet yli lyhytaikaisten taloudellisten hyötyjen. Esimerkiksi yksi vastaajayritys kieltäytyi yhteistyöstä suuren toimijan kanssa, joka oli tunnettu epäeettisistä käytännöistä, vaikka diili olisi ollut taloudellisesti kannattava.

Monet yritykset kertoivat (liite 5) harkitsevansa päätöksiä pitkäaikaisen hyödyn ja vastuullisuuden näkökulmasta. Useat yritykset mainitsivat, että taloudellisesti kalliimmat ympäristöystävälliset vaihtoehdot, kuten energiatehokkaammat laitteet ja vastuullisemmat materiaalit, tuovat pitkällä aikavälillä säästöjä esimerkiksi polttoainekuluissa tai energiakustannuksissa. Seitsemän yritystä toi esille tämän näkökulman, korostaen, että vaikka kustannukset voivat nousta lyhyellä aikavälillä, pitkän aikavälin hyötyjä on odotettavissa. Viisi yritystä korosti, että sidosryhmien, kuten asiakkaiden ja

työntekijöiden, näkemykset ovat olennaisia vastuullisuuspäätöksissä. Eräs yritys, joka toimii pikamuodin alalla, kertoi harkinneensa halvempien materiaalien käyttöä kysynnän kasvun vuoksi, mutta päätyi vastuullisempaan ratkaisuun säilyttääkseen asiakkaiden luottamuksen.

Käytännön strategioita koskevassa kysymyksessä (kysymys 12) yritykset kertoivat optimoineensa toimitusketjuja, siirtyneensä ympäristöystävällisiin materiaaleihin ja parantaneensa energiatehokkuutta. Esimerkiksi yksi yritys on investoinut uusiin lajitteluteknologioihin, jotka vähentävät jätteen määrää ja luovat samalla kustannussäästöjä. Yhteensä 14 yritystä jakoi erilaisia käytännön toimia, joilla ne ovat pyrkineet tasapainottamaan vastuullisuuden ja taloudellisten tavoitteiden välillä.

Vastuullisuuden ja kapitalismin yhdistämiseen liittyvissä haasteissa (kysymys 13) nousivat esiin kustannuspaineet, asiakkaiden ristiriitaiset odotukset, markkinamuutokset sekä investointien pitkäaikaiset tuotot. Vastuulliset materiaalit ja teknologiat voivat olla huomattavasti kalliimpia, mikä vaikuttaa yritysten kilpailukykyyn erityisesti lyhyellä aikavälillä. Kolme yritystä toi esille, että korkeat alkuinvestoinnit ja etupainotteiset kustannukset vaikeuttavat vastuullisuuden integroimista kannattavasti. Lisäksi asiakkaat odottavat usein vastuullisuutta, mutta eivät aina ole valmiita maksamaan siitä lisähintaa, mikä lisää yritysten hintastrategian haasteita.

11. kysymyksessä yritykset kertoivat, että kestävän liiketoiminnan kehittämiseen motivoivat ennen kaikkea asiakaskunnan odotukset ja yhteiskunnallinen paine. Yhdeksän yritystä mainitsi (kuva 10), että asiakkaiden ja kuluttajien kasvava tietoisuus ympäristö- ja vastuullisuuskysymyksistä ohjaa heitä panostamaan kestävämpiin toimintatapoihin. Useat yritykset korostivat myös sisäistä vakaumusta ja omia arvojaan kestävän liiketoiminnan taustalla. Kuusi yritystä toi esiin, että henkilökohtainen sitoutuminen positiiviseen ympäristö- ja yhteiskuntavaikutukseen motivoi heitä kehittämään vastuullisia käytäntöjä. Tämä henkilökohtainen halu olla osa ratkaisua ilmenee esimerkiksi haluna rakentaa pitkäaikaisia arvoja sekä yritykselle että yhteiskunnalle.

Myös taloudelliset tekijät ja kilpailuedun saavuttaminen olivat yleisiä motivaatiotekijöitä. Kahdeksan yritystä mainitsi, että kestävä liiketoiminta voi parantaa yrityksen kilpailukykyä ja vähentää pitkän aikavälin kustannuksia esimerkiksi energiatehokkuuden ja jätteiden vähentämisen kautta. Vastuullisuus nähdään keinona erottua markkinoilla ja houkutella asiakkaita, jotka arvostavat kestäviä ratkaisuja. Sääntely ja kiristyvät lainsäädäntövaatimukset mainittiin neljän yrityksen toimesta merkittävänä ajurina kestävän liiketoiminnan kehittämiselle. Yritykset ovat havainneet, että vastuullisuuden integrointi auttaa niitä täyttämään lakisääteiset vaatimukset ja varautumaan tulevaisuuden sääntelymuutoksiin.

Kuva 9. Kestävään liiketoimintaan motivoivat tekijät

Kysymykset 14 ja 15 on käsitelty yhdessä, koska niissä tutkitaan resurssien ja investointipäätösten vaikutusta vastuullisuustoimenpiteiden toteuttamiseen pk-yrityksissä. Kummassakin kysymyksessä yksi vastaaja jätti vastaamatta.

Kysymyksessä 14 useimmat yritykset mainitsivat (kuva 11) rahoituksen saatavuuden merkittävänä tekijänä vastuullisuustoimien toteutuksessa. Yhteensä 10 yritystä toi esiin, että rajoitettu taloudellinen resurssipohja voi hidastaa vastuullisuusinvestointeja, erityisesti suurten ympäristöystävällisten hankintojen, kuten uuden teknologian tai ajoneuvojen, osalta. Seitsemän yritystä mainitsi myös, että he ovat hyödyntäneet valtion tukia ja vihreitä lainoja rahoituksen turvaamiseksi.

Henkilöstöresurssien merkitys korostui seitsemässä vastauksessa. Näissä mainittiin, että vastuullisuustoimien toteuttaminen vaatii aikaa vievää työntekijöiden koulutusta ja sitoutumista, mikä voi olla haastavaa pienissä yrityksissä. Useampi yritys kertoi kohdanneensa myös muutosvastarintaa, kun uusia, ympäristöystävällisiä tuotteita tai työtapoja otettiin käyttöön.

Teknologian saatavuus nousi myös esille: kuusi yritystä mainitsi, että teknologian avulla voidaan saavuttaa tarkempaa dataa ja toteuttaa tehokkaampia vastuullisuusratkaisuja. Uusien

ympäristöystävällisten laitteiden ja järjestelmien korkea hinta kuitenkin hidastaa niiden käyttöönottoa, mikä aiheuttaa haasteita pienille yrityksille.

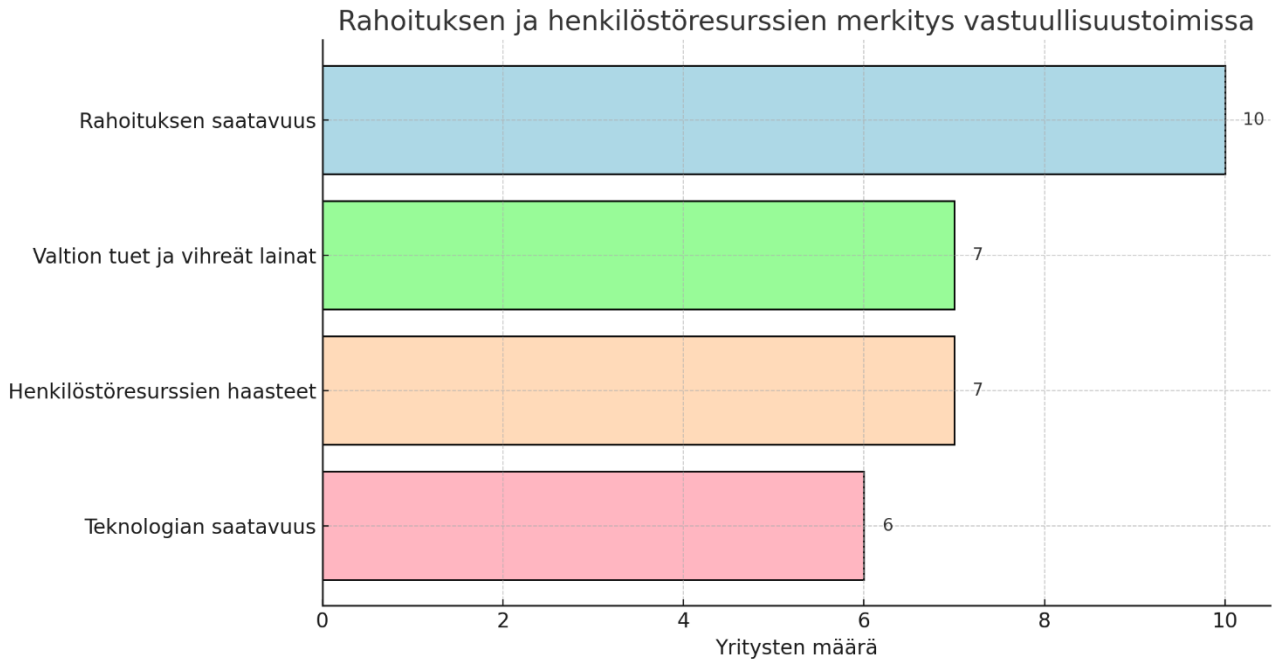

Kuva 10. Resurssien vaikutus vastuullisuustoimiin

Investointipäätöksissä (kysymys 15) keskeisimmät arviointikriteerit olivat taloudellinen tuotto ja takaisinmaksuaika, joista mainitsi kahdeksan yritystä. Näissä vastauksissa todettiin, että investoinnin täytyy tuottaa pitkän aikavälin taloudellista arvoa, mutta myös ympäristövaikutukset ja yrityksen brändiarvo otetaan huomioon. Kuusi yritystä painotti, että investoinneilla pyritään myös vastaamaan asiakkaiden odotuksiin ja edistämään yrityksen kilpailukykyä.

8.2.4 Turun alueen ja eri toimialojen erityispiirteet

Kysymyksissä 16 ja 17 käsitellään Turun alueen ominaisuuksia ja kuinka alueellinen yrityskulttuuri ja paikalliset markkinadynamiikat vaikuttavat yritysten toimintaan sekä kapitalismin ja vastuullisuuden yhdistämiseen. Kysymyksen 16 vastauksista (liite 6) käy ilmi, että Turun alueen sijainti, logistiset yhteydet ja monipuolinen taloudellinen rakenne luovat monille yrityksille merkittäviä mahdollisuuksia. Yhteensä 9 yritystä mainitsi logistiset yhteydet, kuten sataman ja hyvät maantieyhteydet, liiketoimintansa tärkeäksi tukipilariksi, sillä ne helpottavat raaka-aineiden hankintaa ja valmiiden tuotteiden jakelua sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kuusi yritystä korosti alueen monipuolista taloudellista rakennetta ja vahvaa teollisuuspohjaa, mikä mahdollistaa laajan asiakaskunnan tavoittamisen ja monipuoliset liiketoimintamahdollisuudet.

Alueellinen yrityskulttuuri Turussa (kysymys 17) painottaa vahvasti yhteisöllisyyttä, verkostoitumista ja kestävää kehitystä. Tämä tuli esiin kahdeksan yrityksen vastauksissa, jotka kokivat, että Turussa vallitseva vastuullisuutta arvostava yrityskulttuuri tukee paikallisten yritysten yhteistyötä ja ympäristövastuullisia hankkeita. Seitsemän yritystä mainitsi, että Turun markkinat ja asiakkaiden arvostus vastuullisuutta kohtaan ajavat heitä kehittämään yhä ekologisempia ja eettisesti tuotettuja ratkaisuja.

Kapitalismin ja vastuullisuuden yhdistäminen koetaan Turun alueella luonnolliseksi, sillä monet yritykset hyötyvät markkinoiden vaatimuksista ja alueen yrityskulttuurista, jossa yhdistyvät taloudellinen tehokkuus ja kestävän kehityksen arvot. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kuusi yritystä mainitsi paikallisten markkinoiden arvostavan vastuullisia tuotteita, mikä mahdollistaa hinnaltaan kestävämpien, mutta myös arvokkaampien tuotteiden myymisen.

Kysymys 18 käsittelee toimialojen erityispiirteitä ja haasteita kapitalismin ja vastuullisuusvaatimusten näkökulmasta. Useat toimialat kohtaavat samankaltaisia haasteita (kuva 12), vaikka ne ilmentyvät eri tavoin. Seitsemän yritystä mainitsi, että kustannustehokkuuden ja vastuullisuuden yhdistäminen on yksi merkittävimmistä haasteista. Esimerkiksi muotialalla ja kosmetiikka-alalla vastuullisten materiaalien ja eettisten raaka-aineiden käyttö voi nostaa tuotantokustannuksia, mikä on ristiriidassa asiakkaiden hintaherkkyyden ja hintakilpailun kanssa.

Viisi yritystä korosti (kuva 12) kilpailun ja tehokkuusvaatimusten tuomia paineita, jotka ovat erityisen läsnä kuljetus- ja jätehuoltoalalla. Näillä aloilla kapitalistinen tehokkuuden vaatimus tarkoittaa, että yritykset joutuvat tarkkaan harkitsemaan, kuinka paljon ne voivat investoida vastuullisuuteen, kuten vähäpäästöisiin ajoneuvoihin tai jätteenkäsittelyn parantamiseen, ilman että kustannukset kasvavat liikaa.

Neljä yritystä mainitsi erityisiä toimialakohtaisia sääntelyhaasteita (kuva 12). Rahoitusalalla esimerkiksi tiukentuvat läpinäkyvyysvaatimukset ja eettiset toimintaperiaatteet asettavat yrityksille merkittäviä vaatimuksia, jotka vaativat resursseja ja voivat olla erityisesti pk-yrityksille haastavia. Rahoitussektori kokee myös painetta huomioida vastuullisuus esimerkiksi sijoituspäätöksissään.

Kolme yritystä korosti myös vastuullisuuden ja kapitalismin välistä jännitettä (kuva 12) teknologian kehityksen ja investointien näkökulmasta. Rakennus- ja teknologia-aloilla vastuullisuus edellyttää usein uusien ympäristöystävällisten teknologioiden käyttöönottoa, mutta alkuinvestoinnit voivat olla korkeita, eikä niiden taloudellinen hyöty välttämättä näy välittömästi. Kolme yritystä nosti myös esiin vastuullisuuden vaikutuksen henkilöstöön ja työoloihin, erityisesti työvoimaintensiivisillä aloilla, kuten siivousalalla. Tässä vastuullisuuden vaatimus työntekijöiden oikeudenmukaisista

työoloista voi olla taloudellisesti haasteellista, mutta samalla tärkeä tekijä yrityksen pitkän aikavälin toimivuudelle ja imagolle.

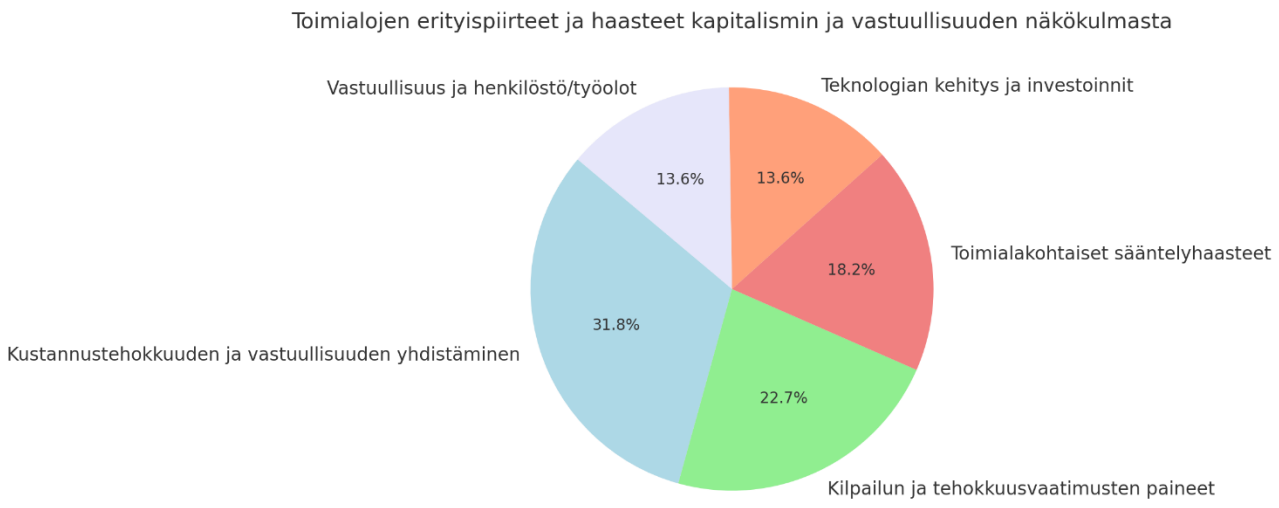

Kuva 11. Toimialojen erityispiirteet ja haasteet kapitalismin ja vastuullisuusvaatimusten näkökulmasta

Kysymys 19 tarkasteli yritysten näkemyksiä kapitalismin ja vastuullisuusvaatimusten välisestä tasapainottelusta sekä mahdollisia lisähuomioita aiheesta. Vastauksista käy ilmi (liite 7), että monet yritykset näkevät vastuullisuuden ja kapitalismin voivan tukea toisiaan, jos vastuullisuus nähdään pitkäaikaisena sijoituksena liiketoimintaan.

Viisi yritystä toi esiin, että vastuullisuuden integroiminen liiketoimintaan tuo kilpailuetua ja mahdollisuuksia. Useat vastaajat painottivat, että asiakkaiden ja sijoittajien kasvavat vaatimukset kestävien ja eettisten käytäntöjen osalta tekevät vastuullisuudesta entistä tärkeämmän tekijän pitkäaikaisessa menestyksessä. Yritykset kokevat, että panostukset vastuullisuuteen eivät ole vain kuluja, vaan ne vahvistavat brändiä, parantavat kilpailukykyä ja takaavat taloudellisen kannattavuuden pitkällä aikavälillä.

Neljä yritystä mainitsi, että kapitalismi ja vastuullisuus eivät ole välttämättä ristiriidassa, vaan niiden välinen yhteensopivuus voi luoda mahdollisuuksia. Erityisesti sähköalalla yritykset kokivat, että investoinnit uusiutuvaan energiaan ja ympäristöystävällisiin ratkaisuihin eivät pelkästään vähennä ympäristövaikutuksia, vaan tuovat myös taloudellisia hyötyjä, kuten kustannussäästöjä. Näiden vastausten perusteella vastuullisuutta voidaan toteuttaa tavalla, joka tuottaa pitkän aikavälin hyötyjä.

Kolme yritystä mainitsi vastuullisuuden olevan sijoitus tulevaisuuteen ja toi esiin, että jatkuva sopeutuminen uusiin odotuksiin ja sidosryhmien vaatimuksiin on välttämätöntä. Yritykset kokevat, että heidän on pidettävä toimintansa linjassa kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa ja pysyttävä ajan tasalla markkinoiden muutoksista.

Kaksi yritystä totesi, että kapitalismin ja vastuullisuuden tasapainottaminen on välillä haastavaa, mutta se voi myös olla palkitsevaa. Vastauksissa korostettiin, että tämä tasapaino vaatii yritykseltä jatkuvaa tarkastelua ja kykyä sopeutua. Eräs vastaaja kuvasi vastuullisuutta keinona luoda pitkäjänteistä arvoa, ei vain sääntelyvaatimuksena tai kulueränä.

Näistä vastauksista käy ilmi, että yritykset eri toimialoilla pyrkivät tasapainoilemaan kapitalististen vaatimusten, kuten tehokkuuden ja kustannusten hallinnan, sekä vastuullisuusvaatimusten, kuten ympäristöystävällisyyden ja eettisyyden, välillä. Jokainen ala kohtaa omanlaisiaan haasteita tässä tasapainottelussa, mutta yhteistä on, että vastuullisuus koetaan tärkeäksi osaksi liiketoimintastrategiaa, vaikkakin se vaatii usein lisäresursseja ja innovatiivisia ratkaisuja.

8.3 Trade-off -analyysin tulokset haastattelu- ja kyselyvastauksista

Tässä kappaleessa esitellään trade-off -analyysin tulokset, jotka perustuvat Turun pk-yritysten haastattelu- ja kyselyvastauksiin. Analyysi keskittyy arvioimaan, kumpaan suuntaan yritysten strategiat ja toimintatavat painottuvat: vastuullisuuteen vai kapitalismiin. Tulokset tarjoavat kattavan näkemyksen siitä, miten yritykset tasapainottelevat näitä kahta usein kilpailevaa ulottuvuutta liiketoiminnassaan. Kuten aikaisemmissakin kappaleissa, myös näiden vastausten tarkastelussa jätetään suostumuskysymys huomiotta, ja tarkastelu alkaa lomakkeen kysymyksestä kaksi, jota käsitellään ensimmäisenä kysymyksenä.

Kysymyksissä 1-11 ja 15-20 korkein mahdollinen pistemäärä kapitalismille on 75 pistettä ja vastuullisuudelle 75 pistettä (liite 8). Nämä pistemäärät tulevat, jos jokainen viidestätoista vastauksesta saa viisi pistettä kapitalismista ja/tai vastuullisuudesta. Viisi pistettä esimerkiksi kapitalismista tulee, jos kyselyvastauksessa painotetaa rahallisia tuottoja vihreiden valintojen yli. Jos tietyn kysymyksen jokainen vastaus painottuisi näin selkeästi kapitalismiin, saisi kapitalismi korkeimman mahdollisen pistemäärän eli 70 tai 75 pistettä riippuen vastasiko kyseiseen kysymykseen 14 vai 15 vastaajaa. Jos vastauksessa tuodaan esille esimerkiksi, että yritys pyrkii ottamaan vastuullisuuden aina välillä huomioon mutta taloudellinen menestys on kaikkein tärkeintä, saisi kapitalismi 5 pistettä ja vastuullisuus 3 pistettä, koska vastuullisuus mainittiin myös vastauksessa, mutta ei yhtä paljon kuin kapitalismi. Kysymyksissä 12-14 suurin mahdollinen pistemäärä kapitalismille on 70 pistettä ja vastuullisuudelle myös 70 pistettä. 70 pistettä tulee, jos jokainen 14 vastauksesta saa suurimman mahdollisen pisteluvun, eli viisi pistettä, koska näihin kysymyksiin jätti yksi vastaaja vastaamatta.

Alla esimerkkivastauksista tehty trade off -analyysi (taulukko 2), joka havainnollistaa miten tutkimuksen trade off -analyysi on tehty käytännössä. Taulukossa ei ole oikeita kyselyvastauksia, jotta vastaajien anonymiteetti säilyy eivätkä vastaajat ole tunnistettavissa tai yksilöitävissä vastauksista.

Taulukko 2. Trade-off -analyysi esimerkkivastauksista

Trade-off -analyysi				
Kysymys	Esimerkkivastaus	Kapitalistiset Periaatteet (1-5)	Vastuullisuus (1-5	Pisteytyksen perustelu
1. Mitä vastuullisuus merkitsee yrityksellenne käytännössä ja miten se ilmenee yrityksenne päivittäisessä toiminnassa?	"Vastuullisuus tarkoittaa meille eettisten periaatteiden noudattamista kaikessa toiminnassa ja resurssien käytössä. Käytämme ainoastaan kestävästi tuotettuja raaka-aineita ja kierrätämme jätteet."	1	5	Vastuullisuus korostuu vastauksessa, kapitalistiset periaatteet eivät näy selkeästi.
2. Miten sosiaalinen vastuu, taloudellinen vastuu ja ympäristövastuu sekä näistä raportoiminen ilmenee yrityksessänne?	"Raportoimme vuosittain taloudelliset tuloksemme ja ympäristövaikutuksemme sidosryhmillemme. Pyrimme jatkuvaan parantamiseen ja	2	5	Taloudellinen raportointi mainitaan, mutta vastuullisuus on selkeästi painotettu.
3. Kuinka keskeisenä pidätte kapitalistisia periaatteita yrityksenne strategiassa ja päivittäisessä toiminnassa?	"Kapitalistiset periaatteet, kuten voitontavoittelu ja markkinakilpailu, ovat keskeisiä liiketoimintamme kannattavuuden varmistamisessa. Kuitenkin pyrimme tasapainottamaan nämä tavoitteet vastuullisuuden kanssa."	4	3	Kapitalistiset periaatteet ovat selkeästi esillä, mutta vastuullisuutta ei unohdeta.
4. Miten määrittelette menestyksen yrityksenne kontekstissa?	"Menestys tarkoittaa meille sekä taloudellista että yhteiskunnallista vaikutusta. Haluamme kasvattaa liikevaihtoamme samalla kun edistämme paikallista yhteisöä."	3	4	Taloudellinen menestys ja yhteiskunnallinen vaikutus yhdistyvät, mutta vastuullisuus on hieman painotetumpi.
5. Mitkä tekijät vaikuttavat kapitalismin vs. vastuullisuuden priorisointiin?	"Asiakkaamme arvostavat vastuullisia toimintatapoja, mikä ohjaa meitä painottamaan ympäristövastuuta voitontavoittelun ohella."	2	4	Kapitalismi on läsnä, mutta vastuullisuus on selvästi tärkeämpi tekijä asiakasodotusten vuoksi.

Kapitalismin ja vastuullisuuden välinen trade-off ilmenee selvästi yritysten strategisissa valinnoissa. Analyysin avulla voidaan havaita, missä määrin yritykset ovat valmiita uhraamaan lyhyen aikavälin taloudelliset hyödyt pitkän aikavälin kestävyyden ja yhteiskuntavastuun nimissä. Samoin, se valaisee päätöksiä, joissa yritykset mahdollisesti luopuvat välittömästä taloudellisesta voitosta edistääkseen ympäristön suojelua ja sosiaalista hyvinvointia. Tämä kappale tarkastelee myös päinvastaisia tilanteita, joissa kapitalistiset tavoitteet ohjaavat yritysten toimintaa, jättäen vastuullisuuden vähemmälle huomiolle.

Käyttämällä kvantitatiivista, eli määrällistä, pisteytysmallia vastausten arvioinnissa, analyysi auttaa mahdollisimman objektiivisesti mittaamaan kummankin ulottuvuuden painoarvoa yritysten päätöksenteossa. Tämän seurauksena voimme paremmin ymmärtää, millaisia kompromisseja yritykset tekevät ja mitä ne mahdollisesti menettävät valitessaan toisen strategisen suunnan toisen sijaan.

Ensimmäisessä kysymyksessä (kuva 13) keskityttiin vastuullisuuden merkitykseen yrityksille ja sen ilmenemiseen niiden toiminnassa, missä vastuullisuus sai hyvin korkean 70 pisteen arvon. Tämä korostaa, että vastuullisuus ei ole vain ylimääräinen lisä yritystoiminnassa, vaan keskeinen osa yrityksen identiteettiä, brändiä ja kulttuuria, joka ilmenee esimerkiksi ympäristöystävällisten

vaihtoehtojen suosimisena. Kapitalismi, vaikka se sai alhaisemman 45 pisteen tuloksen, osoittaa, että taloudelliset tavoitteet eivät ole yhtä korostetussa roolissa kuin vastuullisuus, mutta ovat silti olennainen osa yritysten perusrakennetta.

Toisessa kysymyksessä tutkittiin, (kuva 13) miten sosiaalinen, taloudellinen ja ympäristövastuu ilmenee yrityksissä ja kuinka niistä raportoidaan. Jälleen vastuullisuuden korkea pistemäärä, 70 pistettä, osoittaa, että yritykset ovat sitoutuneita vastuullisuuden kaikkiin ulottuvuuksiin. He eivät ainoastaan toteuta vastuullisuutta, vaan myös raportoivat aktiivisesti siitä sidosryhmilleen, mikä osoittaa läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden integroinnin syvyyden yrityksen operatiivisessa toiminnassa. Kapitalismi, joka sai 52 pistettä, viittaa siihen, että taloudellinen vastuu ja sen raportointi ovat myös merkittäviä, mutta eivät yhtä korostettuja kuin vastuullisuuden raportointi.

Kolmannessa kysymyksessä (kuva 13) keskustelu kääntyi kapitalististen periaatteiden merkitykseen yritysten strategiassa ja toiminnassa, missä kapitalismi sai korostetun 71 pisteen tuloksen. Tämä kertoo, että yritykset arvostavat ja korostavat voimakkaasti kapitalistisia arvoja, kuten markkinakilpailua, voitontavoittelua ja kasvua, jotka ovat elintärkeitä yritysten selviytymiselle ja menestymiselle kilpailukykyisillä markkinoilla. Vastuullisuuden alhaisempi 45 pisteen tulos tässä kysymyksessä osoittaa, että vaikka vastuullisuus on tärkeä osa yritysten toimintaa, kapitalistiset arvot ovat tässä kontekstissa vallitsevia.

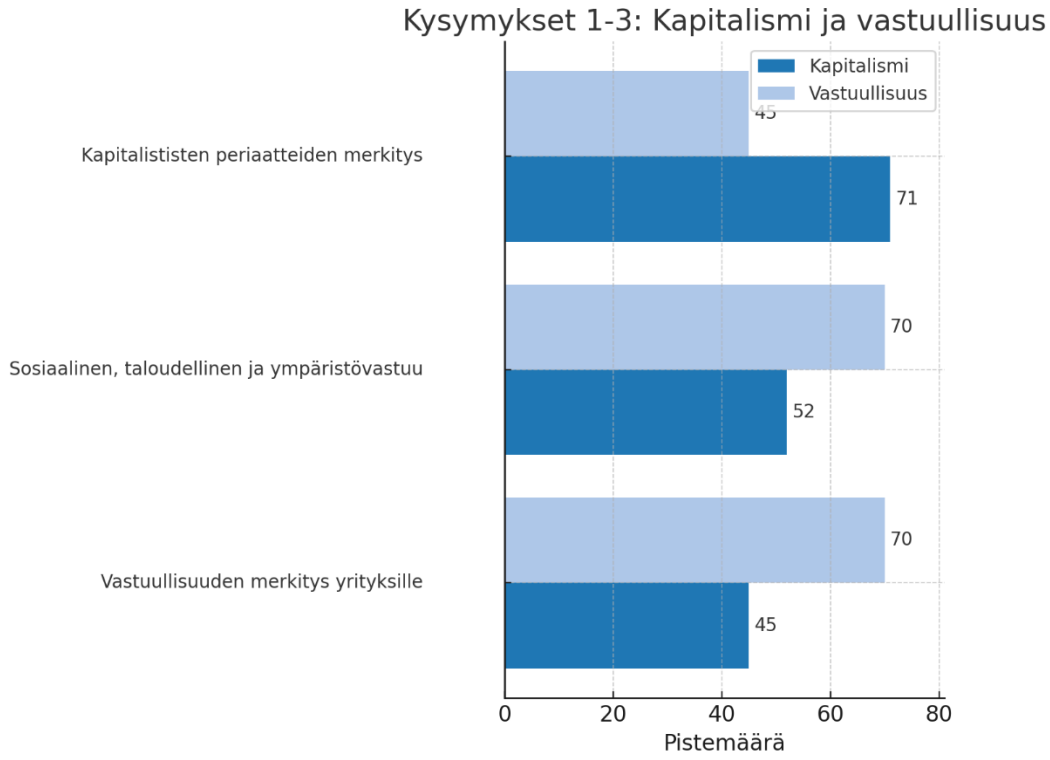

Kuva 12. Kysymysten 1-3 pisteytys trade-off -analyysin pohjalta

Neljännessä kysymyksessä keskityttiin siihen, miten yritykset määrittelevät menestyksen ja kuinka ne löytävät tasapainon taloudellisten ja vastuullisuuteen liittyvien tavoitteiden välillä (kuva 14). Kapitalismille annettiin 66 pistettä ja vastuullisuudelle 62, mikä osoittaa, että yritykset pyrkivät aktiivisesti löytämään tasapainon taloudellisten ja vastuullisuuteen liittyvien tavoitteiden välillä. Tämä tasapaino heijastaa yritysten pyrkimystä navigoida nykyaikaisen liiketoimintaympäristön monimutkaisuudessa, missä taloudellinen menestys ja vastuullisuus eivät ole toisensa poissulkevia, vaan toisiaan täydentäviä tekijöitä.

Viidennessä kysymyksessä (kuva 14) pohdittiin kapitalismin ja vastuullisuuden välisen priorisoinnin tekijöitä yrityksissä. Pisteet olivat myös lähes tasaiset: kapitalismille 56 ja vastuullisuudelle 54 pistettä. Tämä korostaa sitä, että yritykset näkevät molemmat arvot olennaisina strategisessa suunnittelussaan, mikä on keskeistä myös sidosryhmäsuhteiden hallinnalle.

Kuudennessa kysymyksessä käsiteltiin asiakasodotusten vaikutusta yrityksen vastuullisuusstrategioihin. Kysymyksessä vastuullisuus korostui (kuva 14) saaden 70 pistettä, kun taas kapitalismi sai 58 pistettä. Tämä osoittaa, että vastuullisuuden näkökohdat, kuten ympäristöystävällisyys ja sosiaalinen vastuu, ovat olennainen osa yritysten strategiaa ja markkinointia. Asiakkaat ja muut sidosryhmät odottavat yrityksiltä vastuullista toimintaa, mikä vaikuttaa yritysten kykyyn pysyä kilpailukykyisinä ja innovatiivisina markkinoilla. Korkea vastuullisuuden pistemäärä viittaa myös siihen, että yritykset näkevät sen keskeisenä osana pitkäaikaista arvonluontiaan, mikä tukee niiden brändin kestävyyttä ja asiakassuhteita.

Seitsemännessä kysymyksessä tarkasteltiin, miten markkinapaineet ohjaavat yrityksen vastuullisuuskäytäntöjä (kuva 14). Kysymyksessä kapitalismi sai 62 pistettä ja vastuullisuus 57 pistettä. Vastauksissa korostui yritysten mukautuminen asiakkaiden kysyntään vastuullisemmista tuotteista ja palveluista, mikä tuo samalla yrityksille tuottoja varsinkin jos alkusijoitukset viherinvestointeihin eivät ole suuria.

Kuva 13. Kysymysten 4-7 pisteytys trade-off -analyysin pohjalta

Kahdeksannessa kysymyksessä pohdittiin lainsäädännöllisiä haasteita ja mahdollisuuksia (kuva 15), jotka yritykset kohtaavat pyrkiessään tasapainottamaan kapitalistisia tavoitteita ja vastuullisuusvaatimuksia. Vastuullisuus sai huomattavan 72 pistettä, kapitalismin jäädessä 58 pisteeseen. Tämä kertoo, että vastuullisuus on noussut entistä tärkeämmäksi elementiksi yritysten toiminnassa, erityisesti kun otetaan huomioon lainsäädännön tiukentuvat vaatimukset ja markkinoiden kasvavat odotukset. Yritykset ovat sitoutuneet raportoimaan vastuullisuustoimistaan laajasti, mikä osoittaa vastuullisuuden integroitumisen syvälle yrityskulttuuriin ja operatiiviseen toimintaan. Tämä korkea pistemäärä myös heijastaa, että vastuullisuus on yhä enemmän nähty investointina, joka tuottaa pitkällä aikavälillä sekä taloudellista että sosiaalista arvoa.

Yhdeksännessä kysymyksessä (kuva 15) käsiteltiin pk-yritysten kohtaamia suurimpia haasteita vastuullisuuden toteuttamisessa. Kapitalismi sai 54 pistettä ja vastuullisuus 46 pistettä, mikä osoittaa näiden kahden ulottuvuuden välistä kilpailua yritysten resursseista ja huomiosta. Vaikka kapitalismi edelleen ohjaa yrityksiä voitontavoitteluun ja markkinaosuuden kasvattamiseen, vastuullisuuden alhaisemmat pisteet paljastavat haasteet, joita yritykset kohtaavat vastuullisuuden täysimittaisessa toteuttamisessa. Tämä voi johtua resurssien rajallisuudesta, markkinapaineista tai asiakkaiden ristiriitaisista odotuksista, jotka vaativat yrityksiltä jatkuvaa sopeutumista ja innovointia sekä kapitalististen että vastuullisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kymmenennessä kysymyksessä keskityttiin päätöksiin, joissa kapitalismi ja vastuullisuus asettuvat vastakkain (kuva 15), ja miten yritykset punnitsevat taloudellisten hyötyjen ja vastuullisuusvaatimusten välisiä kompromisseja. Vastauksissa yritykset painottivat voimakkaasti vastuullisuutta, mikä näkyi 64 pisteessä vastuullisuudelle verrattuna 55 pisteeseen kapitalismille. Tämä osoittaa, että yritykset arvostavat pitkäaikaista mainetta ja asiakassuhteita yli lyhytaikaisten taloudellisten hyötyjen. Vastuullisuuden korostaminen näissä valinnoissa auttaa yrityksiä rakentamaan kestävää luottamusta asiakkaidensa ja muiden sidosryhmien keskuudessa, mikä on tärkeää brändin identiteetin vahvistamisessa ja markkina-aseman parantamisessa pitkällä tähtäimellä.

Yhdestoista kysymys käsitteli tärkeimpiä tekijöitä (kuva 15), jotka motivoivat yrityksiä kestävän liiketoiminnan kehittämiseen. Yritykset korostivat, että vaikka ympäristöystävälliset vaihtoehdot saattavat olla kalliimpia lyhyellä aikavälillä, niiden tarjoamat pitkän aikavälin säästöt energiakustannuksissa ja polttoainekuluissa ovat merkittäviä. Vastuullisuuden 63 pistettä osoittaa yritysten sitoutumista kestäviin investointeihin, kun taas kapitalismin 54 pistettä viittaa taloudellisten tavoitteiden tärkeyteen, mutta niiden alisteisuuteen vastuullisuustavoitteille tässä kontekstissa.

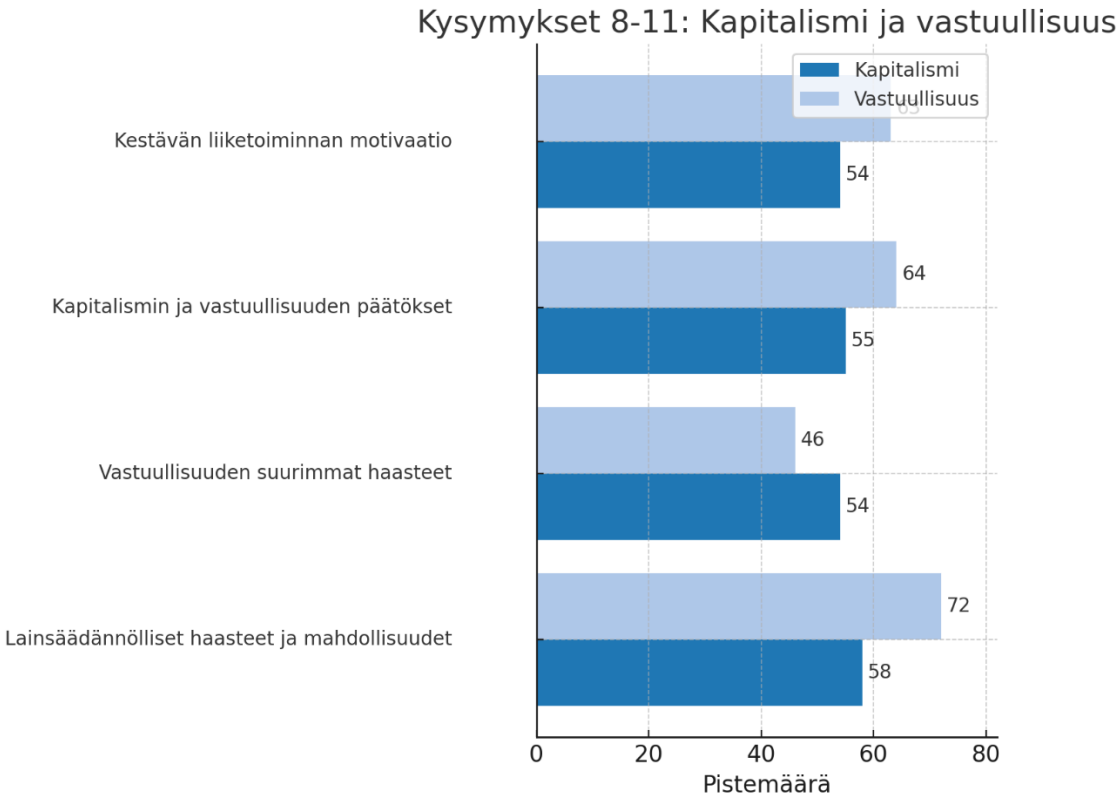

Kuva 14. Kysymysten 8-11 pisteytys trade-off -analyysin pohjalta

Kahdennessatoista kysymyksessä (kuva 16) yritykset arvioivat sidosryhmien odotuksia ja niiden vaikutusta päätöksiin, missä kapitalismi sai 60 pistettä ja vastuullisuus 64 pistettä. Yritykset

tunnistavat sidosryhmien, kuten asiakkaiden ja työntekijöiden, odotukset keskeisiksi vastuullisuus-päätöksissä. Tämä heijastaa yritysten pyrkimystä vastata yhteiskunnallisiin odotuksiin ja säilyttää hyvä maine sidosryhmien silmissä, mikä tukee pitkän aikavälin liiketoimintaa ja kestävää kasvua.

Kolmannessatoista kysymyksessä keskusteltiin käytännön toimenpiteistä ja strategioista (kuva 16), joita yritykset ovat toteuttaneet taloudellisen menestyksensä ja vastuullisuusvaatimusten välisen tasapainon saavuttamiseksi. Vastauksissa nähtiin kapitalismin painotuksen nousu 61 pisteeseen, kun vastuullisuus sai 50 pistettä. Tästä voidaan päätellä, että varsinkin yritysten päivittäisessä toiminnassa kapitalistiset arvot kuten markkinakilpailun edistäminen ja voitontavoittelu ovat edelleen keskeisiä, vaikka yritykset myös tiedostavat vastuullisuuden merkityksen.

Neljännessätoista kysymyksessä pohdittiin, millaisia haasteita yritykset kohtaavat (kuva 16) sovittaessaan yhteen taloudelliset tavoitteet ja vastuullisuusvaatimukset. Kysymyksessä sekä kapitalismi että vastuullisuus saivat tasapainoiset pisteet, 57 ja 58 pistettä. Yritykset kertovat pyrkivänsä löytämään keinoja, joilla taloudellinen tehokkuus ja vastuullisuus voivat tukea toisiaan, esimerkiksi optimoimalla toimitusketjuja ja siirtymällä ympäristöystävällisiin materiaaleihin ja prosesseihin.

Viidennessätoista kysymyksessä käsiteltiin, miten resurssien saatavuus, kuten rahoitus, teknologia, henkilöstö ja aika, vaikuttaa yrityksen kykyyn toteuttaa vastuullisuustoimenpiteitä (kuva 16). Kapitalismi sai 67 pistettä ja vastuullisuus 65 pistettä. Tämä korostaa yritysten kykyä integroida vastuullisuus osaksi liiketoimintaa niin, että se tukee taloudellista menestystä ja kestävää kehitystä.

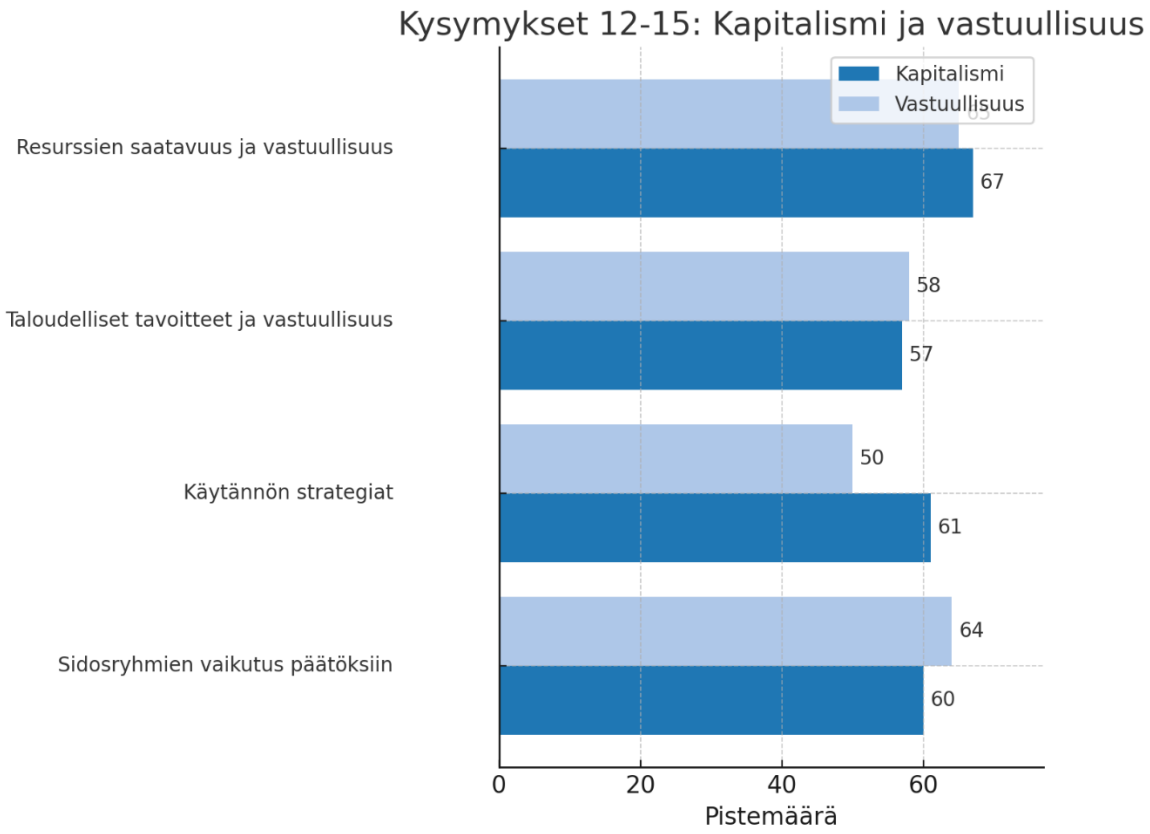

Kuva 15. Kysymysten 12-15 pisteytys trade-off -analyysin pohjalta

Kuudennessatoista kysymyksessä keskityttiin Turun alueellisiin ominaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin yritysten kapitalismiin ja vastuullisuuteen liittyvissä strategioissa (kuva 17). Kapitalismi sai tässä 66 pistettä ja vastuullisuus 58 pistettä. Tulokset osoittavat, että vaikka kapitalistiset periaatteet, kuten markkinakilpailu ja tehokkuus, ovat alueellisesti merkittäviä, vastuullisuus on myös tärkeä osa yritysten toimintaa. Alueen logistiset edut, kuten sataman läheisyys ja hyvät liikenneyhteydet, tukevat tehokasta kaupankäyntiä ja toimivat kapitalististen tavoitteiden hyväksi, mutta myös vastuullisuuden vaatimukset ovat merkittävässä roolissa, kuten paikallisten ympäristösäännösten noudattaminen ja alueellisten kestävyystavoitteiden huomioiminen.

Seitsemännessätoista kysymyksessä tarkasteltiin, miten Turun alueen erityispiirteet, kuten taloudellinen rakenne ja logistiset yhteydet, vaikuttavat yrityksien toimintaan (kuva 17). Vastuullisuus sai huomattavasti korkeammat pisteet, 70, kun taas kapitalismi jäi 57 pisteeseen. Tämä korostaa Turun alueen vahvaa vastuullisuuskulttuuria, jossa ympäristöarvot ja kestävä kehitys ovat keskeisessä asemassa. Yritykset kokevat, että alueellinen yrityskulttuuri ja yhteisöllisyys tukevat vastuullisuutta, ja että paikallinen markkina arvostaa ja odottaa yrityksiltä vastuullista toimintaa. Tämä on johtanut siihen, että yritykset investoivat kestäviin teknologioihin ja prosesseihin, jotta ne voivat vastata sekä asiakkaiden että lainsäädännön vaatimuksiin.

Kahdeksannessatoista kysymyksessä (kuva 17) käsiteltiin, miten alueellinen yrityskulttuuri ja Turun markkinat vaikuttavat kapitalismin ja vastuullisuuden ilmentymiin yrityksissä. Kysymyksessä kapitalismi sai 67 pistettä ja vastuullisuus 59 pistettä. Tässä yritykset korostivat, kuinka ne yrittävät sovittaa yhteen kustannustehokkuutta ja vastuullisuutta, mikä voi olla haasteellista erityisesti toimialoilla, joilla kustannuspaineet ovat korkeat, kuten kuljetus- ja valmistusteollisuudessa. Toimialakohtaiset erityispiirteet ja haasteet, kuten korkeat aloitusinvestoinnit uusiin teknologioihin tai vastuullisiin materiaaleihin, vaikuttavat yritysten kykyyn toteuttaa vastuullisuutta kustannustehokkaasti.

Yhdeksännessätoista kysymyksessä pohdittiin, mitä erityispiirteitä tai haasteita eri toimialoilla on kapitalismin ja vastuullisuusvaatimusten näkökulmasta (kuva 17). Kapitalismi sai 54 pistettä ja vastuullisuus 58 pistettä, mikä osoittaa, että yritykset näkevät näiden kahden tavoitteen olevan yhteensopivia ja tukevan toisiaan monella alalla, jos vastuullisuus nähdään pitkäaikaisena sijoituksena liiketoimintaan. Yritykset korostavat, että vastuullisuuden integroiminen liiketoimintastrategioihin ei ainoastaan paranna brändiä ja asiakassuhteita, vaan myös vahvistaa kilpailukykyä ja avaa uusia markkinamahdollisuuksia. Asiakkaiden ja sijoittajien kasvavat odotukset vastuullisuudesta tekevät siitä keskeisen tekijän yritysten pitkäaikaisessa menestyksessä. Yritykset painottavat, että vastuullisuusinvestoinnit tuottavat merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä pitkällä aikavälillä, ja näin ollen niiden integrointi on strateginen valinta, joka tukee kapitalistisia tavoitteita, kuten kannattavuuden ja markkinaosuuden kasvua.

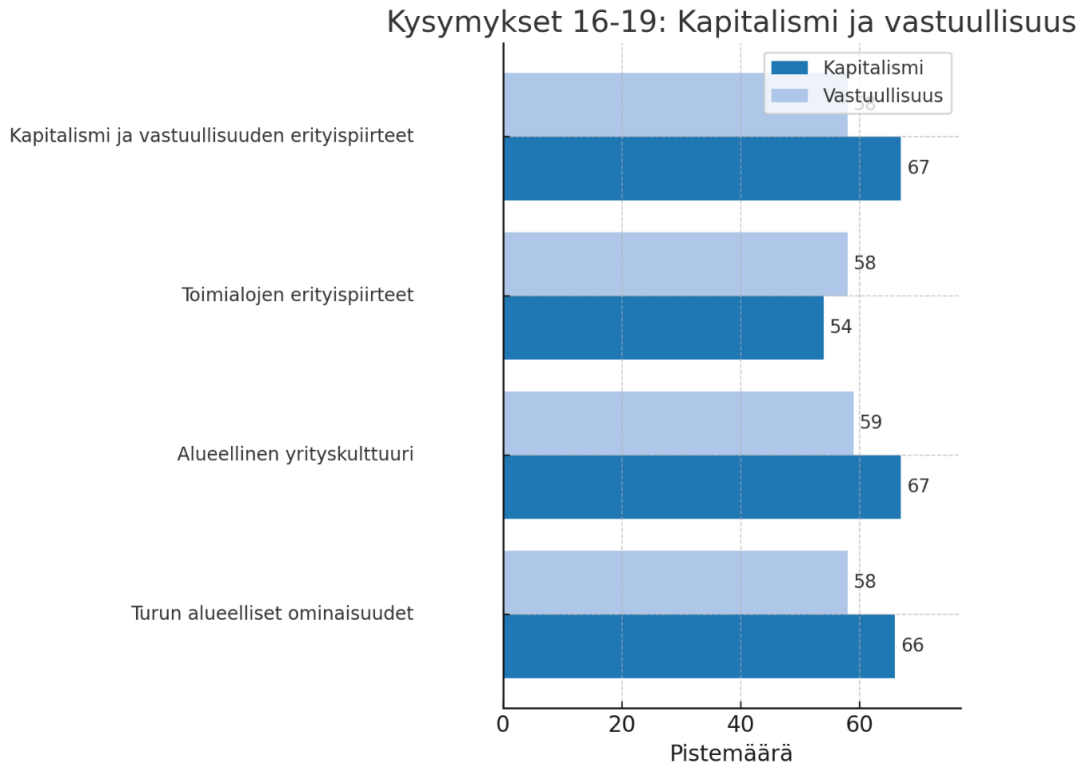

Kuva 16. Kysymysten 16-19 pisteytys trade-off -analyysin pohjalta

Trade-off -analyysissä Turun pk-yritysten vastausten analyysi osoittaa, kuinka yritykset tasapainottavat vastuullisuuden ja kapitalismin vaatimuksia liiketoiminnassaan. Erityisesti kahdeksas kysymys, jossa vastuullisuus sai 72 pistettä, korostaa yritysten sitoutumista ympäristönsuojeluun ja sosiaalisen vastuun kantamiseen. Tämä ei ainoastaan kuvasta sääntelyn ja markkinapaineiden vaikutusta vaan myös sisäistä arvojohtoista päätöksentekoa. Vastuullisuuden korkeat pisteet heijastavat yritysten strategista näkemystä ja ymmärrystä siitä, että kestävä kehitys on pitkän aikavälin menestyksen kannalta välttämätöntä.

Toisaalta kolmannessa kysymyksessä kapitalismi sai 71 pistettä, mikä osoittaa, että voiton maksimointi, markkinakilpailu ja kasvu ovat yhä keskeisiä yritysten selviytymiselle ja menestykselle dynaamisilla ja kilpailuhenkisillä markkinoilla. Tämä kuvastaa, että vaikka vastuullisuus on tärkeää, perinteiset liiketoiminnan periaatteet eivät ole kadonneet mihinkään. Ne ovat edelleen elintärkeitä yrityksen taloudellisen vakauden ja kasvun varmistamisessa.

Sen sijaan yhdeksännessä kysymyksessä vastuullisuuden saamat alhaiset pisteet, 46, paljastavat haasteita vastuullisuuden toteuttamisessa pk-yrityksissä. Resurssien niukkuus ja taloudellisen hyödyn tavoittelu asettavat esteitä vastuullisuuden täysimittaiselle integroinnille liiketoimintaan. Tämä nostaa esiin kysymyksen siitä, kuinka pk-yritykset voivat löytää keinoja vastuullisuuden ja kapitalismin yhteensovittamiseen, kun molemmat vaativat huomiota ja resursseja.

Kolmastoista kysymys, jossa kapitalismi sai 50 pistettä, osoittaa puolestaan, että yritykset painottavat yhä enemmän vastuullisuutta strategisissa valinnoissaan, mikä saattaa syrjäyttää joitakin kapitalistisia tavoitteita, kuten voiton maksimoinnin. Näin ollen Turun pk-yritykset osoittavat, että vaikka kapitalistiset periaatteet ovat edelleen tärkeitä, vastuullisuuden integroiminen yrityksen toimintaan voi tarjota strategista etua ja vastata laajempiin yhteiskunnallisiin odotuksiin. Yritykset, jotka onnistuvat löytämään tasapainon näiden kahden välillä, eivät ainoastaan paranna kilpailukykyään vaan myös rakentavat kestävää arvoa pitkällä tähtäimellä.

8.4 Tulosten tarkastelu

Työn tavoitteena oli tutkia Turun alueen pk-yritysten kykyä yhdistää kapitalistinen toiminta ja yhteiskunnallinen vastuu. Tavoitteena oli myös selvittää, miten pk-yritykset sopeutuvat nopeasti muuttuvaan markkina- ja yhteiskuntaympäristöön. Tavoitteet saavutettiin, sillä tutkimus tuotti selkeät havainnot yritysten kyvystä integroida näitä elementtejä toimintaansa ja osoitti, kuinka yritykset ovat kehittäneet innovatiivisia ratkaisuja haasteisiin. Tutkimuksen päätulokset osoittivat, että Turun alueen pk-yritykset eivät ainoastaan selviydy, vaan myös kukoistavat haasteellisissa olosuhteissa innovoinnin ja resurssien tehokkaan käytön kautta. Tulokset myös haastoivat aiemmat käsitykset pk-yritysten rajoitetuista mahdollisuuksista kasvuun ja kehitykseen.

Turun alueen pk-yrityskenttä on monipuolinen ja kattaa laajan kirjon eri toimialoja. Teoriassa pk-yritysten merkitys alueen taloudelle korostetaan voimakkaasti, sillä ne luovat suuren osan alueen työpaikoista ja innovaatioista. Turun alueelle tyypillistä on korkea yrittäjyysaste ja dynaaminen startup-ekosysteemi, joka tukee uusien innovatiivisten yritysten syntyä. (ks. 2) Dokumenttianalyysissä tuli esille, että alueen pk-yritykset ovat joustavia ja sopeutuvaisia muuttuviin markkinatilanteisiin, mutta kärsivät myös resurssipulasta ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteista. Haastattelu-vastaukset vahvistavat, että paikalliset yrittäjät kokevat alueellisen yhteistyön ja verkostoitumisen olennaiseksi menestykselleen, ja trade-off -analyysissä korostuu, kuinka tärkeää on löytää tasapaino kasvun tavoittelemisen ja resurssien rajallisuuden välillä. Yritykset kamppailevat päätöksissään usein lyhyen aikavälin rahoitustarpeiden ja pitkäaikaisen kehityksen välillä.

Kappaleen 2 teorian mukaan kapitalismi on ollut myös keskeinen voima Turun talouden kehityksessä, edistäen teollistumista ja siirtymistä palvelukeskeiseen talouteen. Globalisaatio ja teknologian kehitys ovat tuoneet mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita, jotka vaativat yrityksiltä nopeaa sopeutumista ja innovointia. Haastattelut ja dokumenttianalyysi paljastavat, että Turun yritykset ovat aktiivisesti mukautuneet näihin muutoksiin panostamalla kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen, mikä näkyy uusissa liiketoimintamalleissa ja tuoteinnovaatioissa. Trade-off -analyysi osoittaa, että yritykset pyrkivät tasapainottamaan kapitalismin ja vastuullisuuden tavoitteita strategioissaan, mikä ilmenee niiden pyrkimyksessä löytää uusia keinoja yhdistää taloudellinen menestys ja yhteiskunnallinen vastuu.

Kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset ovat olennainen osa globalisaation vaikutuksia. Teoriassa tarkastellaan, kuinka globalisaatio muuttaa yhteiskunnallisia normeja ja arvoja, mikä vaatii yrityksiltä uudenlaista lähestymistapaa markkinointiin ja brändäykseen. Haastatteluista ilmenee, että Turun yritykset pyrkivät aktiivisesti mukautumaan kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja yhteiskunnallisiin odotuksiin. Dokumenttianalyysi tukee käsitystä, että yritykset integroivat vastuullisuuden ja monikulttuurisuuden ymmärryksen osaksi liiketoimintaansa. Trade-off -analyysi osoittaa, että yritykset suhtautuvat kulttuurisiin odotuksiin vakavasti ja pyrkivät samalla turvaamaan kilpailukykynsä globaalilla tasolla. (ks. 2)

Kapitalismin uudet haasteet, kuten teknologian nopea kehitys, ympäristöhaasteet ja demografiset muutokset, vaativat yrityksiltä jatkuvaa sopeutumista ja innovatiivisuutta. Teoriassa näitä haasteita käsitellään laajasti, korostaen tarvetta yritysten strategioiden jatkuvalle päivittämiselle. Haastattelut osoittavat, että Turun yritykset ovat tietoisia näistä haasteista ja pyrkivät proaktiivisesti löytämään ratkaisuja, jotka tukevat sekä taloudellista kasvua että ympäristön suojelua. Dokumenttianalyysi vahvistaa, että yritykset investoivat resursseja innovaatioihin, jotka edistävät kestävää kehitystä. Trade-off -analyysi tuo esiin, että yritykset eivät tingi taloudellisesta kannattavuudesta, mutta ne

ovat valmiita mukauttamaan toimintansa vastaamaan vastuullisuuden vaatimuksiin. Tämä mukautuminen on osoitus siitä, että yritykset pystyvät vastaamaan ajan tuomiin haasteisiin menettämättä strategista ketteryyttään. (ks. 2)

Palvelusektorin kasvu on myös olennainen osa Turun taloudellista kehitystä. Teoriassa kuvataan, miten palvelualat, kuten matkailu, koulutus ja terveyspalvelut, ovat muodostuneet kaupungin talouden uusiksi tukipilareiksi. Haastattelut paljastavat, että palveluyritykset investoivat innovaatioihin ja kestävän kehityksen mukaisiin toimintatapoihin vastatakseen muuttuvien markkinoiden vaatimuksiin. Dokumenttianalyysi tukee näkemystä, että palvelusektorin yritykset pyrkivät olemaan etunenässä vastuullisuudessa, mikä ilmenee niiden pyrkimyksissä tarjota eettisesti kestäviä ja ympäristöystävällisiä palveluita. Trade-off -analyysin mukaan yritykset näkevät kapitalismin ja vastuullisuuden tavoitteet suurilta osin yhteensopivina, ja ne pyrkivät löytämään tasapainon taloudellisen kasvun ja yhteiskunnallisen vastuun välillä. (ks. 2)

Vaikka teollisuuden perinteinen rooli Turun taloudessa on muuttunut, se on edelleen tärkeä osa kaupungin talouselämää. Teoriassa keskitytään teollisuuden muutokseen perinteisestä valmistuksesta korkean teknologian ja vihreän teknologian aloihin. Haastattelut vahvistavat, että Turun teollisuusyritykset ovat investoineet merkittävästi uusiin teknologioihin ja kestävän kehityksen mukaisiin prosesseihin. Dokumenttianalyysi paljastaa, että yritykset näkevät nämä investoinnit välttämättöminä pysyäkseen kilpailukykyisinä globaalilla areenalla. Trade-off -analyysin mukaan yritysten strategisissa päätöksissä korostuukin usein pitkän aikavälin kestävyyden painottaminen taloudellisten hyötyjen sijaan, sillä vanhat toimintatavat eivät ole enää nykyään kestäviä liiketoiminnassa.

Kappaleen 3 teoriassa kapitalismi nähdään tehokkaana keinona edistää innovaatioita ja taloudellista kasvua, tarjoten yrityksille mahdollisuuden kilpailla vapaasti, mikä johtaa usein tuotteiden ja palveluiden kehittymiseen. Kapitalistisen toimintaympäristön muutokset ovat jatkuvia ja vaikuttavat suuresti pk-yritysten strategioihin. Dokumenttianalyysi tukee tätä näkemystä ja osoittaa, että kapitalismin periaatteet – erityisesti kilpailu, innovaatio ja tehokkuus – ovat ratkaisevia pk-yritysten markkinakelpoisuuden ja selviytymisen kannalta. Toisaalta haastatteluissa yritysjohtajat tunnistavat kapitalismin sekä mahdollisuutena että haasteena: se kannustaa innovaatioihin mutta asettaa paineita jatkuvaan tehokkuuteen ja kustannusten hallintaan. (ks. 3.1)

Pk-yritykset joutuvat sopeutumaan nopeasti muuttuviin markkinadynamiikkoihin pysyäkseen kilpailukykyisinä, mikä dokumenttianalyysin mukaan voi olla haastavaa mutta myös luoda merkittäviä kasvumahdollisuuksia. Trade-off -analyysi paljastaa, että kapitalismin vaatimus jatkuvasta kasvusta saattaa olla ristiriidassa kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa, ja pk-yritykset joutuvatkin jatkuvasti arvioimaan kustannustehokkuuttaan ja markkina-asemaansa säilyttääkseen kilpailuetunsa muuttuvassa toimintaympäristössä. (ks. 3.1)

Kapitalismin haasteet pk-yrityksille ovat moninaisia. Teoriaosuudessa mainitaan, että pk-yritykset kohtaavat usein rahoitus- ja skaalautumishaasteita kapitalistisessa taloudessa, jossa suuret yritykset voivat hallita markkinoita (ks. 3.3 ja 3.4). Dokumenttianalyysissä korostetaan, että vaikka pk-yritykset ovat ketteriä ja sopeutumiskykyisiä, niiden resurssirajoitukset voivat estää niitä saavuttamasta täyttä potentiaaliaan. Haastatteluissa yritysjohtajat ilmaisevat huolensa siitä, että kilpailupaineet voivat joskus pakottaa tekemään kompromisseja laadussa ja työntekijöiden hyvinvoinnissa. Trade-off -analyysin mukaan pk-yritysten on ratkaistava, kuinka ne voivat säilyttää kilpailukykynsä ja samalla toteuttaa kasvua ja eettisiä periaatteita ilman, että joutuvat tinkimään arvoistaan.

Teoriassa vastuullisuus nähdään keinona rakentaa kestävämpää liiketoimintaa ja parantaa yrityksen mainetta (ks. 4.1). Tämä erityisesti pk-yrityksiin kohdistuva paine näkyy dokumenttianalyysissä, jonka mukaan vastuullisuuden integroiminen jokapäiväiseen toimintaan on haasteellista rajallisten resurssien vuoksi. Haastattelut ja trade-off -analyysi vahvistavat tämän: yritysjohtajat tunnistavat vastuullisuuden arvon ja pyrkivät aktiivisesti edistämään sitä, vaikka kohtaavat esteitä, kuten korkeat kustannukset ja monimutkaiset säännökset.

Yritysvastuullisuus kattaa osa-alueet, kuten ympäristö-, sosiaalisen ja taloudellisen vastuun, jotka teoriassa esitetään keskeisiksi yrityksen ydinprosesseissa. Näiden osa-alueiden integrointi voi vahvistaa yrityksen markkina-asemaa ja parantaa suhteita sidosryhmiin (ks. 4.2). Dokumenttianalyysi osoittaa, että pk-yritykset ovat entistä tietoisempia vastuullisuuden merkityksestä, mutta käytännön toteutus jää toisinaan puutteelliseksi resurssien puutteen vuoksi. Haastattelut tukevat tätä havaintoa: yritysjohtajat ilmaisevat halunsa edistää vastuullisuutta, mutta nostavat esiin käytännön haasteet, kuten taloudellisten realiteettien vuoksi vaadittavan priorisoinnin. Trade-off -analyysi kuvaa yritysten arviointiprosessia siitä, kuinka vastuullisuusinvestointeja voidaan tehdä siten, että ne tukevat pitkän aikavälin kestävyyttä vaarantamatta lyhyen aikavälin taloudellista tilannetta.

Yritysten motivaatiot vastuullisuuteen vaihtelevat ja voivat olla peräisin joko sisäisistä tekijöistä, kuten arvoista ja yrityskulttuurista, tai ulkoisista vaikutteista, kuten markkinapaineista, kuluttajien vaatimuksista ja lainsäädännön vaatimuksista (ks. 4.3). Teorian mukaan vastuullisuuden merkitys kasvaa erityisesti näiden ulkoisten paineiden myötä, mikä kannustaa yrityksiä mukauttamaan toimintaansa entistä vastuullisemmaksi. Dokumenttianalyysi osoittaa, että yritykset kokevat vastuullisuuden yhä enemmän kilpailuetuna ja kestävän kehityksen kulmakivenä. Haastatteluissa yritysjohtajat kertovat, että heidän motivaationsa vastuullisuuteen liittyy paitsi haluun parantaa yhteiskunnallista hyvää, myös tarpeeseen vastata sidosryhmien odotuksiin ja rakentaa positiivista brändikuvaa. Trade-off -analyysi tuo esiin, että yritysten on punnittava investointien tuottoa vastuullisuuteen liittyen, ja arvioitava, kuinka nopeasti nämä investoinnit voivat alkaa tuottaa positiivista vaikutusta sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti.

Pk-yritysten päätöksenteossa korostuu sekä intuitiivisten että rationaalisten elementtien merkitys. Teoriassa nämä kaksi päätöksentekotapaa nähdään toisiaan täydentävinä, sillä intuitio voi ohjata päätöksiä, kun taas rationaalinen analyysi tarjoaa niille perustan (ks. 5.1). Dokumenttianalyysin tulokset osoittavat, että pk-yrityksissä intuitiivinen päätöksenteko on yleistä, erityisesti kun päätöksenteon nopeus on ratkaisevaa. Haastatteluissa yritysjohtajat myöntävät nojaavansa vahvasti intuitionsa varaan, mutta korostavat myös tarvetta perustella päätökset faktapohjaisella tiedolla. Trade-off -analyysi paljastaa, että yritykset kamppailevat löytäessään oikeaa tasapainoa nopeiden päätösten ja perusteellisen suunnittelun välillä, mikä voi vaikuttaa niiden kykyyn reagoida muutoksiin markkinoilla sekä hyödyntää uusia mahdollisuuksia. Trade-off -analyysi päätöksenteossa myös korostaa valintojen merkitystä yritystoiminnassa. Teoriassa tämä analyysi auttaa yrityksiä ymmärtämään eri strategioiden välisiä kompromisseja. Dokumenttianalyysin mukaan pk-yritykset käyttävätkin erilaisia trade-off -analyysejä arvioidakseen eri toimintavaihtoehtojen potentiaalisia hyötyjä ja kustannuksia. Trade-off -analyysi tarjoaa kehyksen, jonka avulla yritykset voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä, jotka tukevat niiden strategisia tavoitteita samalla kun ne hallitsevat riskejä ja optimoivat resurssien käyttöä. (ks. 5.3)

Porterin kilpailustrategiat, kuten kustannusjohtajuus, erilaistuminen ja keskittyminen, tarjoavat kehyksen, jonka avulla yritykset voivat kehittää kilpailuetua. Teoriassa nämä strategiat esitetään keskeisinä työkaluina markkinoiden haasteisiin vastaamiseksi. Dokumenttianalyysi kuitenkin osoittaa, että pk-yritykset voivat kohdata vaikeuksia näiden strategioiden täysimittaisessa soveltamisessa, koska ne vaativat merkittäviä resursseja ja pitkäjänteistä sitoutumista. Haastattelut paljastavat, että yritysjohtajat tunnistavat Porterin termien ja ajatusten potentiaalin, mutta myös niiden rajoitteet pienempien yritysten kontekstissa. Trade-off -analyysi osoittaa, että yritysten on arvioitava tarkkaan, kuinka paljon ne voivat investoida näihin strategioihin säilyttääkseen joustavuutensa ja kykynsä sopeutua nopeasti sekä pysyä kilpailijoiden edellä. (vrt. 5.2)

Adam Smithin näkemykset markkinoiden itseohjautuvuudesta taas tarjoavat erinomaisen perustan ymmärtää, miten yritysjohtajat korostavat tehokkuuden ja markkinavoimien merkitystä. Smithin ajatukset taloudellisesta toiminnasta perustuvat ”näkymättömän käden” teoriaan, jonka mukaan yksilöiden oma etu ohjaa markkinoiden tehokkuutta ja edistää yhteiskunnan hyvinvointia ilman keskitettyä ohjausta. Tämä käsite on havaittavissa yritysjohtajien pyrkimyksissä optimoida tuotanto, logistiikka ja muut keskeiset toiminnot, mikä johtaa resurssien parempaan kohdentamiseen ja suurempaan tuottavuuteen. Esimerkiksi tutkimuksessa esiin nousseissa haastatteluissa yritysjohtajat painottivat, kuinka tärkeää on tunnistaa markkinoiden muutokset ja reagoida niihin nopeasti. Tämä heijastaa Smithin teoriaa markkinoiden itseohjautuvuudesta, jossa yritysten reaktiot markkinoiden tarpeisiin johtavat luonnollisesti tehokkaimpien ja innovatiivisimpien ratkaisujen valikoitumiseen.

Näin yritykset eivät vain seuraa markkinoiden suuntia, vaan myös muokkaavat niitä aktiivisesti omilla strategisilla päätöksillään. (ks. 3.1)

Toisaalta Smithin ideat voidaan nähdä ristiriidassa yritysten vastuullisuuden kanssa, joka on noussut esiin modernissa liiketoimintaympäristössä. Vaikka Smith korosti tehokkuutta ja itseohjautuvia markkinoita, nykyaikaiset yritykset painottavat myös kestävyyttä ja sosiaalista vastuuta, mikä voi vaatia tietoista poikkeamista pelkästään taloudellisesti tehokkaista päätöksistä. Tämä monimutkaistaa Smithin teorian soveltamista, sillä yritykset tasapainottavat taloudellisia tavoitteitaan yhä enemmän yhteiskunnallisten ja ympäristöllisten vaatimusten kanssa. (vrt. 4.1 - 4.3)

Kuva 17 havainnollistaa, miten neljä keskeistä teemaa – päätöksenteko, kapitalismi, vastuullisuus ja alueelliset erityispiirteet – nivoutuvat yhteen ja täydentävät toisiaan Turun pk-yritysten toiminnassa. Näiden teemojen keskiössä on tasapaino kapitalististen tavoitteiden ja vastuullisuusvaatimusten välillä, mikä toimii yhdistävänä tekijänä ja strategisen tasapainon perustana. Kuvan rakenne kuvaa teemoja sekä niiden vuorovaikutuksia, jotka mahdollistavat yrityksille taloudellisten tavoitteiden ja vastuullisuusvaatimusten tehokkaan yhteensovittamisen niin strategisella kuin käytännön tasolla. Kuvan keskellä korostuu tasapaino kapitalismin ja vastuullisuuden välillä, joka yhdistää kaikki nämä teemat.

Päätöksenteko painottaa joustavuutta ja sopeutumiskykyä, mikä mahdollistaa yritysten reagoinnin muuttuvaan toimintaympäristöön. Kapitalismi keskittyy tehokkuuteen ja kilpailukykyyn, jotka tukevat yritysten taloudellisia tavoitteita. Vastuullisuus korostaa ympäristö- ja yhteiskuntavastuuta, jotka ovat yhä tärkeämpiä osia yritysten strategioita. Alueelliset erityispiirteet, kuten Turun logistiset edut ja paikalliset verkostot, toimivat keskeisinä tukipilareina yritysten toiminnassa.

Teemojen väliset leikkausalueet kuvastavat niiden yhteisiä vaikutuksia. Esimerkiksi vastuullisuuden ja kapitalismin välinen leikkausalue korostaa innovatiivisia ratkaisuja, kuten energiatehokkuuden ja uuden teknologian hyödyntämistä. Päätöksenteon ja vastuullisuuden välinen leikkaus tuo esiin strategiset päätökset, jotka tukevat pitkän aikavälin kestävyyttä. Alueellisten erityispiirteiden ja kapitalismin yhdistelmä taas heijastaa paikallisten vahvuuksien, kuten logististen yhteyksien ja verkostojen, hyödyntämistä taloudellisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi.

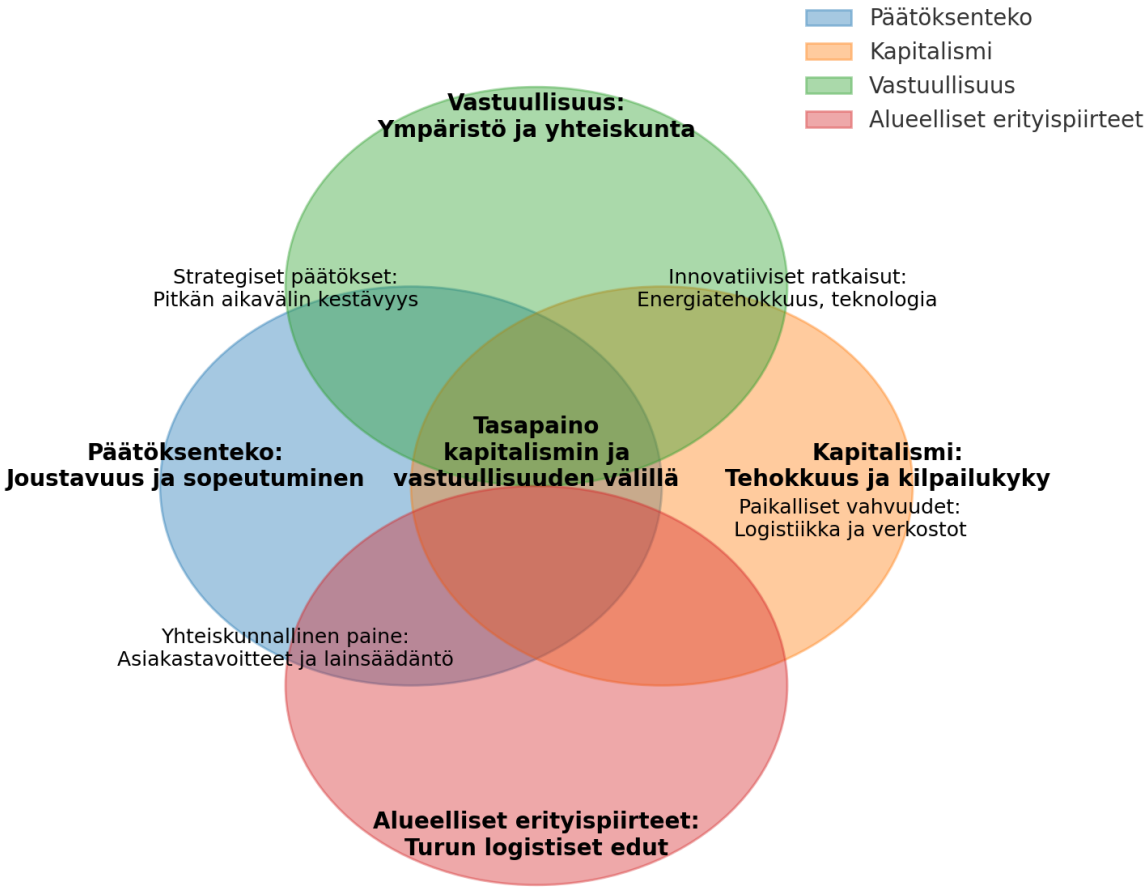

Kuva 17. Tasapaino kapitalismin ja vastuullisuuden välillä

9 Pohdinta

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyön tavoitteiden toteutumista, tutkimusprosessin kulkua sekä sen keskeisimpiä tuloksia. Lisäksi tarkastellaan, kuinka Turun alueen pk-yritykset ovat onnistuneet yhdistämään kapitalistisen toiminnan ja vastuullisuuden osaksi liiketoimintaansa, sekä analysoidaan niiden sopeutumista nopeasti muuttuvaan markkina- ja yhteiskuntaympäristöön. Luvussa arvioidaan myös tutkimustulosten suhdetta teoreettiseen viitekehykseen ja pohditaan, mitä uusia näkökulmia tulokset tarjoavat pk-yritysten kyvykkyydestä ja toimintaympäristön haasteista. Samalla käsitellään tutkimusmenetelmiä ja prosessiin liittyneitä haasteita, kuten aineiston keräämisen ja analysoinnin ongelmakohtia. Lopuksi pohditaan, miten opinnäytetyöprosessi on vaikuttanut ammatilliseen kasvuun ja millaisia oppeja tutkimuksen aikana on karttunut.

Luvussa käydään myös läpi, miten tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää käytännössä, miten ne vaikuttavat Turun alueen taloudelliseen kehitykseen ja mitä kehittämisehdotuksia voidaan esittää yritysten tulevaisuuden tueksi. Lisäksi tarkastellaan tutkimuksen onnistumisia ja haasteita, nostamalla esiin erityisen hyvin toteutuneet osa-alueet sekä ne kohdat, joissa ilmeni haasteita. Pohditaan myös, millä tavoin näitä haasteita ratkaistiin tutkimusprosessin aikana ja miten vastaavanlaiset ongelmat voitaisiin tulevaisuudessa ehkäistä tai ratkaista entistä tehokkaammin.

9.1 Tulosten yhteenveto

Tutkimus vastaa päätutkimusongelmaan "Miten pk-yritykset Turussa tasapainottavat kapitalistiset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset?" analysoimalla kolmea alatutkimusongelmaa, jotka valottavat aihetta eri näkökulmista. Tutkimustulokset osoittavat, että Turun pk-yritykset hyödyntävät strategisia päätöksiä, alueellisia erityispiirteitä ja käytännön ratkaisuja tasapainottaessaan kapitalistisia ja vastuullisia arvoja. Yritysten strategiat heijastavat syvällistä ymmärrystä siitä, että nämä kaksi tavoitetta eivät ole ristiriidassa, vaan ne voivat toimia toisiaan täydentävinä.

Ensimmäinen alatutkimusongelma "Miten pk-yritykset Turussa määrittelevät kapitalismin ja vastuullisuuden, ja mitkä tekijät vaikuttavat näiden arvojen priorisointiin?" sai vastauksen yritysten käsityksistä ja toimintatavoista. Kapitalismi määritellään usein taloudellisen tehokkuuden, kilpailukyvyn ja voitontavoittelun kautta, kun taas vastuullisuus käsittää ympäristövastuullisuuden, sosiaalisen vastuun ja taloudellisen läpinäkyvyyden. Priorisointiin vaikuttavat asiakkaiden kasvavat odotukset, lainsäädännön vaatimukset ja yritysten pitkän aikavälin tavoitteet. Yritykset korostavat, että vastuullisuus ei ole pelkästään eettinen velvollisuus, vaan myös strateginen investointi, joka tukee pitkän aikavälin kestävyyttä ja asiakassuhteita. Kapitalistiset tavoitteet säilyvät kuitenkin vahvana ohjaavana voimana, erityisesti lyhyen aikavälin toiminnassa.

Toinen alatutkimusongelma "Miten pk-yritykset Turussa sovittavat yhteen taloudelliset tavoitteensa ja vastuullisuusvaatimukset käytännössä, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia he kohtaavat tässä prosessissa?" käsittelee käytännön ratkaisuja ja strategioita. Tutkimus osoittaa, että yritykset hyödyntävät innovaatioita ja teknologiaa vastatakseen vastuullisuuden vaatimuksiin kustannustehokkaasti. Esimerkkejä ovat energiatehokkaat teknologiat, ympäristöystävälliset materiaalit ja vastuullisuusraportointi. Haasteita aiheuttavat erityisesti resurssien niukkuus ja vastuullisten ratkaisujen korkeat alkuinvestoinnit, mutta vastuullisuus tuo myös kilpailuetua, joka houkuttelee asiakkaita ja vahvistaa brändiä. Yritykset sovittavat tavoitteitaan yhteen tekemällä tietoisia kompromisseja, joissa taloudellinen tehokkuus ja vastuullisuus täydentävät toisiaan.

Kolmas alatutkimusongelma "Miten alueelliset erityispiirteet Turussa vaikuttavat pk-yritysten näkemyksiin ja toimintaan kapitalismin ja vastuullisuuden suhteen?" tuo esiin Turun alueen merkityksen yritysten toiminnassa. Alueen logistiset vahvuudet, kuten satama ja hyvät liikenneyhteydet, tukevat yritysten taloudellisia tavoitteita ja kansainvälistymistä. Lisäksi alueella vallitseva vastuullisuutta arvostava yrityskulttuuri kannustaa yrityksiä panostamaan ympäristöystävällisiin ratkaisuihin. Paikalliset verkostot ja yhteistyö, esimerkiksi korkeakoulujen ja yritysten välillä, edistävät sekä vastuullisuuden että kapitalististen tavoitteiden saavuttamista.

Tutkimuksen päätutkimusongelma saa vastauksen näiden alatutkimusongelmien kautta. Pk-yritykset Turussa tasapainottavat kapitalistisia ja vastuullisia tavoitteitaan hyödyntämällä strategista joustavuutta ja mukautumalla sekä markkinoiden että yhteiskunnan vaatimuksiin. Vastuullisuus nähdään yhä useammin pitkäaikaisena investointina, joka tukee liiketoiminnan kestävyyttä ja sidosryhmäsuhteiden vahvistamista, samalla kun kapitalistiset arvot, kuten tehokkuus ja kilpailukyky, pysyvät yritysten toiminnan ohjaajina.

Yritykset panostavat innovaatioihin, kuten energiatehokkuuteen, digitalisaatioon ja vastuullisuutta tukevien teknologioiden hyödyntämiseen. Resurssien niukkuus, korkeat alkuinvestoinnit ja asiakkaiden ristiriitaiset odotukset ovat haasteita, mutta ne eivät estä yrityksiä kehittämästä ratkaisuja, jotka tasapainottavat vastuullisuuden ja taloudelliset tavoitteet. Alueelliset vahvuudet, kuten logistiikka, verkostoituminen ja Turun yrityskulttuuri, tukevat tätä tasapainoa, tehden vastuullisuudesta luonnollisen osan yritysten toimintaa.

Kaiken kaikkiaan Turun pk-yritykset eivät ainoastaan vastaa vastuullisuuden ja kapitalismin haasteisiin, vaan myös hyödyntävät niitä strategisina mahdollisuuksina. Tämä tasapainoilu mahdollistaa niiden pitkäaikaisen kilpailukyvyn ja kestävän kasvun, mikä osoittaa, että kapitalismi ja vastuullisuus voivat yhdessä luoda pohjan menestyvälle liiketoiminnalle.

9.2 Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitukset

Tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi on käytetty monipuolisia menetelmiä. Triangulaation avulla on kerätty tietoa useista lähteistä, kuten haastatteluista, dokumenteista, lehtiartikkeleista, kirjoista sekä kyselyistä, mikä auttaa ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä monesta näkökulmasta ja syventää tulosten analyysia. Triangulaatio vahvistaa tutkimuksen kredibiliteettiä, sillä se mahdollistaa kapitalismin ja vastuullisuuden tasapainottamisen tarkastelun eri näkökulmista, lisäten tutkimustulosten uskottavuutta. Monimenetelmällinen lähestymistapa vähentää myös yksittäisiin menetelmiin liittyviä harhoja, mikä lisää tutkimuksen vahvistettavuutta, eli varmistaa, että havainnot pohjautuvat ensisijaisesti aineistoon eivätkä tutkijan ennakko-oletuksiin. Tämän ansiosta tutkimuksen objektiivisuus paranee, ja saadaan kattavampi kuva pk-yritysten päätöksentekoon vaikuttavista tekijöistä. Tutkimuksen validiteetti eli pätevyys kuvaa sitä, kuinka hyvin tutkimusmenetelmät mittaavat juuri sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata, ja kuinka hyvin tutkimustulokset kuvaavat tutkittavaa ilmiötä. Tässä tutkimuksessa validiteettia tukee triangulaatio eli useiden eri menetelmien ja aineistolähteiden käyttö, mikä antaa kokonaisvaltaisemman kuvan tutkittavasta aiheesta. (Ahmed 4/2024.)

Käyttämällä sekä haastatteluja että kyselyitä voidaan vertailla ja yhdistää näiden menetelmien antamia tietoja, mikä lisää tutkimuksen autenttisuutta tuomalla esiin osallistujien aidot näkökulmat ja kokemukset. Lisäksi tutkimuksessa noudatettiin tarkasti suunniteltua ja dokumentoitua prosessia aineiston keräämisessä ja analysoinnissa, mikä parantaa tulosten toistettavuutta ja reliabiliteettia. Tämä systemaattinen lähestymistapa vähentää subjektiivisuuden vaikutusta, sillä aineiston käsittelyssä pyrittiin johdonmukaisuuteen ja läpinäkyvyyteen. Osallistujien suostumus ja heidän ymmärryksensä tutkimuksen tavoitteista varmistettiin etukäteen, mikä parantaa vastausten relevanssia ja kredibiliteettiä, sillä vastaajat ymmärsivät oman roolinsa ja vastauksensa merkityksen tutkimuksessa. (Ahmed 4/2024.)

Tutkimuksessa pyrittiin myös saturaatioon, eli aineiston keräämistä jatkettiin niin kauan, kunnes haastatteluista ja kyselyistä saatu tieto alkoi toistaa samoja teemoja eikä uusia näkökulmia enää noussut esiin. Saturaatio osoittaa, että aineisto on riittävän kattava ja että keskeiset teemat on tunnistettu ja analysoitu, mikä vahvistaa tutkimuksen validiteettia ja perusteellisuutta sekä varmistaa, ettei merkittäviä näkemyksiä jäänyt huomiotta. (Abreu 8.3.2023.)

Tutkimuksen tulosten yleistettävyyttä, siirrettävyyttä ja luotettavuutta kuitenkin rajoittavat useat tekijät. Tutkimuksen keskittyminen Turun alueen pk-yrityksiin rajoittaa tulosten soveltamista muille alueille tai suurempiin yrityksiin, sillä alueelliset erityispiirteet voivat vaikuttaa yritysten toimintatapoihin ja arvojen priorisointiin. Tutkimusotos koostuu Turun alueella toimivista pk-yrityksistä, joista kerättiin aineistoa haastatteluiden ja kyselyiden avulla. Yhteensä aineistoa kerättiin 15 eri toimialoilla

toimivalta pk-yrityksen edustajalta, jotka valikoituivat mukaan sekä suunnitelmallisesti että osittain saatavuuden mukaan. Otos sisälsi sekä yritysjohtajia että muita avainhenkilöitä, jotka pystyivät tarjoamaan syvällisiä näkemyksiä yrityksen toimintaan ja strategioihin liittyen.

Lisäksi osallistujien valikoituminen voi olla vinoutunut niin, että mukaan on saattanut tulla esimerkiksi erityisen vastuullisuudesta kiinnostuneita yritysten edustajia, mikä voi vääristää kuvaa yleisemmästä tilanteesta. Otos, joka koostuu 15 pk-yrityksen edustajasta, on kvalitatiivisen tutkimuksen kontekstissa kohtuullinen, mutta se on suhteellisen pieni otanta absoluuttisesti mitattuna. Pieni otos mahdollistaa syvällisen aineiston keruun ja analyysin, mutta se voi rajoittaa tulosten yleistettävyyttä suuremmille populaatioille tai muille alueille. Pieni otos voi myös haastaa reliabiliteetin, sillä yksittäisten vastaajien vaikutus tuloksiin on suurempi, mikä voi lisätä tulosten vaihtelua. Paikallisessa mittakaavassa ja pk-yritysten kontekstissa otos kuitenkin tarjoaa arvokasta tietoa Turun alueen yritysten näkemyksistä ja käytännöistä.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luonne tuo mukanaan myös subjektiivisuutta, sillä aineiston analysointi ja tulkinta sisältävät aina tutkijan omia arvioita ja näkemyksiä, jotka voivat vaikuttaa tutkimuksen refleksiivisyyteen sekä objektiivisuuteen. (Ahmed 4/2024.)

9.3 Tutkimuksen eettisyys ja aineistonhallinta

Hyvä tieteellinen käytäntö on välttämätön edellytys eettisesti kestävälle ja luotettavalle tutkimustyölle. Tutkimusetiikka on keskeinen osa kaikkea tieteellistä toimintaa ja se kattaa ne periaatteet ja käytännöt, joiden avulla tutkimustoimintaa ohjataan eettisesti kestävällä tavalla. Tutkimusetiikan ytimessä on pyrkimys taata tutkimuksen rehellisyys, arvostus, luotettavuus ja kunnioitus sekä tutkimuskohteen että tutkimusyhteisön suuntaan, jotka on määritelty eurooppalaisissa tutkimuseettisissä ohjeissa. Tämä sisältää niin tutkittavien henkilöiden oikeudet, tutkijoiden välisten suhteiden eettisyyden kuin tutkimustulosten rehellisen raportoinnin. Tämä käytäntö kattaa koko tieteellisen toiminnan elinkaaren ja on osa tutkimusyhteisöjen laatujärjestelmiä. Tutkimusetiikka on keskeinen osa laadukasta ja luotettavaa tutkimusta, ja sen huomioon ottaminen on erityisen tärkeää osallistujien suojelun ja tutkimuksen eettisen hyväksyttävyyden kannalta. Keskeisiä tutkimusetiikan periaatteita ovat osallistujien suostumus, anonymiteetin varmistaminen ja tietojen käsittelyn turvallisuus. (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 22.4.2024.)

Tutkimukseen osallistujien suostumus perustuu siihen, että kaikki tutkimukseen osallistuvat henkilöt antavat vapaaehtoisen ja tietoisen suostumuksensa. Tämä tarkoittaa, että osallistujille on ennen tutkimukseen osallistumista annettava riittävästi tietoa tutkimuksen tarkoituksesta, käytettävistä menetelmistä, heidän roolistaan tutkimuksessa, sekä mahdollisista riskeistä ja hyödyistä. Tämä varmistaa, että osallistujat ymmärtävät, mihin he ovat ryhtymässä ja että heidän osallistumisensa

on täysin vapaaehtoista. Tärkeää on myös varmistaa, että osallistujat voivat keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman negatiivisia seuraamuksia. (Your Europe 6.7.2022.) Varmistin osallistujien suostumuksen ja vapaaehtoisuuden tutkimukseen kertomalla osallistujille tarvittavat tiedot tutkimuksesta ennen haastatteluita sekä kyselyyn vastaamista ja pyysin haastateltavilta suostumuksen Tutkittavan suostumus -lomakkeella sekä kyselyssä lisäämällä alkuun kysymyksen tutkimukseen suostumisesta.

Anonymiteetin varmistamisella tarkoitetaan tutkimukseen osallistujien henkilöllisyyden suojaamista. Heidän henkilötietojaan ei saa paljastaa, ja kaikki tiedot, jotka voisivat johtaa heidän tunnistamiseen tulee poistaa tai suojata. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi käyttämällä koodinimiä tai muita merkintöjä sen sijaan, että käytettäisiin osallistujien oikeita nimiä. Anonymiteetin suojaaminen on erityisen tärkeää arkaluontoisissa aiheissa, joissa tunnistamisen riski voisi johtaa haitallisiin seurauksiin osallistujille. (Your Europe 6.7.2022.) Anonymiteetin suojaamisen takia tässä tutkimuksessa kyselyyn vastaajiin sekä haastateltaviin viitataan esimerkiksi termein ”eräs yritys” ja ”yksi vastaaja”.

Tietojen käsittelyn turvallisuus on kriittistä sen varmistamiseksi, että tutkimuksessa kerättyä aineistoa säilytetään ja käsitellään turvallisesti. Tämä tarkoittaa, että kaikki kerätyt tiedot – esimerkiksi haastattelunauhoitteet ja kyselyvastaukset – tulee suojata luvattomalta pääsyltä. Käytännössä tämä voi tarkoittaa tietojen salaamista, pääsyn rajoittamista vain tutkimuksen kannalta välttämättömille henkilöille sekä tietojen hävittämistä asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä. Tietosuoja-asetukset, kuten EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR), määrittelevät tarkemmin, miten henkilötietoja on suojattava. (Your Europe 6.7.2022.) Tätä tutkimusta varten on täytetty sopimus Haaga-Helian kanssa tietojen yhteisrekisterinpitäjyydestä sekä haastateltavien ja kyselyyn vastaajien kanssa täytetty tutkimustiedote- ja tutkittavan suostumus -lomakkeet, jotka varmistavat haastatteluiden ja kyselyn vastausten tietoturvan ja kertovat läpinäkyvästi osallistujille miten ja missä vastauksia säilytetään.

9.4 Johtopäätökset sekä kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Turun alueen pienet ja keskisuuret yritykset ovat onnistuneet monipuolisesti integroimaan kapitalistiset tavoitteet ja vastuullisuuden osaksi liiketoimintaansa. Tutkimustulokset vastaavat suurilta osin tietoperustassa esitettyjä teorioita ja tulosten perusteella voidaan päätellä, että pk-yritykset ovat kehittäneet ketteriä ja mukautuvia strategioita, joilla vastataan nopeasti muuttuviin markkinavaatimuksiin sekä yhteiskunnallisiin odotuksiin. Erityisen huomionarvoista on yritysten kyky panostaa innovaatioihin ja kestävään kehitykseen, jotka näkyvät uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Yritykset ovat investoineet merkittävästi ekologisesti kestäviin teknologioihin ja prosesseihin, mikä ei ainoastaan lisää niiden kilpailukykyä vaan myös

parantaa niiden mainetta ja asiakassuhteita. Pk-yritykset ovat onnistuneet luomaan arvoa sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti, mikä tukee tutkimusteorian näkemyksiä yritysten roolista yhteiskunnassa.

Tutkimuksen tulosten perusteella yritykset ovat siirtyneet entistä enemmän perinteisestä kapitalismipainotteisesta liiketoimintamallista kohti vastuullisuutta. Tämä muutos johtuu pääasiassa ympäristövaikutusten huomioimisesta, asiakasodotusten muutoksista sekä yritysjohtajien omista henkilökohtaisista uskomuksista. Yritykset ovat kehittäneet tehokkaita keinoja yhdistää vastuullisuus ja taloudellinen menestys tavalla, joka on usein ylittänyt ennakko-odotukset. Kehityksen myötä yritykset ovat esimerkiksi parantaneet resurssitehokkuuttaan, vähentäneet hiilijalanjälkeään ja ottaneet käyttöön kiertotalouden periaatteita. Tämä ei ainoastaan vähennä negatiivisia ympäristövaikutuksia, vaan myös kasvattaa asiakasuskollisuutta ja parantaa brändimielikuvaa, mikä tuo taloudellista hyötyä. Vaikka liiketalouden perusta onkin edelleen taloudellisen tuoton tavoittelu, tutkimuksessa oli mielenkiintoista huomata vastuullisuuden kasvava merkitys myös yllättävillä toimialoilla, kuten esimerkiksi pikamuodin parissa sekä rahoitusalalla.

Yritykset ovat soveltaneet monipuolisesti digitaalisia työkaluja ja data-analytiikkaa, joiden avulla ne voivat paremmin ymmärtää kuluttajakäyttäytymistä ja markkinatrendejä. Tämä on mahdollistanut nopean reagoinnin muutoksiin ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamisen. Teoriassa myös korostetaan pk-yritysten pääasiassa paikallista toimintaa ja kansainvälistymisen sekä suurten muutosten tuomia haasteita resurssien niukkuuden vuoksi. Tutkimuksessa kuitenkin ilmeni, että Turun alueen pk-yritykset ovat onnistuneet laajentamaan toimintaansa kansainvälisille markkinoille ja hyödyntämään digitaalisia alustoja verkostoitumisessa ja asiakaskunnan laajentamisessa.

Lisäksi pk-yritykset ovat tehokkaasti hyödyntäneet paikallista asiantuntemusta ja rakentaneet vahvoja yhteistyösuhteita muiden alueellisten toimijoiden kanssa, mikä on edistänyt niiden kasvua ja innovaatiokykyä. Kokonaisuutena tutkimustulokset osoittavat, että Turun alueen pk-yritykset ovat osoittautuneet malliesimerkiksi siitä, kuinka yritykset voivat yhdistää taloudellisen menestyksen ja yhteiskunnallisen vastuun. Ne ovat olleet kykeneväisiä luomaan uusia arvonlähteitä, jotka tukevat sekä niiden omaa kasvua että ympäröivän yhteisön hyvinvointia.

Tutkimuksen tulokset haastavat kuitenkin aiemmat käsitykset pk-yritysten kyvyistä toimia ja kasvaa rajoitetuilla resursseilla. Aikaisemmin on saatettu olettaa, että pk-yritysten resurssipula rajoittaa merkittävästi niiden kasvua ja kehitystä, mutta Turun alueen yritysten esimerkki osoittaa, että nämä käsitykset voivat olla vanhentuneita tai alueellisesti vaihtelevia. Pk-yritykset ovat paitsi selviytyneet haastavista olosuhteista, myös osoittaneet kykyä sopeutua ja innovoida, mikä on mahdollistanut niiden kehityksen ja jopa kasvun resurssien niukkuudesta huolimatta. Tämä osoittaa, että pk-yritysten dynaamisuus ja joustavuus voivat kumota perinteiset näkemykset, jotka liittävät resurssipulan

suoraan toiminnallisiin ja kasvullisiin rajoituksiin. Vaikka resurssipula saattaa hidastaa toimintaa, pk-yritykset hyödyntävät olemassa olevia resursseja tehokkaasti ja kehittävät innovatiivisia ratkaisuja, jotka tukevat niiden kasvua ja kestävyyttä. Tutkimus haastaa ja muokkaa aiempia käsityksiä siitä, kuinka resurssien puute vaikuttaisi välttämättä negatiivisesti pk-yritysten toimintaan ja kasvumahdollisuuksiin.

Tutkimuksen tulokset tarjoavat arvokasta tietoa Turun pk-yritysten tarpeista ja haasteista, mikä voi toimia lähtökohtana tukiohjelmien kehittämiselle, erityisesti innovaatioiden ja resurssitehokkuuden edistämisessä. Näiden tukiohjelmien avulla pk-yrityksiä voitaisiin ohjata kohti kestävämpiä ja kilpailukykyisempiä liiketoimintamalleja. Tuloksia voidaan myös käyttää perusteluna pk-yrityksille kohdistettaville verohelpotuksille tai innovaatioavustuksille, jotka helpottaisivat niiden investointeja vastuullisuuteen ja uusiin teknologioihin. Lisäksi tutkimus voi auttaa tunnistamaan sektorikohtaisia haasteita ja tukemaan kohdennettuja toimia, jotka huomioivat eri toimialojen erityispiirteet. Näin ollen tutkimus voi toimia lähtökohtana päätöksentekijöille, kun he suunnittelevat pk-yrityksiä tukevia ohjelmia ja talouspoliittisia toimenpiteitä, jotka edistävät kestävää kasvua ja pk-sektorin merkitystä kansantaloudessa sekä paikallisessa työllisyydessä.

Kehittämisehdotuksina suosittelen, että pk-yritysten tulisi entisestään tehostaa toimintaansa keskittymällä resurssitehokkuuteen, mikä on välttämätöntä niin ympäristön kuin taloudellisen kilpailukyvyn näkökulmasta. Investoimalla uusiin, energiatehokkaisiin teknologioihin ja kehittämällä jätteen vähentämisen strategioita yritykset voivat merkittävästi vähentää hiilijalanjälkeään ja pienentää ympäristövaikutuksiaan. Tällainen kehitys ei ainoastaan paranna yritysten kustannustehokkuutta, vaan myös lisää niiden houkuttelevuutta ympäristötietoisten kuluttajien ja sijoittajien silmissä. Lisäksi yritysten olisi hyvä vahvistaa osaamisen kehittämistä ja työntekijöidensä koulutusta. Tämä ei ainoastaan mahdollista uusien teknologioiden ja innovatiivisten ratkaisujen nopeamman käyttöönoton, vaan myös varmistaa, että työntekijät voivat jatkuvasti kehittää uusia taitoja, jotka tukevat yrityksen pitkän aikavälin tavoitteita. Verkostoitumisen laajentaminen korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden alan toimijoiden kanssa voi avata ovia uusiin yhteistyömahdollisuuksiin ja edistää teknologian tehokasta hyödyntämistä, mikä on elintärkeää innovaatioiden kehittymiselle ja kilpailukyvyn ylläpitämiselle.

Jatkotutkimusaiheena ehdotan, että samankaltaista tutkimusta voitaisiin suorittaa laajemmalla maantieteellisellä alueella ja eri toimialoilla toimivien yritysten keskuudessa, jotta voimme ymmärtää paremmin, miten alueelliset eroavaisuudet ja toimialakohtaiset erityispiirteet vaikuttavat pk-yritysten kykyyn sopeutua ja innovoida. Tutkimusta voisi tehdä myös tarkemmin keskittyen yhteen alaan kerrallaan, jolloin riittävän edustavan otoksen kautta saataisiin alakohtaisesti yleistettävää tietoa miten esimerkiksi tietyt ilmiöt vaikuttavat kyseisellä alalla laajemmin. Tällainen tutkimus

antaisi arvokasta tietoa siitä, miten pk-yritykset eri olosuhteissa voivat vastata globaaleihin haasteisiin ja hyödyntää markkinoiden muutoksia. Tarkempi keskittyminen yhteen alaan kerrallaan tarjoaisi myös mahdollisuuden kehittää kohdennettuja strategioita, jotka voivat auttaa yrityksiä kehittämään kilpailuetua. Se mahdollistaisi myös alakohtaisten riskien ja mahdollisuuksien paremman tunnistamisen, mikä auttaa yrityksiä valmistautumaan tuleviin haasteisiin ja hyödyntämään uusia markkinamahdollisuuksia tehokkaammin. Tämäntyyppinen tutkimus voisi myös tarjota arvokasta tietoa sidosryhmille, kuten sijoittajille, neuvonantajille ja politiikan tekijöille, jotka etsivät ymmärrystä siitä, miten tukea alueen pk-yritysten kasvua ja kestävyyttä.

Lisäksi olisi tärkeää tutkia, kuinka esimerkiksi teknologian nopea kehitys vaikuttaa pk-yritysten strategioihin pitkällä aikavälillä. Tämä voisi sisältää syvällisemmän analyysin siitä, miten yritykset integroivat uusia teknologioita ja automaation työkaluja liiketoimintaprosesseihinsa, ja miten nämä muutokset vaikuttavat yritysten kasvuun, kilpailukykyyn ja työllisyysrakenteeseen. Näiden teemojen tutkiminen voisi tarjota kattavamman kuvan siitä, miten pk-yritykset voivat navigoida jatkuvasti muuttuvassa taloudellisessa maisemassa ja hyödyntää teknologisia innovaatioita kestävän kehityksen edistämiseksi.

9.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen reflektointi

Opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen ja mielenkiintoinen kokemus, joka on syventänyt ymmärrystäni pk-yritysten toiminnasta sekä niiden kehitysmahdollisuuksista ja haasteista. Työn suunnittelu, aineiston kerääminen ja analyysi ovat kehittäneet tutkimustaitojani ja kykyäni soveltaa teoreettista tietoa käytännön liiketoimintaympäristössä. Työ on kasvattanut itsenäistä työskentelykykyäni ja parantanut kriittistä ajatteluani sekä ongelmanratkaisutaitojani. Olen oppinut arvostamaan monipuolista tiedonhankintaa ja ymmärtämään pk-yritysten keskeistä roolia alueellisessa taloudessa. Työ on myös korostanut jatkuvan oppimisen merkitystä ja tarvetta pysyä ajan tasalla liiketoiminnan ja teknologian nopeasti muuttuvissa trendeissä. Tutkimuksen aikana kehitin myös lähdekriittisyyttä, oppien arvioimaan tietolähteiden luotettavuutta ja relevanssia tarkemmin. Tämä oli erityisen tärkeää, kun otin huomioon eri lähteistä saatua tietoa ja pyrin ymmärtämään niiden vaikutusta tutkimuksen tuloksiin.

Opinnäytetyöni tutkimusprosessi muuttui työn edetessä vastaamaan paremmin aineiston keruun ja analyysin tarpeita. Alkuperäinen kohderyhmä laajennettiin kattamaan yleisesti Turun pk-yritykset tietyn toimialan sijaan, jotta sain enemmän tuloksia ja haastateltavia sekä pystyin hyödyntämään olemassa olevia verkostojani tehokkaammin. Lisäksi dokumenttianalyysin tuottaman taustatiedon ansiosta luovuin suunnitelmasta tehdä narratiivinen kirjallisuuskatsaus, sillä aineisto tarjosi riittävästi teoreettista pohjaa ilman sitä. Tutkimuksen edetessä päätin sisällyttää teoriaa myös päätöksenteosta, sillä se toi selkeyttä vastuullisuuden ja kapitalismin välisten valintojen tarkasteluun.

Tämä lähestymistapa mahdollisti trade-off -analyysin toteuttamisen ja toi tutkimukseen kvantitatiivista näkökulmaa tarjoten entistä monipuolisemman pohjan analyysille ja johtopäätöksille.

Tiedonhakuprosessia opinnäytetyössäni vaikeutti merkittävästi Business Turun verkkosivujen uudistus, joka sattui samaan aikaan teoriaosuuden kirjoittamisen kanssa. Business Turku on keskeinen paikallinen toimija, joka tukee Turun alueen pk-yrityksiä, ja sen verkkosivuilta olisi normaalisti saanut arvokasta ja kohdennettua tietoa juuri tästä aiheesta. Uudistuksen myötä monet hyödylliset osiot ja linkit olivat väliaikaisesti pois käytöstä, mikä hankaloitti erityisesti Turun alueen yrityksiin liittyvän ajantasaisen tiedon saantia.

Lisäksi tieto oli hajautetusti monessa paikassa eri verkkosivustoilla ja tietokannoissa, eikä sitä ollut koottu mihinkään yhteen, helposti saavutettavaan resurssiin. Tämä johti siihen, että tiedon etsiminen, kokoaminen ja syventäminen vei odotettua enemmän aikaa ja vaivaa. Jokaisen tiedonmurun etsiminen ja niiden yhteensovittaminen kattavaksi kokonaisuudeksi vaati merkittävästi lisätyötä, mikä hidasti teoriaosuuden valmistumista ja lisäsi tutkimusprosessin haasteellisuutta. Löysin kuitenkin tästä johtuen monta kokonaan itselleni uutta laadukasta tietolähdettä ja sivustoa, joita voin hyödyntää tulevaisuudessakin. Olin onneksi aikatauluttanut opinnäytetyöprosessiin lisäaikaa mahdollisten haasteiden selvittämiseksi, joten en silti jäänyt tiedonhaun venymisen takia jälkeen aikataulusta.

Opinnäytetyöhön kerättiin laaja ja kattava aineisto, mikä mahdollisti laajan ja mahdollisimman luotettavan analyysin tekemisen. Haastatteluihin ja kyselyyn saatiin yhteensä 15 osallistujaa, mikä on hyvä määrä vastaajia laadulliseen tutkimukseen. Suuri vastaajamäärä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta ja antoi monipuolisen kuvan yritysten näkemyksistä ja kokemuksista. Erityisen hyödylliseksi osoittautui kehittämäni trade-off -analyysin pisteytystapa, joka mahdollisti vastausten objektiivisemman arvioinnin ja vertailun. Tämä pisteytysjärjestelmä auttoi selkiyttämään vastausten analysointia ja teki tuloksista helpommin tulkittavia ja vertailukelpoisia, mikä myös säästi paljon aikaa.

Tutkimuksen otoskoko ja sen kohdentaminen olivat haasteita, jotka vaikuttivat tulosten yleistettävyyteen ja tulkintaan. Vaikka otos kattoi 15 haastateltavaa eri toimialoilta, tämä monialainen lähestymistapa toi mukanaan sekä rikkautta että rajoituksia. Toisaalta se mahdollisti laajempien trendien havaitsemisen pk-yritysten toiminnassa, mutta toisaalta eri toimialojen alakohtaiset erityispiirteet ja haasteet jäivät vähemmälle huomiolle. Tämä teki tulosten syvällisemmästä analysoinnista ja vertailusta haastavaa, sillä jokaisella alalla on omat uniikit ongelmansa ja kehitysmahdollisuutensa, jotka vaikuttavat yritysten toimintaan merkittävästi. Pyrin kuitenkin tuomaan tulokset esille selkeästi mutta silti mahdollisimman tiivistetysti.

Otantastrategiana olisi ehkä ollut hyödyllisempää keskittyä yhteen toimialaan, mikä olisi mahdollistanut tarkemman ja syvemmän ymmärryksen kyseisen alan haasteista ja käytännöistä. Tämä olisi antanut vahvemman pohjan alakohtaisille johtopäätöksille ja kehittämisehdotuksille. Toisaalta otoksen laajentaminen tarjosi kattavamman näkemyksen pk-yritysten toiminnasta, mutta laadullisessa tutkimuksessa suuren otoksen käsittely on aikaa vievää ja resurssi-intensiivistä, mikä oli haastavaa resurssien ja aikataulujen rajoissa.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprojekti on tarjonnut minulle syvällistä ymmärrystä yritysten strategioista, markkinadynamiikasta ja yhteiskunnallisesta vastuusta. Olen kehittänyt haastattelu- sekä kirjoitustaitojani ja oppinut soveltamaan teoreettista tietoa käytännön liiketoimintahaasteisiin. Itselleni mieluisan aiheen valitseminen osoittautui tärkeäksi, koska Itselleni mieluisan aiheen valitseminen osoittautui tärkeäksi, koska se lisäsi motivaatiota ja sitoutumista tutkimusprosessiin. Kun aihe herätti henkilökohtaista kiinnostusta, oli helpompaa syventyä yksityiskohtiin ja ylläpitää innostusta koko työn ajan, myös haastavina hetkinä. Aihevalinta auttoi keskittymään paremmin ja loi pohjan tulokselliselle ja tarkasti toteutetulle tutkimukselle, sillä tutkittava aihe tuntui omakohtaisesti merkitykselliseltä ja mielekkäältä.

Lähteet

Abreu, G. 8.3.2023. Mindthegraph. Mikä on datan kyllästyminen? Ymmärrä sen käyttö laadullisessa tutkimuksessa. Blogi. Luettavissa: https://mindthegraph.com/blog/fi/what-is-data-saturation/. Luettu: 10.11.2024.

Ahmed, S. 4/2024. ScienceDirect. Journal of Medicine, Surgery, and Public Health. The pillars of trustworthiness in qualitative research. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2949916X24000045. Luettu: 10.11.2024.

Austin, S. 13.5.2024. Marketing Scoop. Rational Decision Making: The 7-Step Process for Making Logical Decisions. Luettavissa: https://www.marketingscoop.com/marketing/rational-decision-making-the-7-step-process-for-making-logical-decisions/. Luettu: 18.10.2024.

Backer, R. & Rinaudo, E. 21.3.2019. McKinsey & Company. Improving the management of complex business partnerships. Luettavissa: https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/improving-the-management-of-complex-business-partnerships. Luettu: 22.9.2024.

Bensla, A. 4.8.2023. Risely. The Ultimate Guide to Intuitive Decision Making for Managers. Luettavissa: https://www.risely.me/intuitive-decision-making-pros-and-cons-and-4-models/. Luettu: 21.20.2024.

Bisht, R. 27.2.2024. Cactus Communications. Researcher Life. Qualitative vs Quantitative Research: Differences, Examples, and Methods. Luettavissa: https://researcher.life/blog/article/qualitative-vs-quantitative-research/#:~:text=Quantitative%20research%20deals%20with%20quantity%2C%20hence%2C%20this%20research,to%20seek%20deeper%20understanding%20of%20behavior%20and%20phenomenon. Luettu: 10.10.2024.

Blake, M. & Shah, A. 8.9.2021. World Economic Forum. Financial and monetary systems. 6 issues that will define the future of capital markets. Luettavissa: https://www.weforum.org/agenda/2021/09/six-issues-to-define-the-future-of-capital-markets/#:~:text=Capital%20markets%20processes%20have%20become. Luettu: 5.10.2024.

Boettke, P. & Heilbroner, R. 12.9.2024. Britannica Money. Finance & the Economy. Economic Concepts. capitalism. Luettavissa: https://www.britannica.com/money/capitalism. Luettu: 17.9.2024.

Bruntland, G. 4.10.1987. Our Common Future. Oxford University Press. New York.

FBusinesscredit 1.4.2021. Blogi. Vastuullisuus liiketoiminnassa. Luettavissa: https://www.businesscredit.fi/blog/vastuullisuus-liiketoiminnassa. Luettu: 14.9.2024.

Business Turku 6.10.2022. Turku investoi alueen pk-yritysten ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön. Luettavissa: https://businessturku.fi/turku-investoi-alueen-pk-yritysten-ja-korkeakoulujen-valiseen-yhteistyohon/?utm_source=chatgpt.com. Luettu: 17.10.2024.

Business Turku 18.1.2024. Tule mukaan Turun vastustamattomaan Startup-ekosysteemiin! Luettavissa: https://businessturku.fi/tule-mukaan-turun-vastustamattomaan-startup-ekosysteemiin/. Luettu: 7.9.2024.

Business Turku 25.4.2023. Turku region start-ups believe in strong growth. Luettavissa: https://businessturku.fi/en/turku-region-start-ups-believe-in-strong-growth/. Luettu: 14.9.2024.

Business Turku s.a. Front page. Services. Turbocharge to accelerate sustainable growth. Luettavissa: https://businessturku.fi/en/services/growth-and-development/. Luettu: 15.9.2024.

Capitalbox 2.10.2023. Yrittäjyys. Yrittäjyys Suomessa – haasteet ja mahdollisuudet. Luettavissa: https://www.capitalbox.fi/blog/yrittajyys-suomessa-haasteet-ja-mahdollisuudet. Luettu: 10.9.2024

Chapman, J. s.a. Fleximize. Corporate Social Responsibility for SMEs. Luettavissa: https://fleximize.com/articles/013682/smes-corporate-social-responsibility. Luettu: 17.9.2024.

Chen, Z. & Woeffray, O. 22.4.2022. World Economic Forum. Stakeholder Capitalism. How harnessing the power of SMEs and mid-sized companies can shape the future of sustainability. Luettavissa: https://www.weforum.org/agenda/2022/04/smes-future-of-sustainability/. Luettu: 21.9.2024.

Cinellin, M., Kadziński, M., Gonzales, M. & Słowiński, R. 16.6.2020. ScienceDirect. How to support the application of multiple criteria decision analysis? Let us start with a comprehensive taxonomy. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305048319310710. Luettu: 21.10.2024.

Constant Reader 19.2.2021. Rationaalinen päätöksenteko: 7-portainen prosessi loogisten päätösten tekemiseen. Luettavissa: https://theconstantreader.com/fi/rationaalinen-paatoksenteko-7-portainen-prosessi-loogisten-paatosten-tekemiseen/. Luettu: 21.10.2024.

Danao, M. & Watts, R. 12.2.2024. Forbes Advisor. Business. Porter's Five Forces: Definition & How To Use The Model. Luettavissa: https://www.forbes.com/advisor/business/porters-five-forces/#threat_of_substitution_section. Luettu: 10.10.2024.

Elinkeinoelämän keskusliitto 10/2022. Vastuullisuuden EU-sääntely etenee – mihin pk-yritysten on varauduttava? Luettavissa: https://ek.fi/wp-content/uploads/2023/01/EK_Vastuullisuus_EU_ok.pdf. Luettu: 5.10.2024.

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Luettavissa: file:///C:/Users/asus/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/aac1caac-90d7-4366-8b7e-0b34acf0c68c/128987-Artikkelin%20teksti-276125-1-10-20230415.pdf. Luettu: 4.10.2024.

Eurooppa-neuvosto 15.1.2024. Etusivu. Lehdistö. Lehdistötiedotteet. Neuvostolta lopullinen hyväksyntä yritysten kestävyysraportointia koskevalle direktiiville. Luettavissa: https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/#:~:text=EU:n%20j%C3%A4senmaat%20hyv%C3%A4ksyiv%C3%A4t%2024. Luettu: 5.10.2024.

Fabbes Café s.a. Welcome! About us. Luettavissa: https://fabbescafe.com/en/tervetuloa-valkommen-english/. Luettu: 19.9.2024.

Fernando, J. 27.6.2024. Investopedia. Economy. Economics. Law of Supply and Demand in Economics: How It Works. Luettavissa: https://www.investopedia.com/terms/l/law-of-supply-demand.asp. Luettu: 10.10.2024.

Feuer, L. & McLellan, D. 23.9.2024. Britannica. Philosophy & Religion. Philosophers. Karl Marx. Luettavissa: https://www.britannica.com/biography/Karl-Marx. Luettu: 30.9.2024.

Finder s.a. Turku. Toimialat. Luettavissa: https://www.finder.fi/kunta/turku. Luettu: 15.9.2024.

Fitzpatrick, K. 8.7.2024. Ringover. Businessphone system. Guide for an Effective Internationalization Strategy. Luettavissa: https://www.ringover.com/blog/internationalization-strategy. Luettu: 22.9.2024.

Fiveable s.a. All Key Terms. Competitive Strategy. Niche Market. Luettavissa: https://library.fiveable.me/key-terms/competitive-strategy/niche-market. Luettu: 22.9.2024.

Freesi s.a. Freesi tekee sinusta Sisäilmajohtajan. Luettavissa: https://freesi.io/fi/. Luettu: 18.9.2024.

Fritze, J. 25.1.2022. WWF. Taksonomia pähkinänkuoressa – Tämä on hyvä tietää EU:n kestävän rahoituksen ”ekomerkkistä”. Luettavissa: https://wwf.fi/uutiset/2022/01/taksonomia-pahkinankuoressa-tama-on-hyva-tietaa-eun-kestavan-rahoituksen-ekomerkista/#:~:text=Mit%C3%A4%20EU-taksonomia%20tarkoittaa?. Luettu: 5.10.2024.

Goodwin, A. 16.7.2024. Slalom. Artikkeli. Adapt or get left behind: The case for adaptive strategy. Luettavissa: https://www.slalom.com/us/en/insights/adaptive-strategy. Luettu: 9.10.2024.

Grimstad, S., Glavee-Geo, R. & B., Fjørtoft 27.3.2020. SMEs motivations for CSR: an exploratory study. Luettavissa: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EBR-01-2019-0014/full/pdf?title=smes-motivations-for-csr-an-exploratory-study. Luettu: 21.9.2024.

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila. K. s.a. Tietoarkisto. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/. Luettu: 10.10.2024.

Halme, J. 24.8.2017. Orchidea. Innovaation määritelmä, luokittelu, strategia ja prosessi. Blogi. Luettavissa: https://info.orchidea.dev/innovaatio-blogi/innovaatio. Luettu: 10.10.2024.

Halonen, T., Korhonen-Kurki, K., Niemelä, J. & Pietikäinen, J. 6.6.2024. The Avenues to Sustainability. Key lessons from Sustainability Science. Gaudeamus. E-kirja. Luettu: 20.9.2024.

Hassan, M. 25.3.2024. Researchmethod. Home. Content Analysis – Methods, Types and Examples. Luettavissa: https://researchmethod.net/content-analysis/#:~:text=Methods%20of%20Content%20Analysis%201%20Conceptual%20Analysis%20This,4%20Discourse%20Analysis%20...%205%20Narrative%20Analysis%20. Luettu: 22.10.2024.

Hayek, F. 9/1945. Department of Germanic Languages and Literatures. The Use of Knowledge in Society. The American Economic Review, Vol 35, No. 4. Luettavissa: https://german.yale.edu/sites/default/files/hayek_-_the_use_of_knowledge_in_society.pdf. Luettu: 28.9.2024.

Hecker, J. & Kalpokas N. s.a. Atlas.ti. Guides. Interviews vs Questionnaires. The Guide to Interview Analysis. Luettavissa: https://atlasti.com/guides/interview-analysis-guide/interviews-vs-questionnaires-research#:~:text=While%20they%20are%20generally%20more%20cost-effective%20and%20less,in%20less%20detailed%20responses%20compared%20to%20face-to-face%20interviews. Luettu: 21.10.2024.

Heilbroner, R. 17.8.2024. Britannica. Philosophy & Religion. Philosophers. Adam Smith. Luettavissa: https://www.britannica.com/biography/Adam-Smith/The-Theory-of-Moral-Sentiments. Luettu: 30.9.2024.

Hellström, E. & Parkkonen, P. 30.6.2022. Sitra. Sitran selvityksiä. Julkaisut. Vastuullisuuden tulevaisuus. Luettavissa: https://www.sitra.fi/julkaisut/vastuullisuuden-tulevaisuus/. Luettu: 14.9.2024.

Henderson, J., Dhanaraj, C., Avagyan, K. & Perrinjaquet, M. 8/2014. IMD. Research & Knowledge. Strategic partnerships. Luettavissa: https://www.imd.org/research-knowledge/organizational-design/articles/strategic-partnerships/. Luettu: 22.9.2024.

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. s.a. Tietoarkisto. Haastattelut. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/. Luettu: 10.10.2024.

Häkkinen, A. & Polo, A. 14.6.2024. Business Finland. Resurssit rajoittavat suomalaisten pk-yritysten ympäristöinnovaatioita. Blogi. Luettavissa: https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/blogit/2024/resurssit-rajoittavat-suomalaisten-pk-yritysten-ymparistoinnovaatioita. Luettu: 22.9.2024.

Karvonen, T. 2020. Itämeri.fi. Merelliset elinkeinot. Meriklusteri. Meriklusteri on monialainen. Luettavissa: https://www.itameri.fi/fiFI/Ihminen_ja_Itameri/Merelliset_elinkeinot/Meriklusteri#:~:text=Merellisten%20elinkeinojen%20muodostamaa%20kokonaisuutta%20kutsutaan%20merikluteriksi.%20Sen%20kolme,p%C3%A4%C3%A4ryhm%C3%A4%C3%A4%20ovat%20meriteollisuuteen%2C%20merenkulkuun%20ja%20satamatoimintoihin%20liittyv%C3%A4t%20toimialat. Luettu: 17.9.2024.

Kenney, M. & Zysman, J. 2016. Issues in science and technology. The Rise of the Platform Economy. Luettavissa: https://issues.org/rise-platform-economy-big-data-work/. Luettu: 9.10.2024.

Kenton, W. 27.6.2024. Investopedia. Corporate Finance. Financial Analysis. What is Sensitivity Analysis? Luettavissa: https://www.investopedia.com/terms/s/sensitivityanalysis.asp. Luettu: 21.10.2024.

Kopakkala, O. 25.10.2016. Ukko.fi. Fintech, alustatalous ja jakamistalous – mitä ne tarkoittavat? Luettavissa: https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/fintech-alustatalous-jakamistalous-mita-tarkoittavat/. Luettu: 9.10.2024.

Kuluttajaliitto s.a. Artikkeli. Yhteiskuntavastuu. Vastuullinen kuluttaminen. Luettavissa: https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/yhteiskuntavastuu/. Luettu: 20.9.2024.

Laakso, K. & Dietrich, J. s.a. Kokonat. Dokumenttianalyysi. Luettavissa: https://www.kokonat.fi/menetelmat/dokumenttianalyysi/#:~:text=Dokumenttianalyysi%20on%20menetelm%C3%A4n%C3%A4. Luettu: 4.10.2024.

Learn Statistics Easily, s.a. What is: Trade-Off Analysis. Luettavissa: https://statisticseasily.com/glossario/what-is-trade-off-analysis-comprehensive-guide/#:~:text=Trade-Off%20Analysis%20is%20a%20systematic%20approach%20used%20in,plays%20a%20crucial%20role%20in%20assessing%20different%20scenarios.. Luettu: 9.10.2024.

Leppänen, N. 11.8.2021. Kasvu Open. Uutishuone. Blogit ja yritystarinat. Suomalaisten pk-yritysten kilpailukyky on nosteessa koronapiikin jälkeen – investoinnit ja henkilöstömäärät kasvussa. Luettavissa: https://kasvuopen.fi/suomalaisten-pk-yritysten-kilpailukyky-on-nosteessa-koronapiinan-jalkeen-investoinnit-ja-henkilostomaarat-kasvussa/. Luettu: 14.9.2024.

Liberto, D. 8.5.2024. Investopedia. Economy. Government & Policy. What Is Capitalism: Varieties, History, Pros & Cons, Socialism. Luettavissa: https://www.investopedia.com/terms/c/capitalism.asp. Luettu: 17.9.2024.

Lund, S., Madgavkar, A., Manyika, J., Smit, S., Ellingrud, K., & Robinson, O. 18.2.2021. McKinsey Global Institute. The future of work after COVID-19. Luettavissa: https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-after-covid-19#/. Luettu: 22.9.2024.

Manage Institute of Finland 13.8.2024. Etusivu. Yleiset. Mitä on lean-ajattelu? Luettavissa: https://mif.fi/mita-on-lean-ajattelu/. Luettu: 22.9.2024.

Manninen, C. 4.10.2024. Yle. Asuminen. Turun väestöennuste povaa nopeaa kasvua – kovimmassa skenaariossa kolmannes enemmän asukkaita 2040. Luettavissa: https://yle.fi/a/74-20115925. Luettu: 24.10.2024.

MarineLink 17.4.2024. Meyer Turku Highlights Environmental Achievements. Luettavissa: https://www.marinelink.com/news/meyer-turku-highlights-environmental-513055. Luettu: 22.9.2024.

Mazzucato, M. 11.9.2018. Penguin Books. The Value of Everything. Who Makes and Who Takes From the Real Economy. Luettu: 19.9.2024.

McGarry, C., Connellan, C., MacLennan, J., Low, L., De Catelle, W. & Moutia-Bloom, J. 16.12.2022. White & Case. Corporate Sustainability Reporting: New EU rules for large companies and listed SMEs. Luettavissa: https://www.whitecase.com/insight-alert/corporate-sustainability-reporting-new-eu-rules-large-companies-and-listed-smes. Luettu: 22.9.2024.

McKinsey & Company 13.3.2023. What is decision making? Luettavissa: https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-decision-making. Luettu: 13.10.2024.

Microsoft 2024. Microsoft Excel. Luettavissa: https://www.microsoft.com/fi-fi/microsoft-365/excel. Luettu: 10.11.2024.

Morales, J. 19.1.2024. MindOnMap. Koti. Blogi. Tietoa. Mikä on kustannus-hyötyanalyysi. Helppo opas kustannus-hyötyanalyysistä. Luettavissa: https://www.mindonmap.com/fi/blog/what-is-cost-benefit-analysis/. Luettu: 21.10.2024.

National Geographic Society 1.10.2024. National Geographic. Education. Effects of Economic Globalization. Luettavissa: https://education.nationalgeographic.org/resource/effects-economic-globalization/. Luettu: 5.10.2024.

OECD 2023. SME and Entrepreneurship Outlook 2023. Luettavissa: file:///C:/Users/asus/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/b09fcea8-5fa9-45ad-ab14-b15eec07f869/342b8564-en.pdf. Luettu: 18.9.2024.

Opinnäytetyökoordinaattorit 2022. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Raportointiohje pitkille raporteille ja opinnäytetyölle. Luettavissa: https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2022-01/raportointiohje_pitkille_raporteille_ja_opinnaytetoille_2022.pdf. Luettu: 22.9.2024.

Piketty, T. 10.3.2020. Capital and Ideology. Belknap Press: An Imprint of Harvard University Press. Äänikirja. Kuunneltu: 17.9.2024.

Porter, M. 8.4.1998. Competitive Strategy. The Free Press. E-kirja. Luettu: 9.10.2024.

Purwandani, J. & Michaud, G. 16.6.2021. Springer Link. Home. Environment Systems and Decisions. Article. What are the drivers and barriers for green business practice adoption for SMEs? Luettavissa: https://link.springer.com/article/10.1007/s10669-021-09821-3. Luettu: 21.9.2024.

Qureshi, Z. 24.1.2022. World Economic Forum. How digital transformation is driving economic change. Luettavissa: https://www.weforum.org/agenda/2022/01/digital-transformation-economic-change-technology/#:~:text=With%20the%20new%20technologies%20favoring%20capital%2C%20winner-take-all%20business,income%20has%20been%20shifting%20from%20labor%20to%20capital. Luettu: 5.10.2024.

Rajah & Woeffray 11/2022. World Economic Forum. Future Readiness of SMEs and Mid-Sized Companies: A Year On. Insight Report. November 2022. Luettavissa: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_Readiness_of_SMEs_and_Mid_Sized_Companies_A_Year_On_2022.pdf. Luettu: 22.9.2024.

Reckmann, N. 5.9.2023. Business News Daily. Home. Lead your team. Strategy. What is Corporate Social Responsibility? Luettavissa: https://www.businessnewsdaily.com/4679-corporate-social-responsibility.html. Luettu: 20.9.2024.

Ruotsi, J. 18.4.2024. Rakli. Rakli tiedottaa. Turun seudun kiinteistömarkkinakatsaus: Turussa tyhjää toimistotilaa muita isoja kaupunkeja vähemmän. Luettavissa: https://www.rakli.fi/rakli-tiedottaa/turun-seudun-kiinteistomarkkinakatsaus-turussa-tyhjaa-toimistotilaa-muita-isoja-kaupunkeja-vahemman/. Luettu: 10.10.2024.

Sonninen, E. & Vuorio, P. 22.3.2023. Elinkeinoelämän keskusliitto. Etusivu. Uutiset. Pk-sektorin edelläkävijät pureutuvat vastuullisuuden johtamiseen. Luettavissa: https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/pk-sektorin-edellakavijat-pureutuvat-vastuullisuuden-johtamiseen/. Luettu: 5.10.2024.

Suomen Yrittäjät 23.4.2024. Yrittäjägallup: Lähes 40 prosentilla pk-yrityksistä vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa. Luettavissa: https://www.sttinfo.fi/tiedote/70145073/yrittajagallup-lahes-40-prosentilla-pk-yrityksista-vaikeuksia-loytaa-osaavaa-tyovoimaa?lang=fi. Luettu: 22.9.2024.

Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 16.2.2023. PK-YRITYSBAROMETRI. Kevät 2023. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2023/02/sy_pk_barometri_kevat2023_web.pdf. Luettu: 22.9.2024.

Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö 13.2.2024. Pk-yritysbarometri - Kevät 2024. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2024/02/sy_pk_barometri_kevat2024.pdf. Luettu: 22.9.2024.

Sustain Europe 29.9.2021. Turku: the Face of Finland's Future. Luettavissa: https://www.sustaineurope.com/turku-the-face-of-finlands-future-20210928.html. Luettu: 6.9.2024.

The Lancet Planetary Health 5/2017. Shortfalls and overshoot in the Doughnut. Luettavissa: https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196%2817%2930028-1/fulltext. Luettu: 21.9.2024.

Tilastokeskus s.a. a. Etusivu. Tietoa tilastoista. Käsitteet. P. Pk-yritys. Luettavissa: https://stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html. Luettu: 14.9.2024.

Tilastokeskus s.a. b. Etusivu. Tietoa tilastoista. Käsitteet. S. Saldoluku. Luettavissa: https://stat.fi/meta/kas/saldoluku.html#:~:text=Kysymyksen%20saldoluku%20saadaan%20v%C3%A4hent%C3%A4m%C3%A4ll%C3%A4%20painottaen%20my%C3%B6nteisten%20vastausten%20prosenttiosuudesta,lukema%20tarkoittaa%20optimistista%20ja%20negatiivinen%20pessimistist%C3%A4%20n%C3%A4kemyst%C3%A4%20taloudesta. Luettu: 22.9.2024.

Turku Bioscience 20.11.2020. Home. Events. Turku Bioscience Research Groups Receiving Significant Funding For 2020 2023 From The Flagship Programme Of The Academy Of Finland. Luettavissa: https://bioscience.fi/events/turku-bioscience-research-groups-receiving-significant-funding-for-2020-2023-from-the-flagship-programme-of-the-academy-of-finland/. Luettu: 18.9.2024.

Turku s.a. a. Home. Partners and networks. Luettavissa: https://www.turku.fi/en/partners-and-networks. Luettu: 9.9.2024.

Turku s.a. b. Home. Finances and strategies. Strategy. Turku city strategy : Turku in the 2030s. Luettavissa: https://www.turku.fi/en/finances-and-strategies/strategy/turku-city-strategy-turku-2030s. Luettu: 22.9.2024.

Turku-Southwest Finland s.a. Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto. Etusivu. Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-Toimisto. Eurooppa-toimisto. Painopisteet. Green. Luettavissa: https://www.turkueuoffice.fi/eurooppatoimisto/painopisteet/green. Luettu: 21.9.2024.

Turku University of Applied Sciences s.a. Sustainable development at Turku UAS – towards carbon neutrality. Luettavissa: https://www.tuas.fi/en/about-us/operations-and-organization/sustainable-development-at-turku-uas/. Luettu: 21.9.2024.

Turku Åbo 13.5.2023. Turun ilmastoraportti 2023. Turun kaupungin ilmastosuunnitelman 2029 vuosiraportti kaupunginvaltuustolle. Luettavissa: https://historianmuseo.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_kaupunki_ilmastoraportti_2023.pdf. Luettu: 21.9.2024.

Tutkimustieteellinen Neuvottelukunta 22.4.2024. Etusivu. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Luettavissa: https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk. Luettu: 10.10.2024.

Turun yliopisto s.a. Etusivu. Jatkuva oppiminen – Kestävä kehitys ja ympäristöosaaminen. Luettavissa: https://www.utu.fi/fi/jatkuva-oppiminen/kestava-kehitys-ja-ymparisto. Luettu: 21.9.2024.

United Nations s.a. Sustainable Development. The 17 Goals. Luettavissa: https://sdgs.un.org/goals. Luettu: 20.9.2024.

Uotila, H. 4.3.2024. Sailer. Kuluttajakäyttäytyminen vuonna 2024: 8 tärkeintä muutosta kuluttajakäyttäytymisessä. Luettavissa: https://sailer.fi/kuluttaja-vuonna-2024/#:~:text=Vuonna%202024%20kuluttajat%20odottavat. Luettu: 6.10.2024.

Uotila, H. 19.6.2024. Sailer. Mitä on kvalitatiivinen tutkimus? Luettavissa: https://sailer.fi/mita-on-kvalitatiivinen-tutkimus/. Luettu: 22.9.2024.

Vaadin s.a. We help developers deliver amazing business applications faster! Luettavissa: https://vaadin.com/company. Luettu: 24.10.2024.

Valtioneuvosto 4.3.2020. Eurooppatiedotus. Etusivu. Ajankohtaista. Uutinen. Mikä EU:n Green Deal? Luettavissa: https://eurooppatiedotus.fi/2020/03/04/mika-eun-green-deal/#:~:text=Mik%C3%A4%20EU:n%20Green%20Deal?%20Euroopan%20komission. Luettu: 5.10.2024.

Vares, V. 16.10.2023. Rahapedia. Kapitalismi. Luettavissa: https://rahapedia.com/kapitalismi/. Luettu: 14.9.2024.

Vihreät s.a. Hiilineutraali Suomi 2035. Luettavissa: https://www.vihreat.fi/tavoitteet/hiilineutraali-suomi-2035/. Luettu: 21.9.2024.

Webropol s.a. Etusivu. Miksi valita Webropol. Luettavissa: https://webropol.fi/. Luettu: 10.10.2024.

Willard, B. 2012. The New Sustainability Advantage. 10. uudistettu painos. New Society Publishers. Gabriola Island, Canada. E-Kirja. Luettu: 15.9.2024.

Wolf, M. & Beuwer, N. 31.3.2023. McKinsey & Company. Author Talks: Martin Wolf issues a wake-up call on the state of democratic capitalism. Haastattelu. Luettavissa: https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-on-books/author-talks-martin-wolf-issues-a-wakeup-call-on-the-state-of-democratic-capitalism. Luettu: 5.10.2024.

Y-lehti 11.9.2024. Yrittäjä-lehti Varsinais-Suomi. Uutiset. Yrittäjät vastasivat: Talousodotukset Varsinais-Suomessa parantuneet – ”kasvua tukevia toimia saatava liikkeelle”. Luettavissa: https://y-lehti.fi/yrittajat-vastasivat-talousodotukset-varsinais-suomessa-parantuneet-kasvua-tukevia-toimia-saatava-liikkeelle/. Luettu: 18.9.2024.

Your Europe 6.7.2022. Yleinen tietosuoja-asetus. Luettavissa: https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm. Luettu: 10.10.2024.

Yrittäjät s.a. a. Etusivu. Tietopankki. Liiketoiminta. Yritysvastuu. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/yritysvastuu/. Luettu: 12.9.2024.

Yrittäjät s.a. b. Etusivu. Tietoa meistä. Tietoa yrittäjäjärjestöstä. Yrittäjyys Suomessa. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/tietoa-meista/tietoa-yrittajajarjestosta/yrittajyys-suomessa/. Luettu: 9.9.2024

Yrityksen-perustaminen.net s.a. Etusivu. Markkinointi. Kilpailuetu yrityksen menestystekijänä. Luettavissa: https://yrityksen-perustaminen.net/kilpailuetu/. Luettu: 10.9.2024.

Åbo Akademi University 14.10.2022. Turku universities and Bayer explored future innovations in health and medical research at Corporate Corner. Luettavissa: https://www.abo.fi/en/news/turku-universities-and-bayer-explored-future-innovations-in-health-and-medical-research-at-corporate-corner/. Luettu: 18.9.2024.

Liitteet

Liite 1. Haastattelu- ja kyselylomake

Kysely Turun pk-yritysten näkemyksistä koskien kapitalismia ja vastuullisuutta

Tutkimustiedote

Opinnäytetyön nimi: Pk-yritysten näkemykset kapitalismista ja vastuullisuudesta Turussa - kumpi on tärkeämpää?

Opiskelijan nimi ja yhteystiedot: Elisa Rauvala

Aineiston keruun tavoite: Aineiston perusteella pyritään selvittämään miten Turun alueen pk-yritykset tasapainottavat kapitalistiset tavoitteensa, kuten taloudellisen menestyksen, ja vastuullisuusvaatimukset, jotka liittyvät kestävään kehitykseen, eettisyyteen ja yhteiskuntavastuuseen. Tavoitteena on analysoida kumpi näistä arvoista on yrityksille tärkeämpi ja miten ne käytännössä sovittavat yhteen näiden arvojen asettamat vaatimukset päivittäisessä toiminnassaan.
Aineiston keruun toteuttamistapa ja vaiheet: Haastatteluiden nauhoitus, Webropol-kysely

Osallistuminen kesto: n.15 min

Etukäteisvalmistautuminen: Osallistuminen tutkimukseen ei vaadi etukäteisvalmistautumista

Osallistumisen hyöty tutkittavalle tai hänen edustamalleen organisaatiolle:
Osallistumalla tutkimukseen yritykset saavat tilaisuuden arvioida ja reflektoida omia käytäntöjään kapitalismin ja vastuullisuuden näkökulmasta. Tämä voi auttaa yrityksiä tunnistamaan mahdollisia kehityskohteita ja vahvuuksia omassa toiminnassaan. Lisäksi osallistuminen tarjoaa yrityksille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, miten pk-yritysten rooli ja toiminta ymmärretään laajemmin yhteiskunnallisessa keskustelussa kapitalismin ja vastuullisuuden tasapainottamisesta. Tutkimustulokset voivat tarjota yrityksille arvokasta tietoa, jota ne voivat hyödyntää omien strategioidensa kehittämisessä sekä korostaa niiden asemaa kestävän kehityksen edistäjinä alueellisella tasolla.

Aineiston käsittely, säilytys, luovutustahot ja hävittäminen: Aineiston käsittelyyn ja analysointiin käytetään Haaga-Helian tarjoamia tallennuspalveluita ja analysointiohjelmia. Aineisto hävitetään viimeistään 30.11.2024

Rekisterinpitäjä: Henkilötietojen käsittelytoimien oikeusperusteena on rekisteröidyn suostumus. Henkilötietojen käsittely ja rekisteröidyn oikeudet noudattavat voimassa olevaa EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta) ja voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä.] Yhteisrekisterinpitäjyys Elisa Rauvalan sekä Haaga-Helian ammattikorkeakoulun kanssa. Haaga-Helian tietosuojavastaava Ilkka Valve, ilkka.valve@haaga-helia.fi, puh. +258 294471222. Elisa Rauvala vastaa aineiston keruusta, tallentamisesta ja analyysista. Haaga-Helia vastaa aineiston tulosten julkaisemisesta ja arkistoimisesta. Haaga-Helian tietosuojavastaava, Ilkka Valve, huolehtii siitä, että käsittely noudattaa EU:n yleistä tietosuoja-asetusta sekä kansallista lainsäädäntöä, ja toimii yhteyshenkilönä rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa. Tämä jaettu vastuu varmistaa, että henkilötietoja käsitellään läpinäkyvästi ja vastuullisesti koko tutkimuksen ajan.

Tuloksista tiedottaminen: Opinnäytetyöraportti julkaistaan Theseus-verkkopalvelussa.

Lisätiedot: Elisa Rauvala, elisa.rauvala@gmail.com

Vapaaehtoisuus ja suostumuksen peruuttaminen: Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Webropol-kyselyissä: Huomaa, että suostumusta tutkimukseen osallistumiseen ei voi peruuttaa Lähetä-painikkeen painamisen jälkeen, koska yksittäiset vastaukset eivät ole tunnistettavissa aineistosta. Haastatteluissa, osallistuvissa havainnoinneissa, työpajatyöskentelyissä tai vastaavissa: Suostumuksen voi peruuttaa koska tahansa syytä ilmoittamatta ja esimerkiksi keskeyttää haastattelun niin halutessaan. Suostumuksen voi peruuttaa ilmoittamalla Elisa Rauvalalle puhelimitse tai sähköpostitse suostumuksen peruuttamisesta. Huomaa, että jo analysoidusta tutkimustuloksista yhden tutkittavan osuutta ei voida jälkikäteen poistaa.

1. Olen tutustunut yllä olevaan tutkimustiedotteeseen ja annan suostumukseni osallistua tutkimukseen tutkimustiedotteen mukaisesti.

- ◯ Kyllä
- ◯ En. Lomakkeen täyttäminen edellyttää, että annat suostumuksen.

2. Mitä vastuullisuus merkitsee yrityksellenne käytännössä ja miten se ilmenee yrityksenne päivittäisessä toiminnassa?

3. Miten sosiaalinen vastuu, taloudellinen vastuu ja ympäristövastuu sekä näistä raportoiminen ilmenee yrityksessänne?

4. Kuinka keskeisenä pidätte kapitalistisia periaatteita, kuten esimerkiksi markkinakilpailua, yksilövapautta, yrittäjyyttä, vapaita markkinoita, pääoman kertymistä ja voitontavoittelua yrityksenne strategiassa ja päivittäisessä toiminnassa? Voisitteko antaa esimerkkejä siitä, miten nämä periaatteet ilmenevät käytännössä?

5. Miten määrittelette menestyksen yrityksenne kontekstissa?

6. Mitkä tekijät vaikuttavat kapitalismin vs. vastuullisuuden priorisointiin?

7. Miten asiakasodotukset vaikuttavat yrityksenne vastuullisuusstrategioihin?

Seuraava

Kysely Turun pk-yritysten näkemyksistä koskien kapitalismia ja vastuullisuutta

8. Miten markkinapaineet (esimerkiksi kilpailijoiden toiminta tai taloudelliset olosuhteet) ohjaavat yrityksenne vastuullisuuskäytäntöjä?

9. Mitä lainsäädännöllisiä haasteita tai mahdollisuuksia olette kohdanneet yrityksenä pyrkiessänne tasapainottamaan kapitalistisia tavoitteita ja vastuullisuusvaatimuksia? Voitteko antaa esimerkkejä siitä, miten erilaiset lait (esim. ympäristö- ja työlainsäädäntö, kuluttajansuojalaki sekä yritysvastuun raportointi) ja säädökset ovat vaikuttaneet päätöksentekoonne ja liiketoimintastrategioihinne?

10. Mitkä ovat suurimmat haasteet vastuullisuuden toteuttamisessa pk-yrityksenä?

11. Jos joudutte tekemään päätöksiä, joissa kapitalismi ja vastuullisuus asettuvat vastakkain, miten punnitsette taloudellisten hyötyjen ja vastuullisuusvaatimusten välisiä kompromisseja? Voitteko antaa esimerkin tilanteesta, jossa olette joutuneet tekemään tällaisen valinnan?

12. Mitkä ovat tärkeimmät tekijät, jotka motivoivat yritystänne kehittämään kestävää liiketoimintaa?

Edellinen | Seuraava

Kysely Turun pk-yritysten näkemyksistä koskien kapitalismia ja vastuullisuutta

13. Mitä käytännön toimenpiteitä/strategioita olette toteuttaneet taloudellisen menestyksenne ja vastuullisuusvaatimusten välisen tasapainon saavuttamiseksi?

14. Millaisia haasteita kohtaatte sovittaessanne yhteen taloudelliset tavoitteet ja vastuullisuusvaatimukset?

15. Miten resurssien (esim. rahoitus, teknologia, henkilöstö, aika) saatavuus vaikuttaa yrityksenne kykyyn toteuttaa vastuullisuustoimenpiteitä? Voitteko antaa esimerkkejä resurssien rajoitteista tai mahdollisuuksista, jotka ovat olleet merkittäviä vastuullisuuden kehittämisessä?

16. Mitkä tekijät ovat keskeisiä kun arvioitte investointipäätöksiä vastuullisuuden sekä kapitalististen arvojen näkökulmasta?

17. Miten Turun alueen erityispiirteet, kuten taloudellinen rakenne, logistiset yhteydet, sijainti ja paikalliset markkinadynamiikat vaikuttavat yrityksenne toimintaan?

Edellinen | Seuraava

Kysely Turun pk-yritysten näkemyksistä koskien kapitalismia ja vastuullisuutta

18. Miten alueellinen yrityskulttuuri ja Turun markkinat vaikuttavat kapitalismin ja vastuullisuuden ilmentymiin yrityksessänne?

19. Mitä erityispiirteitä tai haasteita teidän toimialallanne on kapitalismin ja vastuullisuusvaatimusten näkökulmasta? Voisitteko kuvailla, miten nämä tekijät vaikuttavat yrityksenne toimintaan?

20. Onko jotain mitä haluatte lisätä liittyen kapitalismiin ja vastuullisuusvaatimuksiin tai niiden väliseen tasapainoitteluun?

Edellinen | Lähetä

Liite 2. Pylväsdiagrammi kapitalismin ja vastuullisuuden priorisointiin vaikuttavista tekijöistä

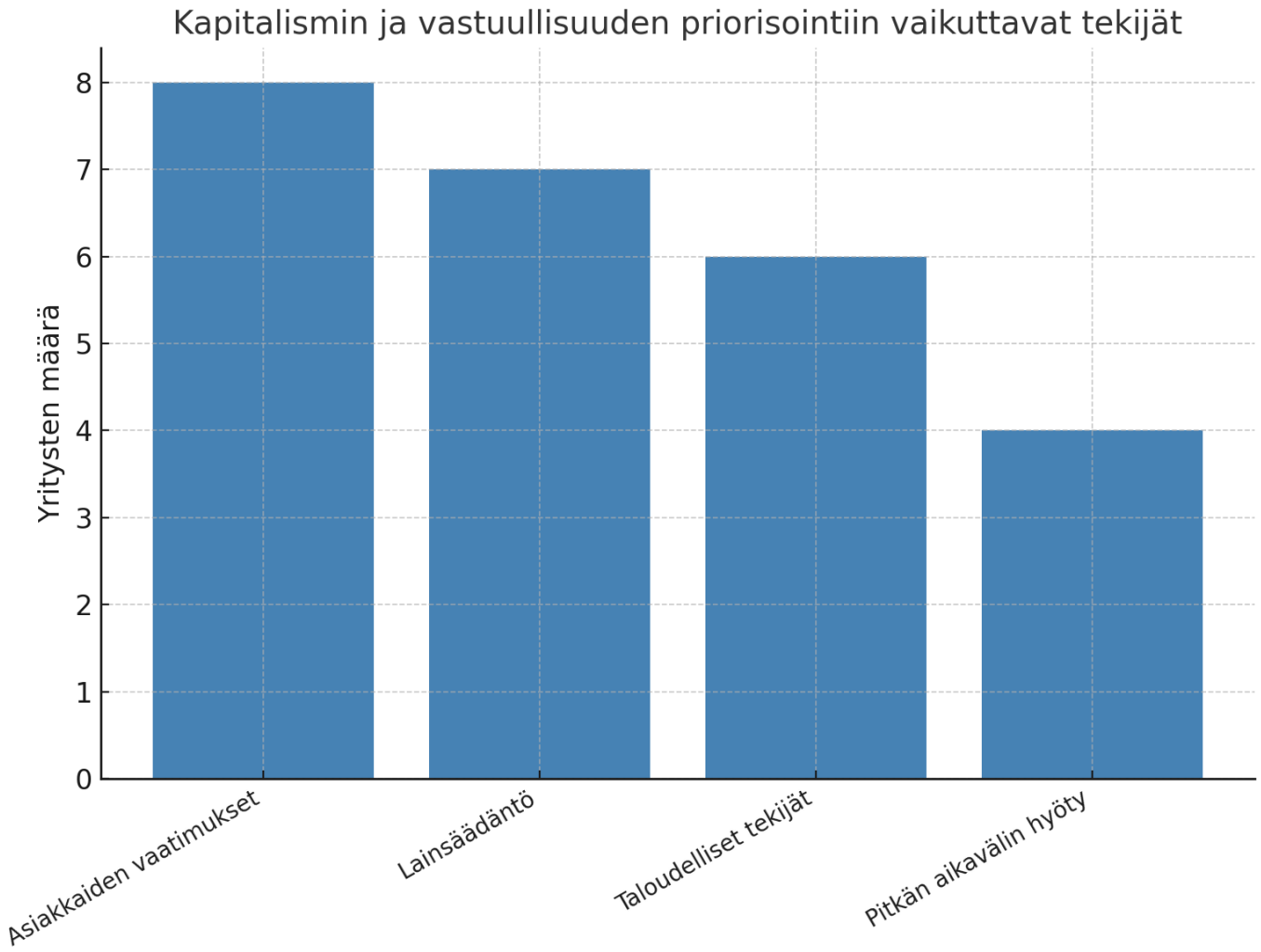

Liite 3. Pylväsdiagrammi asiakasodotusten vaikutuksesta yritysten vastuullisuusstategioihin

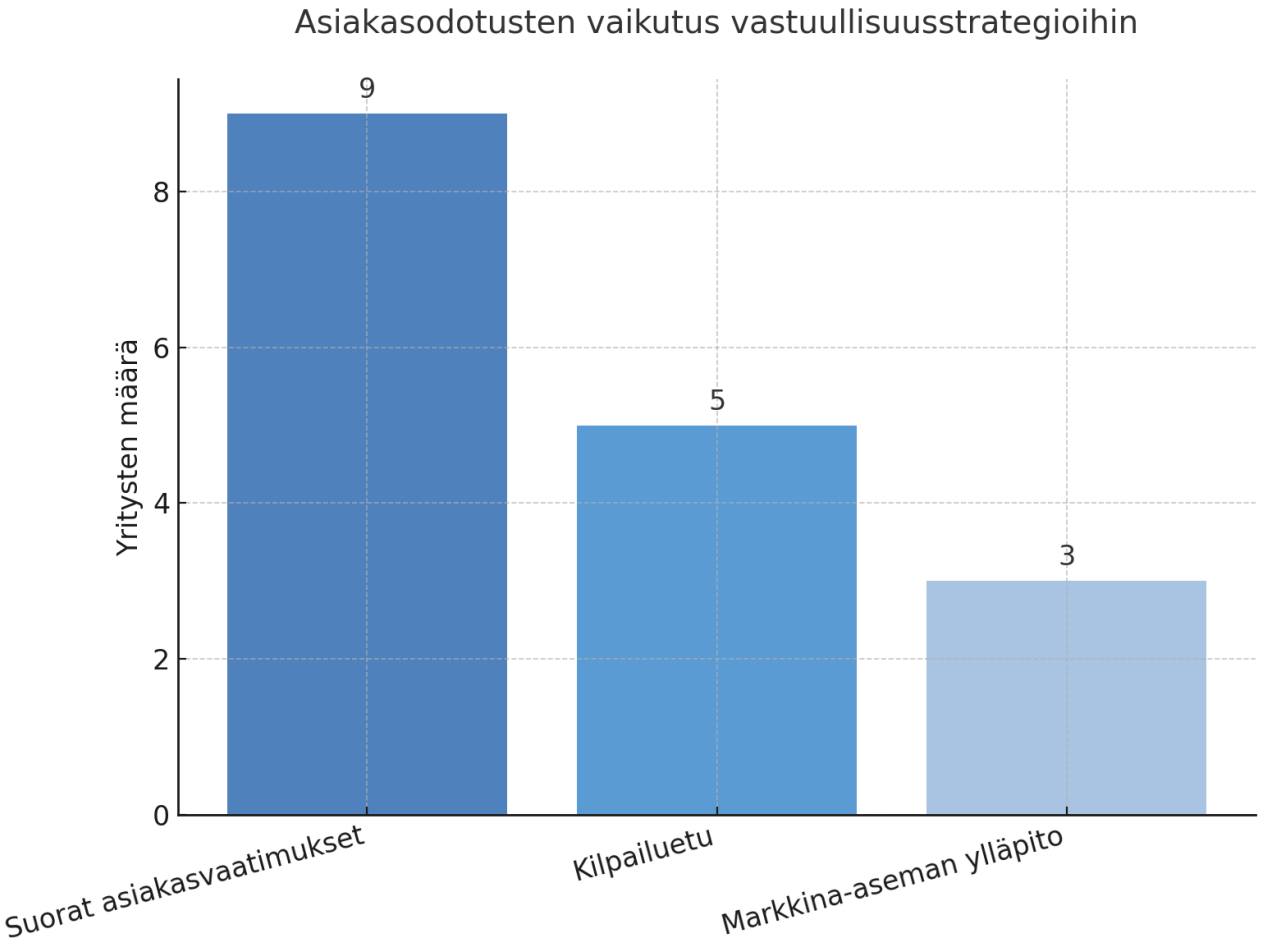

Liite 4. Pylväsdiagrammi markkinapaideiden vaikutuksesta yritysten vastuullisuuskäytäntöihin

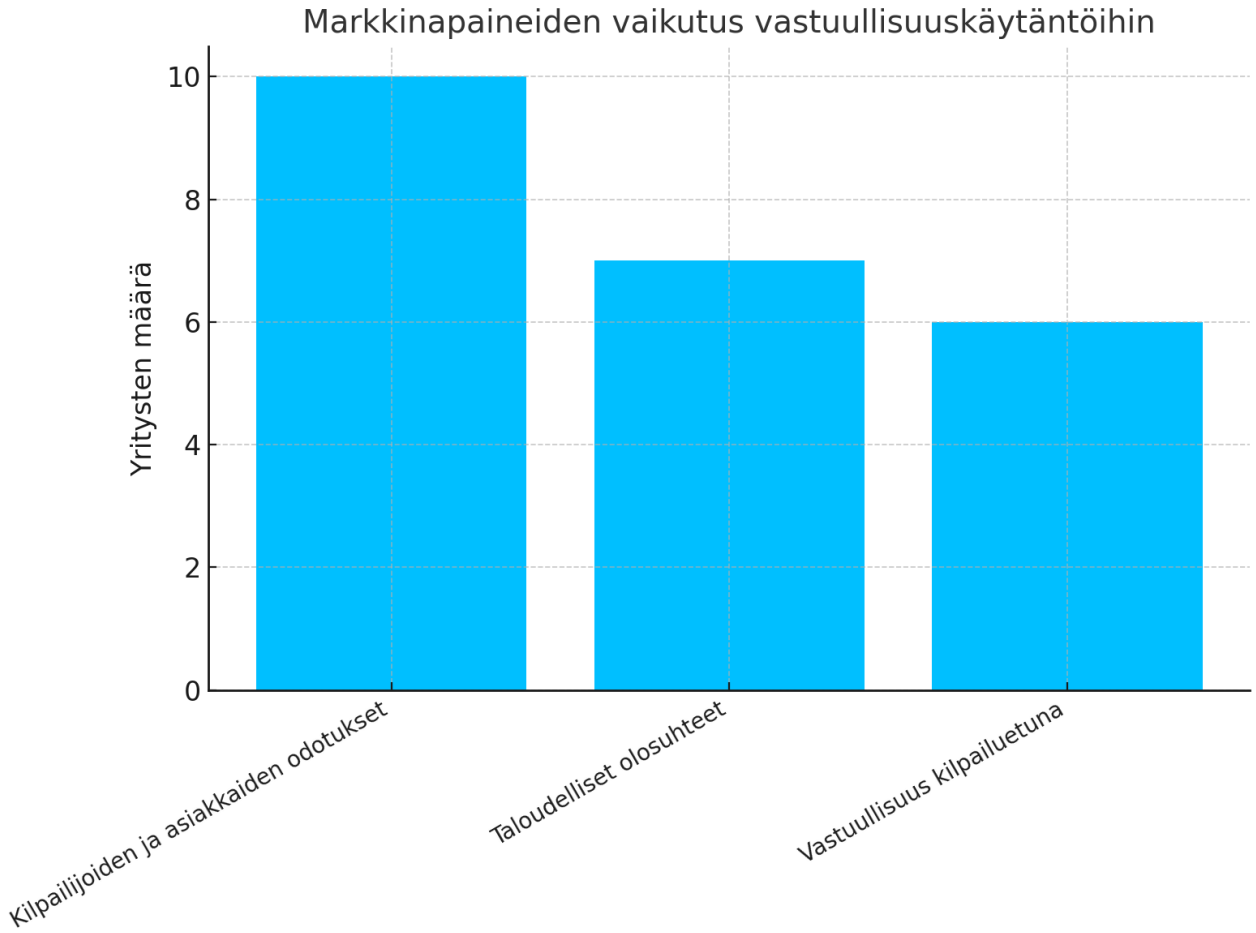

Liite 5. Pylväsdiagrammi yritysten päätöksenteon prioriteeteista ja haasteista vastuullisuuden ja kapitalismin välillä

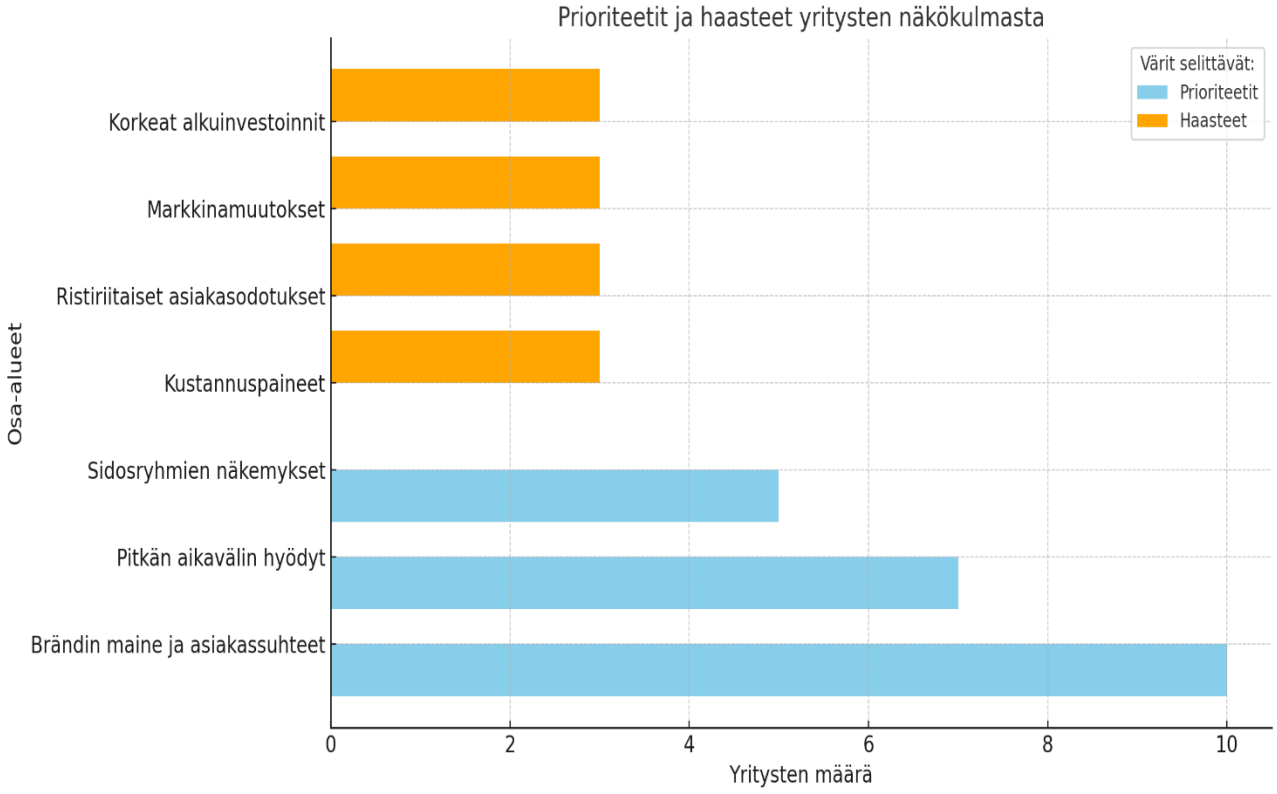

Liite 6. Ympyrädiagrammi Turun alueen ominaisuuksista ja yrityskulttuurista

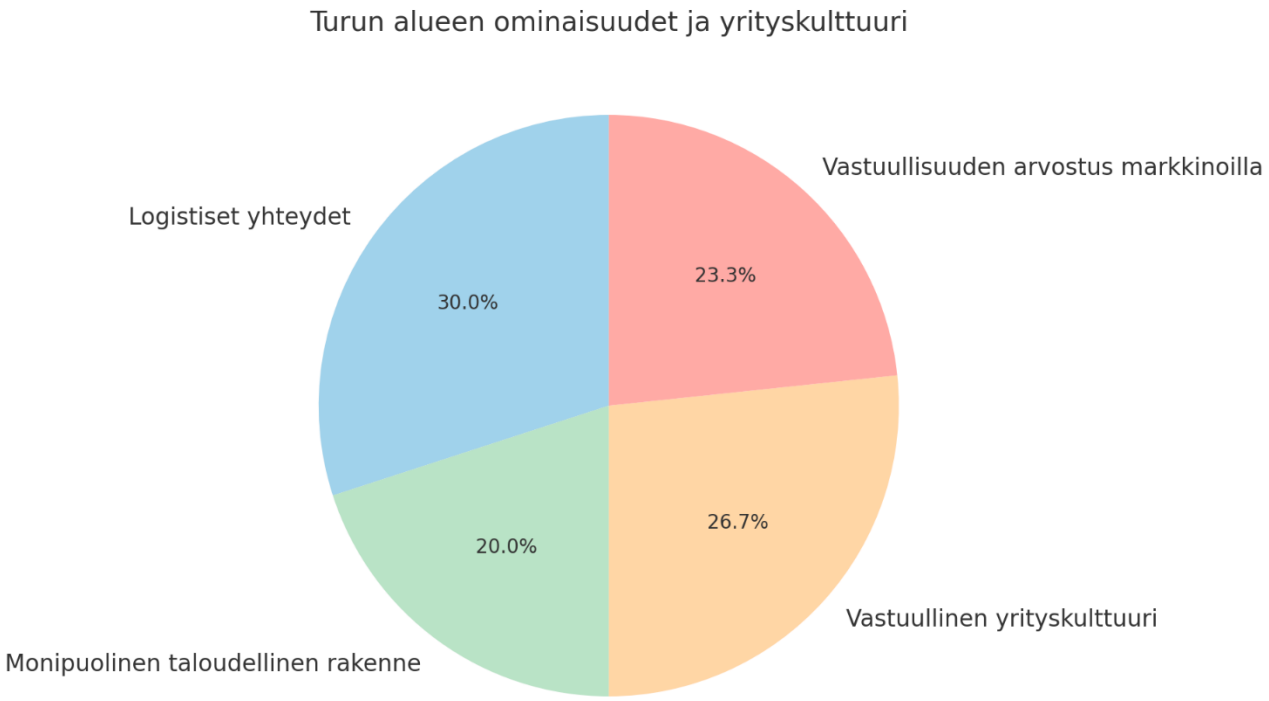

Liite 7. Pylväsdiagrammi yritysten näkemyksistä kapitalismin ja vastuullisuuden tasapainottelusta
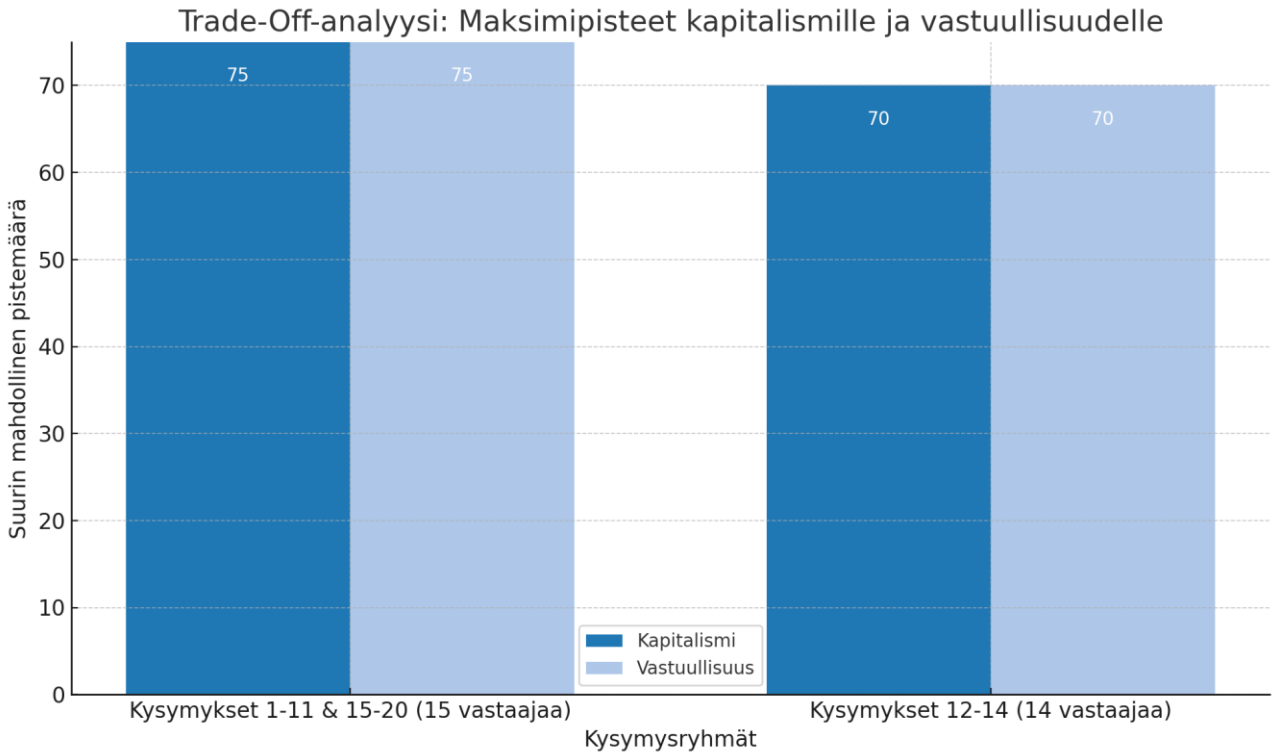
Liite 8. Pylväsdiagrammi trade-off -analyysin pisteytyksestä